

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Ústav primární a preprimární edukace

Řemesla a povolání v českých pohádkách a jejich interpretace v MŠ

Bakalářská práce

Autor: Kristýna Netíková

Studijní program: B 7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Martina
Maněnová, Ph.D.

Oponent práce: PhDr. Vladimír Václavík,
Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor:	Kristýna Netíková
Studium:	P15K0371
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Učitelství pro mateřské školy
Název bakalářské práce:	Řemesla a povolání v českých pohádkách a jejich interpretace v MŠ
Název bakalářské práce AJ:	Crafts and occupations in Czech fairy tales and their interpretation in kindergarten

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Vyprávění plná fantazie a nadpřirozených jevů, tak definujeme pohádky. Příběhy odvěkého boje dobra proti zlu jsou studnicí postav a situací, odehrávajících se převážně v dávné minulosti. Ve své bakalářské práci se zaměřuji na řemesla a povolání v českých pohádkách a jejich interpretaci v mateřské škole. V teoretické části popisuji historii, tradici a vývoj českých pohádek, rozmanitost postav, řemesel a povolání, které mají k dětem většinou morální apel. Dále se věnuji jednotlivým povoláním, která jsou z hlediska historie, typická především pro Krkonoše a Podkrkonoší. Cílem praktické části je vytvoření sborníku aktivit, jenž jsou využitelné k interpretaci v mateřské škole. Tyto aktivity jsou uspořádány tak, aby pokud možno rozvíjely komplexní stránku osobnosti dítěte. V závěru práce reflektuji tyto činnosti, zrealizované v mateřské škole Srdíčko v Trutnově a nabízím konkrétní materiály, vztahující se k tomuto tématu. Klíčová slova: pohádka, povolání, řemeslo, předškolní dítě, Krkonoše

Garantující pracoviště: Ústav primární a preprimární edukace,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Martina Maněnová, Ph.D.

Oponent: PhDr. Vladimír Václavík, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 31.5.2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala (pod vedením vedoucí bakalářské práce) samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

Poděkování

Ráda bych poděkovala doc. PaedDr. Martině Maněnové, Ph.D. za její odborné vedení, cenné rady a klid, s jakým mě dovedla až do této fáze mé práce. Mé velké díky též patří mé rodině, která měla ohromnou trpělivost po celá léta mého studia, a bez níž bych se neobešla. Děkuji své dceři Antonince, za to, že mi byla každý den motivací práci dokončit. A v neposlední řadě děkuji své skvělé kolegyni a tetě Mgr. et Mgr. Dagmar Kážové, za velkou podporu a inspiraci.

Anotace

NETÍKOVÁ, Kristýna. *Řemesla a povolání v českých pohádkách a jejich interpretace v MŠ*. Hradec králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2020. 69s. Bakalářská práce

Vyprávění plná fantazie a nadpřirozených jevů, tak definujeme pohádky. Příběhy odvěkého boje dobra proti zlu jsou studnicí postav a situací, odehrávajících se převážně v dávné minulosti. Ve své bakalářské práci se zaměřuji na řemesla a povolání v českých pohádkách a jejich interpretaci v mateřské škole. V teoretické části popisuji historii, tradici a vývoj českých pohádek, rozmanitost postav, řemesel a povolání, které mají k dětem většinou morální apel. Dále se věnuji jednotlivým povoláním, která jsou z hlediska historie, typická především pro Krkonoše a Podkrkonoší. Cílem praktické části je vytvoření sborníku aktivit, jenž jsou využitelné k interpretaci v mateřské škole. Tyto aktivity jsou uspořádány tak, aby pokud možno rozvíjely komplexní stránku osobnosti dítěte, v závěru práce reflektuji tyto činnosti, zrealizované v naší mateřské škole Srdíčko v Trutnově.

Klíčová slova: pohádka, povolání, řemeslo, předškolní dítě, Krkonoše

Annotation

NETÍKOVÁ, Kristýna. Crafts and professions in Czech fairy tales and their interpretation in kindergarten. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2020. 69s. Bachelor thesis

Fairy tales are defined as narration full of fantasy and supernatural phenomena. The stories of the eternal conflict between good and evil are a source of characters and situations that take place mostly in the distant past. In my bachelor thesis I focus on crafts and professions in Czech fairy tales and their interpretation in kindergarten. In the theoretical part there is described the history, tradition and development of Czech fairy tales, the diversity of characters, crafts and professions, which usually have a moral call to children. Furthermore, I focus on particular professions, which were in history typical especially for the Giant Mountains region and its surroundings. The aim of the practical part is to create a collection of activities, that can be used for interpretation in kindergarten. These activities are organized in such a way to develop the complex aspect of the child's personality as much as possible. At the end of my thesis I reflect on these activities implemented in our kindergarten Srdíčko in Trutnov.

Keywords: fairy tale, profession, craft, preschool child, Giant Mountains

Obsah

Úvod	9
1 Pohádka	10
1.1 Charakteristika pohádky	10
1.2 Druhy pohádek.....	11
1.2.1 Lidová pohádka	12
1.2.2 Autorská pohádka.....	12
1.3 Význam a znaky pohádky.....	14
1.4 Historie a vývoj.....	14
1.5 Formy.....	16
1.5.1 Knižní pohádky	16
1.5.2 Divadelní pohádky.....	17
1.5.3 Filmové pohádky	17
2 Dítě v předškolním věku	19
2.1 Předškolní věk	19
2.2 Předčtenářská gramotnost.....	20
2.3 Hra předškolního dítěte.....	20
2.3.1 Hra s pohádkou a řemesla.....	21
2.4 Interpretace pohádek v MŠ.....	23
3 Řemesla a povolání v pohádkách z Krkonoš a Podkrkonoší.....	24
3.1 Řemeslo a povolání.....	24
3.2 Řemesla a povolání v českých pohádkách.....	25
3.3 Královéhradecký kraj, Krkonoše a Podkrkonoší	26
3.4 Řemesla a povolání v pohádkách z Krkonoš a Podkrkonoší	28
3.5 Autoři a knižní publikace.....	31
4 Shrnutí teoretické části	35
5 Praktická část bakalářské práce	36

5.1	Cíle praktické části.....	36
5.2	Časový harmonogram realizace praktické části bakalářské práce.....	36
6	Projekt „Řemesla a povolání v pohádkách interpretované v MŠ Srdíčko - Trutnov“ 37	
6.1	Mateřská škola Srdíčko - Trutnov	37
6.2	Zásobník aktivit vhodných k využití v MŠ.....	39
6.3	Shrnutí praktické části	63
	Závěr.....	64
	Seznam použitých zdrojů	66
	Přílohy	69

Úvod

Téma pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala z několika důvodů. Dle mého názoru je život každého člověka jakousi cestou k nalezení nějakého smyslu bytí. Jde o nepřetržité hledání vlastní podstaty a uplatnění na tomto světě. Každý chce na této cestě něčeho dosáhnout, být svým osobitým způsobem jedinečný a v tom nejlepším případě dělat něco, čím bude prospěšný sám sobě, společnosti, co bude dobře umět a co ho bude v neposlední řadě naplňovat a těšit. Už v dětském věku máme tendence snít o tom, čím se staneme, až budeme velcí, prostřednictvím hry zkusíme různé role. A je úžasné vědět, že je jen na nás, zda si tento sen v budoucnu dokážeme splnit.

Já jsem si svůj vlastní sen splnila a nejkrásnější na učitelství je, že mohu pomáhat dětem zjišťovat, v čem spočívá jejich výjimečnost a jedinečnost a v jakém směru jsou nadané. Mohu jim dodávat odvalu a sebevědomí, aby na své cestě jednou také našly štěstí a uplatnění, ať už spočívá v čemkoli, neboť každé řemeslo a povolání má svou důležitost a váhu. Co se týče zprostředkování této široké nabídky, je, podle mého názoru, pohádka jednou z nejvýznamnějších a pro děti nejzábavnějších forem. Je to způsob, jakým dětem můžeme předávat informace o okolním světě, podporovat v nich fantazii, tvořivost a zároveň jim poskytnout pocit bezpečí v tom smyslu, že ať už se v životě setkají s jakýmkoli překážkami, dobro vždy zvítězí nad zlem a všeho lze snahou a pílí docílit.

Hlavním cílem bakalářské práce, je co nejvíce přiblížit pohádkovou tvorbu českých autorů a to především autorů z Krkonoš a Podkrkonoší. V návaznosti na to ukázat stará lidová řemesla či povolání, která byla pro tento kraj typická a nabídnout sborník aktivit, využitelný k práci s předškolními dětmi.

Cílem teoretické části je popsat a vysvětlit historii české pohádky tak, abychom pochopili její význam a vliv na duševní vývoj předškolního dítěte. Navrátit se ke starým lidovým řemeslům a povoláním, která se v českých pohádkách objevují a přiblížit nejvýznamnější autory a díla jak české tvorby, tak i tvorby typické pro Královéhradecký kraj.

Cílem praktické části, je vytvořit zásobník aktivit, jenž bude přínosný nejen pedagogům, ale také rodičům předškolních dětí. Dalším výstupem je prezentace tematických činností využitelných pro práci v mateřské škole.

1 Pohádka

Pohádka je pro mě něčím, co ve mně ihned probouzí snad všechny pozitivní emoce a pocity, které znám. Od radosti, štěstí, touhy, překvapení, přes odvahu, naději, zájem, údiv, nadšení, až po něžnost a lásku. To vše můžeme s pohádkou prožít, a proto ji považuji za něco tak zábavného, neodmyslitelného a fantastického. A to i přes to, že společně s ní, můžeme prožívat také obavy a pocity strachu. Máme totiž jistotu v tom, že dobro nakonec zvítězí nad zlem a láska zlomí i tu nejtemnější kletbu.

1.1 Charakteristika pohádky

Mocná a Peterka (2004, s. 472) definují pohádku takto: „*Pohádka je zábavný, zpravidla prozaický žánr folklórního původu s fantastickým příběhem. Pohádková imaginace vytváří odlehlý čarovný svět, jenž se vymyká přírodním zákonům, je izolován od vnějšího kontextu společensko-historické reality a funguje podle svého autonomního řádu. Oproti skutečnému světu je spravedlivější a navozuje atmosféru oblažující epické bezstarostnosti. Příběh obsahuje zpravidla kouzelné, popř. zázračné motivy a přiznává svou vymyšlenost.*“

Pro pohádku je typické, že se odehrává v pro nás neurčitým času a prostoru, tím se odlišuje od pověsti, která má reálné jádro a časové zakotvení. Objevují se v ní typické pohádkové motivy v podobě kouzelných předmětů, magických čísel či nadpřirozených postav, které často bývají antropomorfované (polidštěné), groteskně zkraslené (obr, trpaslík), plošné (ději podřízené), typizované (s určenou rolí) a mohou se vyskytovat jak v kladné, tak v záporné podobě. Dalším znakem pohádky jsou stereotypní fráze např. (Zazvonil zvonec a pohádka je konec, Bylo, nebylo... atd.) (Mocná, Peterka, 2004)

Dle Chaloupky (2015) je vymezení pojmu pro mnohé zdánlivě zcela jasné, přesto je pohádka jednou z nejsložitějších literárních oblastí, která užívá především prózu, ale někdy i verše, střídá prózu s veršem či se objevuje v dramatické podobě. Ačkoli víme, že počátky vzniku pramenů z lidové slovesnosti, skutečný původ pohádky je svým způsobem stále záhadou. Obvyklá bývá také představa, že pohádka je vždy lidová a určena dětským posluchačům. Autorská ani lidová pohádka však dle autora nebývala vždy určena dětem. Naopak se zaznamenalo mnoho pohádek směřovaných právě

dospělým a to ve formě vzorových příběhů, či anekdot. Smyslem těchto pohádek nebývá morální poučení, jsou spíše pro odreagování a často bývají erotické.

„V naší literatuře i jinde je ovšem pohádka spojována především s tvorbou pro děti, a to tvorbou lidové slovesnosti, často však autorsky upravovanou, přičemž dále se pohádky podle svých námětů různě člení, např. na pohádku kouzelnou, čarodějnou, zvířecí, legendární, démonickou, anekdotickou, zvláštní okruh tvoří tzv. lhářské pohádky.“ (Chaloupka, 2005, s. 729)

Také Kubeczková (2005, s. 32) nalézá v pohádkách prvky typické pro dospělé. Spolu s pověstmi řadí pohádky mezi velké folklorní žánry a definuje je jako: *„ústní povídky, vyprávěné v lidových vrstvách pro rozptýlení (proto i způsob jejich vyprávění nese rysy dekorativnosti); jejich obsahem jsou příběhy z hlediska běžného pojetí neobyčejné (fantastické, zázračné nebo z všedního života) a vyznačující se speciální kompozičně stylistickou výstavbou; pohádky vycházejí obvykle z mytologie, jsou básnickým výmyslem s mnoha dnes již značně setřenými rysy skutečnosti; příznačné je pro ně spojení reálného a nereálného světa pojmů, dějů, rekvizit a hrdinů.“*

Na nejasnou definici a propojení pohádek s více žánry poukazuje Čapek (1971), který v pohádkách spatřuje prvky pověstí, mýtů, povídek, bajek či anekdot. Přesnější charakteristiku uvádí Richtr (2004, s. 5), který pohádku charakterizuje jako *„uměleckou slovesnou smyšlenku, o níž vypravěč i posluchač vědí, že není hodnověrnou věcnou zprávou o skutečnosti, nýbrž zábavným výmyslem, jehož odtažitost od reality je zdůrazněna nejen přímo výslovným „bylo – nebylo“, přítomností kouzel, zázraků, nadpřirozených bytostí nebo přinejmenším až neuvěřitelné nadsázky, ale i zasazením děje do neurčité (většinou daleké) minulosti a svébytnou kompozicí.“*

1.2 Druhy pohádek

Pohádky dělíme na:

- lidovou neboli klasickou
- autorskou, jinak řečeno umělou.

Přestože se svými znaky liší, základ mají společný a jsou si v mnohých směrech podobné. Lidová i autorská pohádka se vyznačuje neurčitostí děje, času a prostoru.

Většinou začíná formulemi jako „Kdysi dávno, Kdesi atd.“ nebo končí klasickým klišé typu „Zazvonil zvonec a pohádka je konec“. Ať už se jedná o pohádku klasickou nebo umělou, vždy v ní můžeme najít prvky něčeho nadpřirozeného nebo jen vybočujícího z reality. Proto také můžeme s určitostí říci, že se jedná o pohádku.

1.2.1 Lidová pohádka

Nejstarším typem pohádek jsou pohádky lidové, jinak nazývané folklórní. Vznikaly po celém světě a původně nebyly určeny dětem, ale dospělým. Jádro tvoří pohádky kouzelné. Jejich původ vychází z mýtů, různých zasvěcujících obřadů, spojených se zkouškou odolnosti či představou dočasné smrti nebo ze styku s duchy a principů znovuzrození. (Mocná, Peterka, 2004)

Podle Bettelheima (2000) mají pohádky a mýty společné znaky, konflikty a morální řešení. Liší se v intenzitě řešení konfliktních situací, prezentaci mýtického hrdiny jako vzoru pro život. V lidových pohádkách se často objevují podobné motivy jako například vysvobození či snatek. Magické zastoupení mají v lidových pohádkách čísla. Nejčastěji se objevují čísla tři a sedm, které se pojí se štěstím.

Lidové pohádky lze dle Sirovátky (1998) dělit na kouzelné, u kterých většinou hrdina nebo hrdinka za přítomnosti nadpřirozena cestují z normálního do kouzelného světa, na realistické, které se také za přítomnosti kouzel odehrávají v reálném světě a na pohádky zvířecí, které bývají mravoučné.

Zvířata, která jinak plní vedlejší role, se v nich stávají hlavními postavami. Pohádky legendární opírají svůj děj o biblické postavy a pohádky novelistické zachycují každodenní život, včetně sociální problematiky. (Mocná, Peterka, 2004)

Zajímavé na folklórní pohádce je, že se svými rysy v různých světových kulturách dosti podobá a to i navzdory tomu, že je vzhledem ke vzdálenosti těchto kultur, kontakt téměř nemožný.

1.2.2 Autorská pohádka

Autorská pohádka je oproti té lidové vývojově mladší a více se zaměřuje na dětského příjemce. Taktéž uznává princip neskutečna, ovšem lidovou tradici záměrně překračuje

a je jakýmsi výrazem tvůrčí osobnosti. V autorské pohádce jsou více zastoupeny reálné prvky, zaměřuje se na sociální a etické problémy či civilizační změny. Kouzelný motiv se pak stává součástí této každodenní reality. Zpravidla užívá složitější a volnější kompozici, která se více podobá povídce. (Mocná, Peterka, 2004)

Celkové pojetí autorských pohádek bývá subjektivnější a jejich charakter již u čtenáře předpokládá povědomí o postupech lidové pohádkové tvorby, na níž navazuje pohádka iluzivně folklórní. (Mocná, Peterka, 2004)

Na prvky lidové pohádky v autorské poukazuje Genčiová (1984, s. 26), která uvádí, že se nejčastěji jedná o antropomorfizaci nebo kouzelné proměny, ale *„nakládají s nimi volně, vtělují do pohádky netradiční motivy i postavy, aktualizují ji užitím současných literárních prvků a životních detailů.“*

Hojně rozšířená je i pohádka se zvířecím hrdinou, který má lidské vlastnosti. Pohádka symbolická obsahuje filozofické otázky o smyslu života a pohádka moderní neboli antipohádka se vyznačuje tím, že se odehrává v konkrétním čase a prostoru. Je humorná a magičnost používá společně s prvky všední reality. Konvence folklórních pohádek popírá žertovným způsobem pohádka parodická. Pohádka nonsensová částečně postrádá smysl, čerpá z dětské spontánnosti a naivity. Dále se žánr rozšířil o pohádku filmovou (hranou, loutkovou nebo kreslenou) a o pohádkový televizní seriál. (Mocná, Peterka, 2004)

1.3 Význam a znaky pohádky

Smyslem pohádek pro děti je podle Černouška (1990, s. 7) „*vnést smysl a řád do původně nesrozumitelného, skoro chaotického světa, do světa, jemuž děti, obzvláště v době předškolní, nemohou plně porozumět.*“ Vhodnost pohádky spatřuje v jejím jednoduchém zobrazování skutečnosti, snadnému chápání jevů a porozumění a jasně vymezeném protikladu dobra a zla. Richtr (2004) vidí smysl pohádky jako rozpoznávání hodnot, zvládání mezilidských vztahů a porozumění životu.

Pro většinu pohádek je typický harmonický úvod (hodný král, spokojené království, dobré časy), který naruší symbol zla a v určité fázi příběhu se zdá, že zlo zvítězí. Nakonec ale beznaděj vystřídá vysvobození, kdy dobro je odměněno a zlo potrestáno. „*Říše pohádek leží daleko a hluboko a vysoko a je plná mnoha rozličných věcí: lze tu nalézt všeliká zvířata a ptáky, bezbřehá moře a nespočet hvězd, krásu, jež ocarovává, a na každém kroku nebezpečí, radost i smutek, ostré jak meč. Člověk se snad může považovat za šťastného, že do té říše zabloudil, avšak samo její bohatství a podivuhodnost poutají jazyk poutníka, jenž by o nich chtěl vyprávět.*“ *Pohádkovou říši „nelze polapit do sítě slov, vždyť jednou z jejích vlastností je nepopsatelnost, i když ne nepostřehnutelnost.*“ (Tolkien, 1992, s. 188)

1.4 Historie a vývoj

Je velmi těžké představit si život bez informací, neboť jsme všichni pocítili, jak snadné získat je, bývá v dnešní době. Dříve lidé tolik příležitostí neměli. Cestovalo se jen velmi zřídka. Silnice byly špatné a většinou na nich bylo možné potkávat jen panské kočáry, vojenské oddíly nebo povozníky a formany. Železnice tenkrát neexistovaly, a proto, když se někdo potřeboval vydat na delší cestu, jel buď na koni, nebo byl odkázán sám na sebe a musel putovat pěšky. Lidé se vzájemně navštěvovali nebo se potkávali také na trzích, kde nakupovali šaty, obuv, jídlo atd. Za svůj život se vesničané většinou dál nepodívali, protože byli po celou dobu povinni krom práce na vlastní půdě, pracovat také na panských dvorech a polích a na cestování jim nezbýval čas ani peníze. (Horák Jiří, Sborník statí a článků, 1960)

Často tak prostí lidé sbírali informace právě od formanů, kteří byli zcestovalí a věděli, jak se žije ve velkých městech, což jim dávalo jakýsi pocit spojení s okolním světem.

Stejně tak si lidé nechávali vyprávět od tovaryšů, kteří byli ve světě vycvičit se ve svém řemeslu. Tito lidé přinášely různé zprávy o vojnách, pohromách či neštěstích, a protože někteří byli více nadšenými vypravěči než jiní, dokázali své historiky obohatit různými povídkami o strašidlech, pokladech apod. Stařenky bylinářky také velmi rády tahaly ze své paměti a vyprávěly svým nadšeným posluchačům jednu pohádku za druhou. Často se v nich objevoval prostý a chudý hrdina, který zvítězil nad panstvím. Ať už těmito posluchači byli dospělí nebo děti, předávali pohádku dál, a kdo si ji nepamatoval celou, vyprávěl ji podle sebe nebo si ji jinak obměnil. Tak se dědila z generace na generaci. Krom zmíněného na lid působili také kazatelé, kteří se prostřednictvím příběhů ze života snažili v lidech upevnit mravní a náboženské zásady. (Horák Jiří, Sborník statí a článků, 1960)

Počátky pohádek můžeme zaznamenat již v předantických kulturách. Prvopočátky České pohádky se objevují v 16. století a jsou spojeny s šířením knížek lidového čtení. Dle Lehára a kolegů (1998) zájem o lidovou slovesnost probudilo v 19. století nadšení romantiků. Pojetí folklóru prošlo od té doby ve vědě složitým vývojem a autoři vymezují rozdíl mezi literaturou a folklorem tak, že literární dílo je projev individuální tvorby, kdežto folklórní dílo, je dílem kolektivním.

V 19. století došlo ke značnému úpadku zemědělské výroby, s čímž souviselo následné zrušení závislosti rolnictva na statkářích. Poddaní bojovali za osvobození, následkem čehož došlo ke změně rozvrstvení obyvatelstva. Vzrostl zájem o lidový život a kulturu tedy i o pohádku. (Červenka, 1960)

Za zakladatele vědeckého bádání o našich lidových pohádkách, je považován Karel Jaromír Erben, který se ztotožňoval s tvorbou bratří Grimmů a považoval jádro pohádek za mýtické. Zpočátku parafrázoval cizí zpracování pohádkových příběhů, později vydal několik vlastních textů. Pod vlivem těchto textů začala později vydávat sbírky lidových pohádek také Božena Němcová, která stejně jako Erben povyšovala pohádky na celonárodní útvary. (Červenka, 1960)

1.5 Formy

Žijeme v době moderních technologií, ve které jsou nejdostupnější formou pohádek pohádky filmové či televizní. Kromě nich se ale můžeme setkat s tradičními čtenými, rozhlasovými nebo namluvenými pohádkami.

Vliv prvně jmenovaných forem komentuje Sirovátka (1998, s. 183): „*O filmové, televizní a rozhlasové pohádce se říká, že má na dnešní děti největší vliv a že na dětského diváka působí mimořádně intenzivně a důrazně. Avšak knižní pohádka a pověst mají některé vlastnosti, které audiovizuální prostředky nemohou nahradit. Různé dramaturgie se přizpůsobují povaze a možnostem jednotlivých audiovizuálních žánrů.*“ Vliv filmové pohádky se ještě více rozvinul v posledních letech rozvojem a dostupností internetového připojení.

Různé formy pohádek se propojují a vzájemně ovlivňují. Nastává soupeření klasických čtených pohádek a moderních filmových pohádek. Filmové na děti působí přes sluchové a zrakové smysly, proto jsou v dnešní době tak oblíbené. Čtená pohádka naopak nabízí lepší strukturu a pochopení příběhu, u dětí rozvíjí fantazii a představivost.

Richtr (2004) nazývá propojování a ovlivňování různých forem pohádek cirkulací mezi jednotlivými oblastmi umělecké komunikace.

1.5.1 Knižní pohádky

Nejstarším způsobem šíření pohádek je bezesporu tradované vyprávění. Prvky pohádek můžeme zaznamenat již ve starověku, nicméně literární zpracování přišlo až ve středověku a to v roce 1348, když Boccaccio napsal svůj Dekameron. V Čechách se první pohádková sbírka objevila v 19. století. (Wikipedie)

Mezi nejvýznamnější literární autory a sběratelé pohádek v naší zemi patří například

- Božena Němcová (O dvanácti měsíčkách, Sůl nad zlato)
- Karel Jaromír Erben (České pohádky)
- Josef Čapek (O pejskovi a kočičce, Dášenska čili život štěněte, Devatero pohádek)
- Václav Tille (Paleček, Nebojsa)
- Václav Čtvrtek (Pohádky z mechu a kapradí, Rumcajs, Budulínek)
- Jan Drda (České pohádky)

- Marie Kubátová (Pohádky o Krakonošovi)

1.5.2 Divadelní pohádky

Další formou zpracování pohádky je divadelní představení, což můžeme v širokém pojetí chápat jako mnoho rozličných druhů umění, tvořících jeden celek, díky kterému můžeme zprostředkovat pohádku takovým způsobem, kterým do děje dokážeme vtáhnout diváka, přimět ho nejen poslouchat, ale zároveň se na dotváření dějové linie podílet. Divadelní zpracování pohádky má nejen estetický charakter, ale může na posluchače působit taktéž didakticky, výchovně či eticky. (Wikipedie)

Počátky divadla v pohádkách můžeme zaznamenat již ve folklórním tradování, kdy se vypravěč jistým způsobem dotýká tohoto druhu umění, a to právě v situacích, kdy používá mimiku a dramaticky dovádí děj. (Wikipedie)

Většina divadelních představení vzniká právě na náměty literárních děl. O zprostředkování známých pohádek pro děti se významným způsobem zasloužili Zdeněk Svěrák s Jaroslavem Uhlířem, kteří divadlo obohacují o tanec a zpěv, což jej pro děti činí ještě zábavnějším a více poutavým.

1.5.3 Filmové pohádky

Taktéž filmové pojetí pohádek často vychází z námětů autorů literárních děl. Důkazem je například krásný zfilmovaný seriál Krkonošské pohádky, který vznikl na náměty vrchlabské autorky Marie Kubátové. Jde o audiovizuální dílo, které je určené pro velkou skupinu diváků. Mezi první české zfilmované pohádky, které vznikly již v padesátých letech, patří Císařův pekař a pekařův císař, Princezna se zlatou hvězdou na čele, Pyšná princezna nebo Byl jednou jeden král. Ve všech těchto pohádkách můžeme nalézt nějaké řemeslo (pekař, kuchař, zahradník, rybář, muzikant).

Dalšími známými filmovými pohádkami, ve kterých se objevují typická řemesla, jsou například

- Císařovi nové šaty (krejčí)
- Jak si zasloužit princeznu (rybář)
- O princezně Jasněnce a létajícím ševci (švec)
- Kouzelný měšec (kominík)

- Princezna ze mlejna (mlynář)
- Lotrando a Zubejda (dřevorubec)
- O statečném kováři (kovář)
- Rumplcimprcampr (přadlena, mlynář)
- Tajemství staré bambitky (hrnčír) a další

1.5.3.1 Animované pohádky

Animované pohádky jsou zvláštním druhem filmových pohádek. Obraz je snímán po jednotlivých fázích a přehráván takovou rychlostí, aby vytvořil dojem plynulého pohybu. Původně vznikaly jako kreslené, loutkové, avšak od konce 20. století se stále více uplatňuje animace počítačová. (Wikipedie)

Známými českými animovanými pohádkami, ve kterých se objevují řemesla a povolání, jsou například

- Mach a Šebestová (učitelka)
- Chaloupka na vršku (řezbář)
- O loupežníku Rumcajsovi (švec)
- O hajném Robátkovi a jelenu Větrníkovi (hajný)
- Jája a Pája (řezník)

2 Dítě v předškolním věku

Předškolní věk můžeme definovat jako jedno z vývojových období dětského věku, mezi která řadíme také nitroděložní život, kojenecké, batolecí období a později období školní. Tyto jednotlivé fáze dětského věku od sebe nejsou přesně odděleny, zcela plynule na sebe navazují, všechny jsou součástí vývojového proudu, který děti unáší do dospělosti. Časové úseky však mají svou opodstatněnou logiku a nejsou stanoveny libovolně. Stejně tak jako na prenatální fázi života přirozeně navazuje kojenecký věk, navazuje předškolní věk na období batolecí a to ve věku tří let, kdy už má dítě značně rozvinutý psychický a citový život. Toto období v šesti letech vyúsťuje do věku školního. (Matějček, Pokorná, 1998)

2.1 Předškolní věk

V širokém smyslu můžeme charakterizovat předškolní věk obdobím od narození, někdy včetně prenatálního vývoje, až po nástup do školy. Vymezení má opodstatnění při výchovném a sociálním plánování, objevují se však i úskalí v nepřipustném, pouze kvantitativním srovnávání vývojových potřeb a rozdílů u dětí v tomto věkovém období. (J. Langmayer, D. Krejčířová, 2006)

V užším smyslu je předškolní věk vymezen obdobím od tří do šesti let věku dítěte, kdy dochází k vývoji základních schopností a dovedností, včetně zdokonalování motoriky, zručnosti, kresbě, řeči a růstu poznatků, kognitivnímu a emočnímu vývoji, včetně socializace. (J. Langmayer, D. Krejčířová, 2006)

Stejně tak definuje předškolní období Vágnerová (2000), která vytyčuje toto období od tří přibližně do šesti let věku dítěte. Konec fáze určuje nejen fyzickým věkem, ale především sociálně, nástupem do školy, kdy se uvolňují rodinné vazby. Dítě se prosazuje ve větší skupině. Myšlení dítěte je stále prelogické, egocentrické, ovlivněné aktuálním situačním kontextem, jeho chování už není tak samoúčelné. Autorka charakterizuje dítě v předškolním období jako silně aktivní a přenášející již získané a právě získávané schopnosti do praxe.

Matějček (1996) popisuje předškolní období jako období mateřské školy, které je pro dítě nezbytné a důležité pro jeho další rozvoj. Dítě se postupně odpoutává od

rodiny a k vědomí vlastní identity přidává vztah ke druhým dětem.

Průcha a Kořátková vymezují předškolní věk jako období od narození do počátku povinného základního vzdělávání. A dělí ho dále na mladší předškolní věk a starší předškolní věk.

„Mladší předškolní věk (nebo také raný) je od narození do tří let, a dále se člení na kojenecké (do jednoho roku) a batolecí období (od jednoho do tří let)

Starší předškolní věk je od tří do šesti let. V mateřských školách bývá toto přibližně tříleté období dále děleno na mladší děti a předškoláky, tedy děti v posledním roce před nástupem do základní školy. (Průcha, Kořátková, 2013, s. 48-49)

2.2 Předčtenářská gramotnost

Ještě dříve před tím, než dítě získá potřebné znalosti ke čtení, se u něho velmi výrazně rozvíjí vztah k četbě. Názory na období, které je v tomto směru rozhodující, se velmi liší. Někteří tvrdí, že podstatné pro přípravu půdy k vlastnímu čtenářství je období, kdy se dítě setkává s prvními verši, rozpočítadly nebo říkadly a působí na něj zvuková stránka jazyka. Jiní za rozhodující pokládají dobu, kdy dítě poslouchá pohádky vyprávěné nebo čtené dospělými, ať už rodiči či pasivně přijímané, například z televize. V jiných případech existují názory, že nejdůležitějším obdobím je období kojenecké, kdy matka dítěti zpívá ukolébavky, či ho jinak uklidňuje citově zabarvenými slovy. Mohlo by se zdát, že hlouběji už zajít nelze, přesto existuje i tvrzení, že rozhodující je prenatální období. Na dítě má podle jedné americké delegátky vliv to, zda matka v těhotenství čte, předčítá básně nebo zpívá. (Chaloupka, 1995)

2.3 Hra předškolního dítěte

Hru předškolních dětí můžeme charakterizovat, jako soubor všech spontánních činností dítěte. Jak uvádí Bean (1995), hra je nezbytně nutná a děti ji ke svému správnému vývoji, vyloženě potřebují. Autor tvrdí, že dětská hra nemá přesně vymezené cíle, tak jako to bývá u většiny činností dospělých.

Děti se prostřednictvím hry učí odpovědnosti a zručnosti, a to v celé řadě oborů lidské činnosti, rozvíjejí díky tomu všechny dovednosti, které budou později v dospělosti

potřebovat ke svému produktivnímu životu. Pokud dítěti není umožněno spontánně si hrát, vystavujeme ho značnému nebezpečí, které může vyvrcholit až k narušení jeho vývoje. (Bean, 1995).

Další definice pojímá hru jako nejpřirozenější a nejhlavnější činnost předškolního dítěte, která se tak stává významným prostředkem socializačního i výchovně vzdělávacího procesu v předškolním období. (J. Langmayer, D. Krejčířová, 2006)

Přibližně okolo čtvrtého roku už můžeme u dítěte pozorovat, že rádo pomáhá s jednoduššími domácími pracemi a vykonává drobné úkoly. Koncem předškolního období se, již v náznacích, objevuje potřeba specifické lidské činnosti práce. (J. Langmayer, D. Krejčířová, 2006).

„Hranice mezi hrou a prací však nemusí být vždycky přesná – hra může být vykonávána s plnou vážností a námahou, práce naopak může být převzata proto, že jedince baví. I když souvislost hry s experimentací kojenců a malých batolat je nesporná, přece jen hra předškolního dítěte je odlišná – je rozvinutější, není omezena jen na cvičení funkcí vlastního těla a na prozkoumávání vlastností předmětů, je zaměřena na vytvoření něčeho nového.“ (J. Langmayer, D. Krejčířová, 2006, s. 100)

2.3.1 Hra s pohádkou a řemesla

Jak je již zmíněno výše, potřeba pracovních činností je pro dítě přirozená. Formou hry si osvojuje a zdokonaluje specifické dovednosti, kterými se snaží přiblížit reálnému a dospělému světu. Pro děti je hra prací, rádo nás dospělé napodobuje a snaží se naučit se všemu, co vidí ve svém okolí. Pohádka je skvělou formou, jak děti ke hře motivovat a jak jim předávat informace o okolním světě tak, aby mu docházely veškeré souvislosti. Existuje mnoho pohádek, které v sobě ukrývají různá řemesla či povolání, ať už v hlavních či vedlejších postavách a rolích.

Často se v pohádce setkáváme s tím, že hlavním hrdinou může být například švec, pekař, kominík, nebo dřevorubec, který svým důvtipem, moudrostí a životním nadhledem vyzraje nad všechny velké pány. Často takový prostý hrdina získá přízeň princezny. To se mi zdá jako skvělý způsob, jak dětem ukázat, co je na světě opravdu důležité. Že každé řemeslo má ve světě svou váhu, že každá práce se musí dělat pořádně a s láskou, což přináší to tolik vytoužené ovoce. Zároveň se děti prostřednictvím

pohádek seznamují s všemožnými řemesly a dostávají tak do povědomí důležité informace, které jim pomáhají ke skládání si všech dílků a k následnému pochopení fungování celé společnosti.

Pokud připravujeme pro děti jakékoli herní činnosti, postupujeme třemi základními způsoby.

V prvním případě jako pedagog počítáme s tím, že dítě již pohádku zná z dřívějšího, ať už z mateřské školy nebo z domova. Pohádka je potom znovu po částech nebo v celku vyprávěna či čtena tak, aby mohla být využita v dalších hrách.

- V druhém případě se děti s celou pohádkou seznamují až po nějaké motivační činnosti, která má za účel vzbudit v dětech větší pozornost a zájem o poslech. Na toto vyprávění pak navazují další aktivity vztahující se ke konkrétnímu příběhu.

A konečně ve třetím případě učitel předpokládá, že se děti s pohádkou ještě neseznámily a nabízí jim ji v průběhu činnosti. Tento způsob je pravděpodobně nejefektivnější, a to z toho důvodu, že mají děti silnou motivaci dozvědět se, jak pohádka končí, mohou dát průchod své fantazii a děj domýšlet podle vlastních představ. (Ulrychová, Gregorová, Švejdová, 2000)

Vždy je na učiteli, aby uvážil, zda zvolí komplexní emocionální zážitek a dětem nabídne pohádku v celku nebo bude předčítat či vyprávět postupně, aby dal prostor dětské tvořivosti a fantazii, při vlastním dokončování příběhu. Cílem aktivit, které následují po poslechu textu, je dovést děti k hlubšímu pochopení smyslu obsahu a následně k lepšímu porozumění sobě samým i okolnímu světu. (Ulrychová, Gregorová, Švejdová, 2000)

Například i v notoricky známé pohádce O perníkové chaloupce můžeme nalézt mnoho spojitostí s řemesly, ale dětem musíme tyto souvislosti nabízet a motivovat je správně k tomu, aby je hledaly. Pohádka začíná tím, že v lese žil dřevorubec se svou ženou a dvěma dětmi, první řemeslo je tedy jasné a k němu můžeme hledat odpovídající aktivity, poté ale můžeme s dětmi zacházet hlouběji a pracovat také s otázkami typu, kdo postavil pec, ve které ježibaba chtěla upéct děti nebo kdo upekla perníčky, které zdobí chaloupku. Nabízí se tedy hned další řemesla pekař, cukrář a pekař, se kterými lze pracovat. (Ulrychová, Gregorová, Švejdová, 2000)

Výše je uvedeno, jakými způsoby pracujeme s pohádkou před tím, než zahájíme herní aktivity, díky kterým můžeme povědomí o řemeslech a povoláních u dětí prohlubovat. Samotných činností, které lze k tomuto účelu využít, je nespočetné množství a blíže si je specifikujeme v praktické části bakalářské práce.

2.4 Interpretace pohádek v MŠ

V mateřské škole lze pohádky interpretovat mnoha způsoby, z nichž pravděpodobně nejčastější bývá interpretace v podobě čtených příběhů nebo alespoň v naší mateřské škole tomu tak je. Navzdory tomu, že i u nás nastane situace, kdy dětem pustíme pohádku například na DVD, osobně jsem zastáncem toho názoru, že poslech čtené pohádky nemá ve své podstatě konkurenci. Jde o možnost hrát si s textem, barvou a silou hlasu, pozměňovat děj dle situace, udržovat s dětmi oční kontakt a vycítit tu správnou chvíli napětí, s čímž lze krásně pracovat. V naší mateřské škole předčítáme dětem pohádky každý den a jen zřídkakdy pouštíme audionahrávky nebo pohádky filmové. Věřím, že v dnešní uspěchané době, kdy se rodiče honí z jednoho zaměstnání do druhého, mají děti dostatečné množství času na sledování televizních pořadů, avšak na druhé straně se obávám, že četba značně klesá na popularitě a my máme jedinečnou možnost toto alespoň částečně kompenzovat.

Dalšími možnostmi interpretace jsou

- Dramatizace pohádek učiteli a dětmi (improvizace, dramatizace beze slov – hádání, o jakou pohádku, řemesla, povolání se jedná)
- Divadelní představení (loutkové, hrané)
- Návštěvy knihovny (půjčování knih domů i do mateřské školy, prohlížení obrázkových knih, poslech pohádek v knihovně)
- Poslech audio pohádek
- Promítání (sledování pohádek z DVD, PC, Interaktivní tabule, televize)
- Vyprávění pohádek (vyprávění notoricky známých příběhů)
- Vymýšlení pohádek (vymýšlení vlastních příběhů, dle fantazie)
- Dokončování nebo opravování popletených pohádek (pohádky naruby atd.)

3 Řemesla a povolání v pohádkách z Krkonoš a Podkrkonoší

Na rozdíl od předmětů umělých, které nás v dnešní době obklopují na každém kroku, vyzařuje z řemeslných výrobků pocit přirozenosti přírodních a lidských sil. Výroba takových předmětů stála naše předky mnohem více úsilí, než jaké si dovedeme v době moderních strojů a technologií vůbec představit. Díky pohádkám můžeme odkrývat řemesla a povolání, která jsou jinak téměř zapomenutá a připomínat si jejich kouzlo.

3.1 Řemeslo a povolání

Oba pojmy lze charakterizovat jako pracovní činnosti provozované za účelem obživy a zisku. Řemeslo je více zaměřeno na manuální dovednosti, při kterých se používají specializované nástroje, a není spjata s pravidelností pracovních činností.

Řemeslo, pro které je charakteristický dokonalý rukodělný projev, podmiňující rukodělnou hodnotu i výtvarnou působnost díla, autorství mistra a jeho osobní odpovědnost a celkovou kvalitu vyrobených předmětů, je záležitostí známou u nás už od raného středověku. (Janotka, Linhart, 1984, s. 4)

Kvalita vybraného materiálu, odvedené práce a konečného výrobku vždy závisela na samotném autorovi výrobku. „*Středověký řemeslník často doslova hněl a přetvářel hmotu do potřebného tvaru vlastníma rukama. Poznával bezprostřední strukturu a vlastnosti tak dokonalé, že se mnohdy obával, aby mu jeho zkušenosti a vlastnosti někdo neodcizil. Věděl o svém výrobku doslova všechno. Jaký vybírat materiál, jak vyrábět. Znal účel výrobku, i pro koho je určen. Práce pro něj byla něčím, do čeho vkládal své tvůrčí schopnosti a cit. Byl šťasten, když se mu práce dařila podle jeho přání. Podle toho, jak vyráběl a tvořil, rostl i jeho význam ve společnosti. Řemeslník, který předmět sám navrhoval a vyráběl, býval mnohdy v pravém slova smyslu umělcem.*“ (Janotka, Linhart, 1984, s. 4)

Pro povolání je typická pravidelnost pracovních činností a z nich plynoucího potěšení. Různá povolání také vyžadují určitou kvalifikaci a jsou ukazatelem sociálního statutu. Často se hovoří o prestiži povolání. „*Povolání je standardizovaný souhrn pracovních*

činností podle jejich obvyklého seskupení na trhu práce, jejichž výkon předpokládá určitou odbornou a další způsobilost.“ (Národní soustava povolání, 2019)

V pohádkách se s povoláním většinou setkáváme při kolektivní práci, kde v příbězích vystupují mistři výroby či pracovníci v dílnách, ale často se v nich také objevují lékaři, učitelé atd.

3.2 Řemesla a povolání v českých pohádkách

Kromě kouzelných motivů, králů, princezen a obrazů malebné přírody se v českých pohádkách objevují představitelé typických řemesel pro českou krajinu. Ve všech formách pohádek se objevují například kováři, mlynáři, ševci, statkáři i obyčejní služební. Každý kout naší země měl a má svá specifika, která se odráží ve struktuře obyvatel i ve skladbě povolání.

„Pročteme-li naše sbírky pohádek, zapsané přímo z úst lidu, přesvědčíme se, že na Valašsku, v krajích lašských, na Hané, ale také v Podkrkonoší, v Pošumaví, v jižních a severovýchodních Čechách, na Českomoravské vysočině, na Slovensku a porůznu i jinde měli jsme a namnoze pořád máme pohádkáře, obdařené vzácným nadáním vyprávěti živě, jadrným jazykem, umělce slova, kteří dovedou obestříti starou cizí osnovu půvabem našich lesů, rybníků, luk a rázovitých vesnic i samot. Krajinný ráz jednotlivých oblastí, sociální a hospodářské poměry obyvatelstva, jeho zaměstnání i úroveň osvětová nepochybně působily na volbu látek a na způsobu zpracování.“ (Horák Jiří, - Sborník statí a článků, 1960, str. 33-34)

3.3 Královéhradecký kraj, Krkonoše a Podkrkonoší

Královéhradecký kraj byl již od pravěku důležitou sídelní oblastí, v níž se vystřídalo mnoho pravěkých kultur. Při formování českého státu zaujímal kraj důležitou roli a jeho význam byl koncem 13. století posílen vznikem opevněných královských měst (Hradec Králové, Jaroměř, Dvůr Králové nad Labem, Trutnov, Nový Bydžov). Tato města se koncem 14. století stala věnnými městy českých královen. (Královéhradecký kraj, 2019)

V 15. století zde našel působiště Jan Žižka a Hradecko se stalo významným centrem husitské revoluce. V 16. století měla na hospodářském a kulturním rozkvětu podíl rychle rostoucí poddanská města (Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Broumov, Jičín, Vrchlabí, Hostinné ad.) Rozvíjelo se hospodaření velkostatků na panstvích. V Jičíně během třicetileté války působil Albrecht z Valdštejna, bylo to období krátké, ale pro kraj velmi významné. Po skončení války se stal Hradec Králové centrem protireformace. V roce 1775 došlo k velkému sedláckému povstání. Příčinou bylo zvyšování robotních povinností a celkové utlačování poddaného lidu. Kruté potlačení tohoto povstání dodnes připomíná rčení „dopadl jak Sedláci u Chlumce“. Hospodářství vzkvétalo i díky vzniku manufaktur. Trutnovská obchodní společnost se prosadila i za hranicemi Čech. Kraj se vyznačoval těžbou železných a dalších rud včetně stříbra v Krkonoších nebo sklářskou výrobou v Orlických horách. V okolí Žacléře a Jestřebích hor se v 18. století rozvíjela těžba černého uhlí.

V roce 1866 se kraj stal hlavním bojištěm prusko-rakouské války. V polovině 18. století se totiž hradecký kraj stal příhraniční oblastí státu a došlo k přestavbě Hradce Králové na moderní pevnost, kterou doplnila výstavba nové pevnosti Josefova. Na přelomu 18. a 19. století se stalo Hradecko významným centrem národního obrození, rozvíjelo se školství, významné tiskárny a kraj kvetl také díky působení divadel. Od poloviny 19. století docházelo k průmyslové revoluci, v důsledku níž vznikla řada cukrovarů, textilních a později i strojírenských továren. Zvětšoval se počet obyvatel měst, která se začala rozrůstat. Po roce 1945 došlo k odsunu německého obyvatelstva, což znamenalo násilný zásah do života a rozvoje příhraničních oblastí. Po roce 1948 docházelo k likvidaci svobodného podnikání, což kraj také velmi neblaze zasáhlo. Komunistické plánování pak vedlo ke stírání odlišností okresů, které jsou pro Královéhradecký kraj tak typické. Hradec Králové se v roce 1949 stal opět oficiálním sídlem kraje. (Královéhradecký kraj, 2019)

Nedílnou a významnou částí Královéhradeckého kraje jsou Krkonoše a Podkrkonoší. Krkonoše jsou nejvyšším pohořím Česka a zasahují na západní straně do kraje Libereckého a na východní straně do kraje Královéhradeckého. Původně se pohoří jmenovalo Krkonošské hory, zkrácený název Krkonoše se objevil na začátku 17. století. Podkrkonoší je oblast na jižním úpatí Krkonoš volně vymezená městy Jičín, Jaroměř a Trutnov. Podle pověstí střeží Krkonoše pán hor Krakonoš. Až do roku 1945 byly Krkonoše převážně německé, což ovlivnilo složení i ráz obyvatelstva.

3.4 Řemesla a povolání v pohádkách z Krkonoš a Podkrkonoší

Šikovnost krkonošských řemeslníků byla pověstná v širokém kraji. „*Technické zprávy o lidové architektuře nevypovídají o citu, s jakým je ta která chaloupka zasazena do svahu, jako by tam a jenom tam musela snad sama vyrůst. Suché údaje o starém způsobu hospodaření nesdělí nic o pokoře k půdě a úctě k živému tvorů, za to o ní ví stavitel útulných včelích domečků, horák táhnoucí brány či držící „housličky“ k setí, jako by chtěl ze strun vyloudit melodii zrna.*“ (Hník a Sojková, 2003, s. 5) Jelikož dlouhá léta vládla v Krkonoších bída, tak každý výrobek musel být jedinečný, připravený k snadnému používání nebo k prodeji na trhu. „*Každíčká věc je pěkná svou jednoduchostí a přímočarostí od materiálu a tvaru k účelu, k němuž byla zhotovena, každíčká má vždycky přesně to, co si její funkce žádá.*“ (Hník a Sojková, 2003, s. 5) Obrazy chudoby, lásky k lidem, přírodě a mnohdy i těžké práci jsou typickými rysy pohádek z oblasti Krkonoš a Podkrkonoší.

Nejvýznamnější regionální autorkou je Marie Kubátová. V její sbírce pohádek se objevuje celá řada typických řemesel, ve které se pojednává o jejich vniku a vývoji. Každá pohádka má určité řemeslo ve svém názvu.

- **Pohádky z Krkonoš Marie Kubátové (2001)**

- V úvodní Tesařské pohádce, Jak se Krakonoš skamarádil s lidmi, se kromě tesařů objevují muzikanti a dřevaři.
- V Tkalcovské pohádce Jak se do Krkonoš vloudila bída, vystupují tkadlec a přadlena.

Náročnost povolání tkalce popisuje Hník a Sojková (2003, s. 21): „*Hrbení se za stavem byla práce především jednotvárná a přitom náročná na pozornost. Donekonečna tytéž pohyby – sešlápnout podnožku, prohodit člunek, přirazit útek bidlem, sešlápnout, prohodit, přirazit... Tu a tam tkalcovským uzlíkem navázat přízi, tkalcovskou lupou sledovat kvalitu a přitom, čím jemnější materiál, tím méně přibývalo látky. Věru tvrdý chleba!*“

- Perníkářská pohádka - Proč jsou chaloupky v horách jako malované, zavádí čtenáře do prostředí perníkářů, dřevařů, řezbářů, muzikantů a malířů.
- V košíkářské pohádce, Kde se vzalo na horách vodníkovovo řemeslo, se objevují

kořenářka a košíkář, kterého učil plést košíky vodník.

„Tak jsem se vypravil k doktorovi do Jablonce pro medicínu. Nesu košíky, ten menší je na medicínu, ten větší bych mu za ni nechal jako prezent. Košík je bytelnej, za úplňku z vrbovýho proutí pletenej.“ (Kubátová, 2001, s. 23) Na skutečnost, že košíkáři neměli práci lehkou, poukazují Hník a Sojková (2003, s. 51) *„Dokázat, aby při vyplétání stěn dostal koš skutečnou podobu koše, je právě to umění. Vyžaduje grif a zkušenost...“*

- O sklínkaři a řepné panence, vypráví pohádka s přízviskem cukrářská. Pojednává o kramáři, hospodáři, cukráři, mlynáři a pekaři.
- Tradiční výrobu vánočních ozdob připomíná Perleťářská pohádka, Z čeho se šijí stromečkům šaty.

„Aby to svým krkonošským potomkům usnadnil, udělal jim pradědeček podobnou formu, jako mají perníkáři na perníky. Do té formy se vyfukují šňůry bambuliček a z nich motají a skládají hvězdičky, motejlíčky a všelijaké jiné parádičky. A z těch potom perleťáři vyrábějí svatební šaty pro vánoční stromečky.“ (Kubátová, 2001, s. 36)

- Sedmou pohádkou sbírky je Pecařská pohádka, Jak se stal čertík peciválkem. V ní se objevují postavy zastupující povolání pekaře, topiče, vymetače pece, kominíka a loupežníka.
- Nejrozmanitější plejádu řemesel nabízí Bednářská pohádka, Jak se čert naučil smolit sudy. Kromě bednáře se v pohádce prezentují kovář, řezbář, řezník, pekař, hajný, fořt, hospodský.

„Na horách bývala úroda kamene a dětí. V každé chalupě byla starost, jak všechny děti uživit, a tak se v nich střídala všemožná řemesla. K počtě všech těch řemeslníků postavil řezbář Metelka ve Vysokém betlém i se všemi řemeslníckými dílnami, co bylo ve městě cechů. Kovář tam měl dílnu, řezník krám, pekař pekl chleby, bednář dělal sudy, a když všichni spustili, bylo rámusu, že se i sama Panenka Marie chtěla z takového betlému vystěhovat.“ (Kubátová, 2001, s. 49)

Význam postavení kováře vysvětlují Hník a Sojková (2003, s. 65). *„Kovář, to býval všude na vesnici odjakživa pojem. Jeho práce jako by tak trochu zaváněla alchymií – vždyť ohněm a kladivem přetvářel hmotu.“* Právě pro práci s ohněm byl kovář často podezírán s pakty s čerty a d'ábly. *„Kováři byli stejně jako šamani pokládány za pány ohně,“* (Frolec, 2003, s. 140) Poslední Vyšivačská pohádka O kráse jara a čepci

vápeníku, nás zavádí do prostředí švadlen, šiček a tkalců.

V Krkonošských pohádkách od Boženy Šimkové, které jsou známé v televizní i knižní podobě, se setkáváme především s hlavními hrdiny příběhu. Další postavy jsou pouze okrajově zmíněny. Zřídka se v ději objevují kupci, kořenářka, mlynář. Podobně tomu je i ve volném pokračování Anče a Kuba mají Kubíčka, ve kterém Šimková (2005) do příběhů přidává ještě malého Kubíčka, syna Anče a Kuby. V knížce vystupuje ponikelská bába jako kořenářka, v kapitole Jak Kubíček pásl strakáčka se hovoří o dalších krkonošských řemeslech.

„Pochlubil se milostpánovi a taky se zeptal, jestli by o tom neměli dát známost, on takový zvonec není zrovna laciná věc a třeba teď pasáka za to hospodář hubuje.“ (Šimková, 2005, s. 39) V dalším ději jsou zmíněni rokytnický mlynář a kupci.

Pelcová (1993) ve své pohádkové knize Než Krakonošovi narostly vousy, provází Krakonoše od narození až po dobu, kdy se stal ochráncem hor. Také v jejím příběhu se objevuje několik typických řemesel z krkonošského prostředí. Takto popisuje otce Krakonoše. *„Neměl snadné živobytí. Lámal kámen, cestařil, sbíral mravenčí vajíčka, a když ani to nestačilo na holé živobytí, usedl za tkalcovský stav. Sourozenců měl jako smetí. A protože je ani tkalcovina neuživila, zkusil to Matěj s dřevařinou. Kácel stromy, loupal z nich kůru, dobýval pařezy, ze smůly vařil lepidlo, kterým máma spravovala chasy díry v gatích, protože nebyly peníze na nitě. Takové bylo tenkrát na horách živobytí.“* (Pelcová, 1993, s. 8)

V následném ději se objevuje další významné povolání dřívějšího venkova, povolání učitele. *„Pan učitel v oblyskaných kalhotách a v kabátci na jeden knoflík odzvonil konec přestávky a děti naskákaly do lavic, kterým se říkalo škamny.“* (Pelcová, 1993, s. 20) Chamtivost a závist prezentuje v příběhu Ludmily Pelcové perníkář. Dále se objevují tkalci, dřevaři, horníci, pekař, kominík a pasáček.

Z moderních autorů se pohádkám z Krkonoš a Podkrkonoší věnují například Radek a Antonín Adamcovi. Knížku Krakonoš a pohádky z hor napsali v krkonošském nářečí a příběhy jsou protkány řemesly a povoláními typickými pro místní region. *„Jediné, čeho bylo tehdy na horách skutečně dost, byl sníh. A tak v zimě všichni společně čelili jeho příválům. Sníh jim často domek zasypal až po střechu. To pak v každé chalupě klapaly tkalcovské stavy dlouho do noci či se dralo peří, háčkovaly krajky a třídily skleněné*

korálky, malovalo sklo, stloukalo máslo a vyráběly sýry a k tomu všemu se vyprávěly všelijaké poudačky.“ (Adamec a Adamec, 2017, s. 7)

V pohádkách se dále objevují skláři, hospodská, dřevaři, lesníci, nadlesný, hajný, povozník, myslivec, pláteník, kupci, pošťák, hospodář, uhlíři, trhovci či kovář. Poutavé příběhy popisují také „nová“ netradiční řemesla.

„Zboží bylo tenkrát u nás drahé a jídlo zrovna tak. Naproti tomu za hranicemi v Sasku se za stejné zboží platilo daleko méně. Nebylo tedy divu, že vzniklo nové „řemeslo“ – pašeráctví.“ (Adamec a Adamec, 2017, s. 44) *„Je také pravda, že v tej době vzkvétalo v Krkonoších ještě jedno „řemeslo“ – pytláctví. Pytláci lovili v lesích zvěř bez povolení.*“ (Adamec a Adamec, 2017, s. 56)

3.5 Autoři a knižní publikace

Právě Krakonoš, pán hor, je ústřední postavou většiny pohádek z Krkonoš a Podkrkonoší. Už v roce 1905 vydala **Ludmila Grossmanová Brodská** knihu povídek Krakonoš, ke které přidala sbírky Nejkrásnější pohádky, báchorky a pověsti o pánu na krkonošských horách a Z říše Krakonošovy.

Nejvýznamnější autorkou pohádek z oblasti Krkonoš je **Marie Kubátová**. Narodila se 8. srpna 1922 v Praze. Do Krkonoš zavedl jí i její rodinu manžel. Zemřela 6. června 2013 ve Vrchlabí. Její Krkonošské pohádky jsou známy především ve filmovém ztvárnění. Zlo v podobě Trautenberkovy lakoty a chamtivosti, s pomocí Anče, Kuby, hajného a sojky bylo vždy potrestáno a napraveno zásahem ducha hor Krakonoše. Kubátová je však autorkou také dalších novel, románů, pověstí a pohádek.

Jaroslav Hejkal (in Kubátová, 2001) se opřel do autorů Českého biografického slovníku XX. století, kteří za jádro její tvorby považují novely a romány ze současného českého maloměsta. *„Nevím, proč autoři slovníku pominuli spisovatelčinu pohádkovou tvorbu. Vždyť pohádky Marie Kubátové tvoří nejen podstatnou, ale i významnou část jejího literárního díla. Jsou protkány jejím osobitým láskyplným vztahem k přírodě i humornými životními příběhy krkonošských horalů a již před lety dokázaly pohladit na duši přemnoho malých i velkých čtenářů, rozhlasových posluchačů i televizních diváků. Pohádková tvorba M. Kubátové patří do studnice klasických českých pohádek.“*

Hutařová a Hanzová (2003) zmiňují další díla Kubátové s pohádkovou tematikou a zakomponováním do prostředí Krkonoš a Podkrkonoší, jako například

- Daremný poudačky
- Krakonošův rok
- Muzikantský řemeslo a devatero jinejch
- Pohádky o Krakonošovi
- Krakonošův hermec
- Hořký bejlí
- Jak Krakonoš s Trautenberkem vedli válku
- Krakonošovo čarobejlí
- Pohádky z Krkonoš

Inspirací pro tvorbu pohádek byla pro Kubátovou její maminka **Amálie Kutinová**, narozená 22. června 1898 v Rouchanech, která zemřela v roce 1965 ve Vrchlabí. Ta sepsala Krkonošské pohádky již v roce 1957 a její dcera později dílo volněji rozvinula. Kutinová vydala několik knížek pro děti, např. Pohádky z hor. Společně s dcerou napsaly

- Krakonošův rok
- Krakonošův špalíček
- Muzikantské řemeslo a devatero jiných.

Západní část Podkrkonoší ve svých dílech zmiňoval **Josef Štefan Kubín**. Narodil se 7. října 1864 v Jičíně a zemřel 31. října 1965 ve věku 101 let. Původně básník se začal věnovat sbírání lidových pohádek, pověstí a povídek z prostého života. Do Podkrkonoší umístil díla, ve kterých vystupuje Krakonoš jako pán hor.

- Lidové povídky z Českého Podkrkonoší
- Čarovné kvítí
- Nová kytka pohádek.

V dílech z oblasti Českého ráje se jako hrdina objevuje Pelíšek.

- V ráji mladosti
- Co se stalo Vítkovi
- Pelíšek

Leontina Mašínová se narodila 16. března 1882 v Plzni a je autorkou pohádek, povídek a loutkových her. Velkou část svého života, ve které tvořila převážně knížky pro děti, strávila v podkrkonošských Lázních Bělohrad. Z mnoha děl lze uvést např.

- Jdou muzikanti pohádkou
- Věneček povídek
- Skřítek Hrášek.

V oblasti východního Podkrkonoší a později v Pasekách nad Jizerou působil **Jaromír Jech**. Narodil se 27. srpna 1918 ve Václavících a ve své době patřil k nejvýznamnějším domácím folkloristům. Pohádky sbíral z původních vyprávění a mezi nejznámější s krkonošskou tematikou lze zařadit

- Povídá babička povídačku
- Žerty s hastrmany a čerty
- Pohádky z naší zahrádky
- Z Krakonošovy mošny.

Od narození až do okamžiku, kdy se stane ochráncem hor, tak popisuje Krakonoše **Ludmila Pelcová** ve své knize

- Než Krakonošovi narostly vousy.

Autorka se narodila v roce 1922 a tematicky vydala ještě jednu knihu nesoucí název

- O Krakonošovi a Lucince aneb Jak se dobrák Krakonoš potká s Lucinkou z Krkonoš.

Podle námětu Marie Kubátové napsala scénáře k jednomu z nejoblíbenějších večerníčků mnoha generací **Božena Šimková** narozená 3. února 1935 ve Studenci.

- Krkonošské pohádky

Celkem bylo natočeno 20 dílů a později vyšly pohádky také knižně. Jako volné pokračování autorka vydala knížku

- Anče a Kuba mají Kubíčka.

Scénáristka a spisovatelka zemřela 4. srpna 2018.

Je třeba zmínit také Jičín, jakožto město pohádky. Krásnou knihu

- Pohádky dědečka Aloise z Pecky

napsala současná autorka **Nad'a Hamanová**. Její kniha je jakousi peckovskou historií shrnutou a zabalenou do pohádek a taktéž pojednává o mnohých řemeslech. V jedné kapitole se dočteme o kováři Josefovi, v druhé o hostinském Václavovi, další pohádka je o nepoctivém pekaři, o draní peří nebo o švecovi Adamovi. (Hamanová, 2018)

4 Shrnutí teoretické části

Z obsahu teoretické části vyplývá, že řemesla a povolání s pohádkami neodmyslitelně souvisí. Téměř v každé pohádce se nějaké řemeslo vyskytuje a autoři často zachycují tradice tkvící právě z historie regionu, ve kterém působí. Dále je patrné, že pohádka má výrazný vliv na duševní vývoj dítěte, a přesto, že se mnozí pedagogové, vědci či psychologové často rozcházejí v názorech, převážná většina se shoduje na tom, že má na dětský vývoj pozitivní a blahý vliv, a že je nedílnou součástí zdravého dětství.

Nejznámější autorkou tvorby pohádek pro děti, z Podkrkonoší, je bezesporu Marie Kubátová. Proto jsem se v praktické části nechala inspirovat právě její tvorbou a činnosti motivovala především jejími pohádkami.

5 Praktická část bakalářské práce

Praktická část mé bakalářské práce nabízí konkrétní sborník aktivit, vhodný k využití v mateřské škole. Tyto aktivity byly v rámci projektu „Řemesla a povolání v pohádkách interpretované v MŠ“, zrealizovány a následně reflektovány. Zaměřuji se na řemesla typická především pro Krkonoše a Podkrkonoší, abych dětem přiblížila tradice našeho regionu.

5.1 Cíle praktické části

Hlavním cílem praktické části je zábavnou formou, v tomto případě tedy pohádkovou motivací, přiblížit dětem řemesla a povolání, která jsou typická především pro Krkonoše a Podkrkonoší. Seznámit je s různými, téměř zapomenutými řemesly či jen prohloubit znalosti o těch, se kterými se ve svém životě běžně setkávají tak, aby si dokázaly spojovat souvislosti a měly širší povědomí o principech fungování okolního světa a místě, ve kterém žijí.

Dalším cílem je uspořádat sborník aktivit, vhodný k využití v mateřské škole tak, aby byla práce svým obsahem přínosná také dalším studentům, pedagogům či rodičům předškolních dětí.

5.2 Časový harmonogram realizace praktické části bakalářské práce

Závěrečné práci jsem se věnovala od září 2018. Období do ledna 2019 bylo věnováno vyhledávání odborné literatury, seznamování s orientací v dané problematice, pozorování a realizaci některých tematických činností při průběžných praxích. Od ledna 2019 do srpna 2019 jsem zpracovávala teoretickou část práce a sborník aktivit vhodný k využití v mateřské škole. V září 2019 jsem nastoupila do mateřské školy Srdíčko v Trutnově jako učitelka ve speciální třídě, kde jsem v říjnu 2019 zrealizovala měsíční projekt „Řemesla a povolání v pohádkách interpretované v MŠ“. V listopadu 2019 jsem dokončovala svou bakalářskou práci a dělala formální úpravu textu.

6 Projekt „Řemesla a povolání v pohádkách interpretované v MŠ Srdíčko - Trutnov“

Celý projekt byl přizpůsoben mateřské škole, ve které byl realizován. Tato MŠ ctí některé principy metody „Začít spolu“ nebo „Dobrý začátek“, proto jsou činnosti převážně rozloženy do jednotlivých center aktivit a přizpůsobeny heterogenní třídě tak, aby pokud možno rovnoměrným způsobem rozvíjely komplexní stránku osobnosti dítěte. V rámci projektu bylo vybráno několik typických krkonošských řemesel, ke kterým byly vymyšleny tematické činnosti.

6.1 Mateřská škola Srdíčko - Trutnov

Mateřská škola Srdíčko je jedním z jedenácti odloučených pracovišť Mateřské školy Trutnov, Komenského. Nachází se v okrajové části města směrem na Pec pod Sněžkou. Mateřská škola je šestitřídní. Dvě třídy „Kytičky a Včeličky“ mají rozšířenou výuku anglického jazyka, výuka angličtiny probíhá metodou Wattsenglish – akreditovanou MŠMT. Dvě třídy „Motýlci a Myšičky“ jsou speciální. V těchto třídách je snížený počet dětí, které jsou zde zařazovány na doporučení školského poradenského zařízení (SPC, PPP) se stanovenou mírou podpůrných opatření. Další dvě třídy „Sluníčka a Berušky“ jsou běžné, při čemž třídu berušek navštěvují převážně mladší děti.

Berušky – tuto třídu navštěvuje 20 dětí, z toho 9 dívek a 11 chlapců. Děti jsou zde ve věku od 2,5 do 4,5.

Sluníčka – ve třídě je celkem zapsaných 20 dětí, z toho 10 dívek a 12 chlapců ve věkovém rozmezí od 4,5 do 6,5let.

Kytičky – Do první třídy s rozšířenou výukou anglického jazyka je celkem zapsáno 27 dětí, z toho 19 dívek a 8 chlapců. Ve třídě je pět nových členů, z toho tři děti ještě nejsou tříleté a probíhá jejich adaptace, jedním z nich je také má dcera. Děti jsou ve věku 2,5 – 6,5 roku. Do této třídy dochází dvakrát týdně lektorka Catherine, rodilá mluvčí z Keni a vede celý blok dopoledních činností v angličtině. Děti tak mohou nasávat cizí jazyk naprosto přirozeně.

Včeličky – Druhou třídu s rozšířenou výukou anglického jazyka navštěvuje celkem 25 dětí z toho 14 dívek a 11 chlapců. Do této třídy dochází dvakrát týdně Veronica, rodilá

mluvčí ze Zambie, která stejně jako její kolegyně ve třídě Kytíček, celé dopoledne provádí děti činnostmi v anglickém jazyce. V obou třídách pracují s materiály Wow!

Motýlci – Třidu Motýlků navštěvuje celkem 13 dětí, z toho 5 dívek a 7 chlapců. Třída je zaměřena na děti se speciálně vzdělávacími potřebami.

Myšičky – Poslední třídou v mateřské škole, je třída Myšiček, která je stejně jako třída Motýlků zaměřena na děti se speciálními vzdělávacími potřebami, a do níž byly děti zařazeny na doporučení speciálně poradenského centra. V tomto školním roce 2019/2020 je nově otevřenou třídou a vznikla z důvodu stále narůstající potřeby o zkvalitňování péče pro děti s vyšší potřebou podpůrných opatření. V této třídě působím od září 2019 jako učitelka, a proto zde také probíhala realizace projektu. Naši třídu navštěvuje 12 dětí, z toho 3 dívky a 9 chlapců, které mají v doporučeních stanoven podpůrný stupeň tři. Většina dětí má narušení komunikačních schopností různého rozsahu, někteří se potýkají s dalšími přidruženými specifickými obtížemi (poruchy pozornosti a aktivity, deficity dílčích funkcí, obtíže v sociálním přizpůsobení a podobně). V naší třídě se snažíme především o to, aby měly děti podnětné prostředí, ve kterém se budou cítit bezpečně a kam se budou rády vracet.

Třidu máme rozdělenou do jednotlivých center aktivit, mezi něž patří centrum grafomotorika, centrum ateliér, centrum hudba, centrum voda a písek, centrum pokusy a objevy, centrum obrázky knihy a písmena, centrum dramatika, centrum pohyb, centrum domácnost, centrum manipulační a stolní hry a centrum logohrátky

Celá mateřská škola ctí principy programu „**Začít spolu**“. Tato filozofie staví na základních principech:

- a) Individuální přístup k dítěti
- b) Integrované učení hrou a činnostmi
- c) Plánované pozorování
- d) Centra aktivit ve třídě
- e) Spolupráce školy a rodiny
- f) Spolupráce s komunitou v místě školy
- g) Profesionální rozvoj a růst pedagogů

Ve školce uplatňujeme také nový program „**Baltazar**“, který se zaměřuje na sociální a emoční rozvoj dětí předškolního věku. Rozvíjí porozumění emocím, sociální dovednosti

a přátelství, učí děti přijímat zodpovědnost za své činy, řešit problémy. Pro prezentaci různých principů, přístupů a konceptů se používají velcí maňasci. Velký moudrý medvěd Baltazar, hodná holčička Mája a chlapeček, který občas umí trošku pozlobit, Kája.

6.2 Zásobník aktivit vhodných k využití v MŠ

Mým hlavním zájmem bylo, aby byla práce nějakým způsobem přínosná a účelná. Závěrečných prací plných odborných pojmů a teorie, bylo napsáno již mnoho. Proto se snažím naopak o to, aby byly v této bakalářské práci, především praktické činnosti, které jsou využitelné při práci s dětmi. Jako začínající učitelka věřím tomu, že i mně osobně zpracování těchto aktivit pomůže, třeba jen pro budoucí inspiraci. Aktivity se týkají řemesel, typických především pro Krkonoše a Podkrkonoší.

Navlékač korálek

Cíle:

- prohlubovat znalosti ve vnímání okolního světa
- rozvíjet tvořivost a fantazii
- rozvíjet jemnou a hrubou motoriku
- uvědomovat si důležitost vlastní práce i práce ostatních
- umět ocenit snahu a píli
- rozlišovat mezi světem pohádek a reálným životem
- rozvíjet zrakovou paměť a pozornost
- podporovat trpělivost

Očekávané výstupy:

- odlišit řemeslo navlékač korálek od ostatních řemesel a povolání
- rozeznat barvy, tvary a materiály
- dokázat roztřídit korálky podle daného pravidla
- dokázat dokončit práci, radovat se hotového výrobku
- bezpečně zacházet s jehlou při navlékání
- projevovat kladné city a emoce

Motivace:

- Poslech audio pohádky od Marie Kubátové – Pohádka z korálků
- Poslech pohádky – Zlatovláska
- Motivační říkanka - Korálky

Korálky se roztrhaly,
do všech koutů rozsypaly,
kde je najdu,
kde je mám,
všechny si je posbírám.

- Říkadlo - Princeznička na bále

Princeznička na bále,
poztrácela korále.
Její táta mocný král,
Honzíka si zavolal.
Honzíku, máš namále,
najdi nám ty korále!
Honzík běžel na hory,
vykopal tam brambory,
vysypal je před krále,
nesu Vám ty korále!

Ranní úkoly vhodné k plnění s rodiči

- Poznejte podle hmatu (korálky v pytlíčku)
- Poznejte podle hmatu (šperk vyrobený z korálků v pytlíčku)
- Pětkrát obtáhněte velký korálek – starší děti mohou určovat, o jaký se jedná tvar
- Na provázek dokreslete korálky – starší děti pět korálků, mladší děti dva korálky
- Složte korálek z částí (puzzle) – starší děti pět částí, mladší děti dvě části
- Srovnejte korálky podle velikosti, barev

Komunitní kruh

- Co ukryval pytlíček? (korálky, šperk)
- Seznámení s korálky (tvary, barvy, velikost, odlišnosti)
- Čím se liší korálek od kuličky?
- Návrhy činností ze strany dětí. Co lze z korálků dělat? Nápady (např. kutálení, cvrnkání, navlékání, zdobení, atd.)
- Proč jsou některé korálky křehké a jiné ne? Rozhovor o materiálech korálků (sklo, dřevo, plast, kámen)
- Poslech pohádky od Marie Kubátové- Pohádka z korálků
- Povídání o pohádce, kterou jsme slyšeli, povídání o řemesle
- Říkadlo – Princeznička na bále – nácvik s pohybem
- Provázanost s dalšími tématy, např. Jaké ovoce či zelenina má tvar korálků? (rybíz, borůvky atd.) Jaké zvíře má oči jako korálky? (myš)

Činnosti v centrech aktivit

Domácnost:

- Vykopejte a uvařte brambory jako Honzík z říkanky o princezničce
- Navlékněte aronie na šňůrku a vyrob náhrdelník

Knihy, obrázky a písmena:

- Najděte v encyklopediích navlékače korálků, najděte obrázky korálků, kde všude lze korálky najít? Na co se používají?
- Poskládejte z korálků začáteční písmeno tvého jména. Mladší děti mohou skládat podle předlohy

Kostky:

- Postavte z kostek barevné korále

- Postavte z kostek šaty ozdobené korálky

Manipulační a stolní hry:

- Naplňte láhev korálky
- Roztříděte korálky podle barvy, tvaru, velikosti
- Navlékněte korálky dle předlohy na dřevěnou špejli

Dramatizace:

- Zahrajte si na šperkaře, navlékače korálků
- Zahrajte si na princezničku na bále
- Zahrajte si na Honzika, který kopal brambory
- Zdramatizujte pohádku Zlatovláska

Hudba:

- Vytvořte si hudební nástroj z korálků
- Napodobte pomocí nějakého hudebního nástroje zvuk korálků
- Zazpívejte si písničku na melodii písně „Kočka leze dírou“

Skákali jsme snožmo do dálky, do dálky,

rozsypaly se nám při tom korálky, rozsypaly se nám při tom korálky.

Když skáčeme snožmo do dálky, do dálky,

musíme si nejdřív sundat korálky, musíme si sundat korálky.

Pokusy a objevy

- Vyzkoušejte, jaký korálek plave (plast, dřevo, kámen, sklo)
- Vyzkoušejte, jaký korálek je těžší (váhy – plast, sklo, dřevo, kámen)

Ateliér

- Vyroberte náramek, prstýnek, náhrdelník z korálků

- Vyroberte si lapač snů z korálků
- Ozdobte korálky vázičku, vánoční ozdobu
- Navlékněte korálky na drátek

Grafomotorika

- Obtáhni několikrát korálek
- Dokresli druhou část korálku
- Dokresli korálky na šňůrku
- Dokresli korálky na mističku, do pytlíčku
- Vytrhej korálek z papíru

Voda a písek

- Najděte korálky v písku a ve vodě
- Vylovte korálky z vody lžící
- Vylovte korálky z písku pinzetou
- Vylovte korálky z vody a písku rukou
- Vylovte korálek z vody pomocí špejle
- Vylovte korálek z písku pomocí kolíčku

Pohyb

- Projděte drahou s korálky v košíčku tak, abyste žádné nerozsypaly
- Proběhněte drahou a cestou posbírejte všechny (modré/červené/žluté/zelené korálky)
- Roztříděte rozsypané korálky podle barvy (plastové míčky rozsypané po prostoru, na znamení vybíháme)

Logohrátky

- Foukejte do korálků (různé materiály a velikosti – dechové cvičení)
- Nasajte korálky brčkem a přeneste je na obrázek se šňůrkou
- Rozpoznejte a přiřaďte stejně znějící korálky – podpora fonemického sluchu
- Hledání zdroje zvuku – korálky se rozsypaly – ukažte, kde se rozsypaly korálky – obměna „Kukačko, zakukej“

Aktivity vhodné pro předškoláky

- Obtáhněte nitky na korálky – vedení rovné a vlnité linie
- Spočítejte korálky
- Porovnejte, kde je korálků méně, více, stejně
- Vybarvěte korálky podle předlohy – korálek číslo 1 – modrá barva, 2 – žlutá barva
- Roztříd'te korálky podle velikosti, barev
- Určete, který korálek je dole, nahoře, vpravo, vlevo
- Dokreslete, který korálek chybí (dle předlohy)
- Určete, který korálek do pytlíčku nepatří? (dle předlohy)
- Co ve třídě má kulatý tvar?
- Navlékněte provázek skrz korálky pomocí jehly – důraz na bezpečnost
- Malý otvor, velká jehla – metoda pokus, omyl – dítě si musí na řešení přijít samo

Možnost zapojení rodičů:

- Přineste do školky předmět, obrázek, knížku s korálkovou tematikou
- Přijďte na den pro maminky do školky, děti vytvoří maminkám náhrdelníky z korálků

Pohybová činnost:

- Na písničku děti běhají po prostoru, učitelka zvedne obrázek korálku (například žlutý). Děti musí rychle utíkat k něčemu žlutému, co najdou ve třídě/ v prostoru.
- V jezeře jsou rozsypané korálky, ukážu barvu, děti doběhnou k jezeru, vezmou danou barvu a běží korálek navléknout/dát míček na čáru
- Putování po vesnicích – co vše musel navlékač korálků projít, než prodal zboží – překážková dráha, podlézání, přelézání s nůši – na jednotlivých stanovištích obrázky určeno, co zde musí nechat/prodat – stanoviště číslo jedna, modrý korálek, stanoviště číslo dvě, náhrdelník atd.
- Cvrnkání korálků do důlku
- Pohybová hra: Navlékač korálků – každé dítě se změní v korálek určité barvy, jedno dítě je jehla s nití – na motivační říkanku „Korálky“ – říkají všechny děti, korálkář ukáže na dítě – to poví svou barvičku a „navlékne se“ – chytí se korálkáře za ruku. Hra pokračuje než korálkář navlékne všechny korálky a spojí

se v náhrdelník. Říkají „Náhrdelník máme, tak si zazpíváme“

Reflexe:

Děti si v rámci projektu vyzkoušely mnoho z nabízených činností, týkajících se řemesla „Navlékač korálek“. Během těchto činností procvičily především jemnou motoriku, barvy či počty a v neposlední řadě také trpělivost. Práce s korálky je titěrná a vyžaduje tedy mnoho úsilí a péle. Během projektu děti korálky třídily, navlékaly, zdobily jimi, lovily je z vody, písku, plnily pohybové aktivity a k rozvoji měly připraveno také mnoho pracovních listů. Snažila jsme se co nejvíce o to, aby dětem během činností docházely souvislosti. Aby si uvědomovaly, k čemu sloužilo toto řemeslo, kde jej můžeme v obměněné podobě vidat i dnes a zároveň, abychom posílili kompletní stránku osobnosti dítěte. Procvičovali jsme materiály, velikosti a tvary, podporovali jsme koordinaci pohybů. Velkou radost jsem měla z toho, že se do projektu s ochotou zapojovali také rodiče. Plnili s dětmi ranní úkoly. Maminky se zúčastnily dne pro Princezny, kdy jim děti navlékaly korálky a obdarovaly je poté náhrdelníkem. V rámci tohoto dne jsme zapojovali také činnosti týkající se dalších řemesel, jako jsou švec či švadlena.

Pekař

Cíle:

- prohlubovat znalosti ve vnímání okolního světa
- dávat si dohromady souvislosti
- vnímat všemi smysly
- rozvíjet tvořivost a fantazii
- rozvíjet jemnou a hrubou motoriku
- uvědomovat si důležitost vlastní práce i práce ostatních
- umět ocenit snahu a péli
- rozlišovat mezi světem pohádek a reálným životem
- rozvíjet zrakovou paměť a pozornost
- podporovat trpělivost

Očekávané výstupy:

- odlišit řemeslo pekař od ostatních řemesel a povolání

- rozeznat barvy, tvary a vůně
- dokázat roztržít pečivo podle daného pravidla
- dokázat dokončit práci, radovat se z hotového díla
- bezpečně zacházet při práci s troubou
- projevovat kladné city a emoce

Motivace:

- Píseň „Vílém peče housky“ od Nadi Urbánkové
- Pohádka „O sklínkaři a řepné panence“ od Marie Kubátové
- Poslech audio pohádky
- Básnička „Pekař peče housky“

Pekař peče housky,
 uždibuje kousky,
 pekařka mu pomáhá,
 uždibují oba dva.
 Neuždibuj kousky,
 budou malé housky.
 Když to pekař udělá,
 Je to velká ostuda.

Ranní úkoly vhodné k plnění s rodiči

- Vymodelujte housku/rohlík/koláč z kousku modelíny – dejte do košíčku
- Ochutnejte kousek chleba/rohlíku/koláče/housky
- Pojmenujte různé druhy pečiva
- Obtáhněte tvary pečiva
- Pojmenujte tvary pečiva (kobliha kulatá, rohlík úzký, chleba oválný atd.)
- Zazpívejte píseň - Pekař peče housky
- Najděte v časopise nějaké pečivo, vystříhněte a nalepte na táč/ do pekárny

- Určete, které obrázky patří/nepatří k pekaři
- Nakreslete, které pečivo máte nejraději
- Seřadte pečivo od nejmenšího po největší

Komunitní kruh

- Vnímání vůně, zapojování všech smyslů – jak pečivo voní, jaké je na omak měkké či tvrdé, jemné či drsné, světlé či tmavé, poslech jak čerstvé pečivo křupe, když se rozlomí
- Poznejte, o jaké pečivo se jedná poslepu (ochutnávka či podle vůně)
- Poslech pohádky od Marie Kubátové – O sklínkaři a řepné panence
- Zpěv písně Pec nám spadla – Jaký je rozdíl mezi pekařem a pecařem
- Proč pekař potřebuje ke své práci kominíka?
- Jak pekař souvisí s perníkovou chaloupkou?
- Proč pekař potřebuje ke své práci mlynáře?
- Co by se stalo, kdybychom neměli pekaře?
- Komu dáváme ve školce tvrdý chléb? (Králíčci)
- Nácvik písně – Můj pekař peče housky

Činnosti v centrech aktivit

Domácnost:

- Upečte koblíhy, chléb, muffiny, perníčky
- Zadělejte kvásek
- Namelte, nadrt'te koření
- Umíchejte tvaroh, hněťte
- Mašlujte, vymažte, ochutnejte

Knihy, obrázky a písmena:

- Najděte v pohádkových knihách pekaře či pekařskou tematiku (O koblížkovi, který šel na vandr)
- Poskládejte na magnetické tabuli slova (pekař, houska, chléb, vánočka atd. – přiřaďte obrázky)
- Najděte dle předlohy, které písmenko ve slově chybí (chléb X chéb)
- Najděte rozdíly (houska posypaná mákem X houska posypaná kmínem)
- Vytvořte recept – vystříhnete z časopisů a nalepte do receptu (mouka/cukr/vejce)

Kostky:

- Postavte z kostek pec
- Poskládejte z kostek pečivo
- Postavte komín
- Postavte pekařské náčiní

Manipulační a stolní hry:

- Roztříděte pečivo podle druhu, barev, tvaru
- Složte pečivo z částí (puzzle)
- Ozdobte pečivo semínky
- Ozdobte koláče víčky od PET láhví

Dramatizace:

- Zahrajte si na pekaře
- Zdramatizujte pohádku O perníkové chaloupce
- Zahrajte si na pejska a kočičku (Jak pekli dort)

- Použijte rekvizity (zástěra, váleček atd.)

Hudba:

- Vyroberte hudební nástroj z pečiva (suchý chléb, strouhanka)
- Zazpívejte si píseň - Pec nám spadla
- Zazpívejte si píseň – Můj pekař peče housky
- Jaké zvuky vydává pec? Napodobte pomocí hudebních nástrojů
- Poslechněte si píseň „Delegace“ z pohádky Lotrando a Zubejda, z obrázků (houska, cukr, koláč, sůl, pepř, rohlík) vyberte, o čem se v písni zpívá

Pokusy a objevy

- Ochutnejte čerstvý chléb a poté ho nechte na vzduchu, co se s ním stane, jak se změní?
- Nechte kousek pečiva v igelitovém sáčku, co se s ním stane? Pozorujte
- Pozorujte, jak pracuje kvásek

Ateliér

- Vyroberte papírové pečivo – potřete klovatinou, posypte kmínem a solí
- Namalujte nákupní tašku a do ní pečivo
- Vymodelujte pečivo z modelíny
- Vytvořte pečivo ze samo tvrdnoucí hmoty
- Vyroberte z kartonu lopatu na chleba, mašlovačku

Grafomotorika

- Obtáhněte pečivo
- Dokreslete druhou půlku koláče/housky/rohlíku
- Znázorněte, jak se kouří z komína
- Obtáhněte pekaři čepici – nácvik oblouku
- Posypte pečivo mákem - tečkování

Voda a písek

- Posypejte koláče cukrem (pískem)

- Plastovou housku potřete mašlovačkou (vodou)
- Vytvořte těsto na pečivo z písku a vody

Pohyb

- Válejte sudy, jako když pekař válí těsto
- Prolezte tunelem, jako když pekař plní trubičky
- Zahrajte si na míchání tvarohu – proběhněte spirálovou drahou

Logohrátky

- Míchejte těsto – vyplázněte jazyk a kružte
- Udělejte z jazyku trubičku
- Nasajte brčkem semínka a ozdobte jimi koláč

Aktivity vhodné pro předškoláky

- Najděte tvar housky mezi třemi obrázky, které se překrývají (mašinka, ryba, houska) a obtáhni ji
- Určete, v jaké misce je více/méně/stejně pečiva
- Spojte malou a velkou housku/chléb/koláč
- Vyberte obrázky, které patří k pekaři, vybarvěte je a škrtněte ty, které k němu nepatří
- Spočítejte kolik je v tašce pečiva
- Najděte rozdíly na obrázcích (pekař má čepici X pekař nemá čepici, pekař má na táce 3 housky X pekař má v míse 4 housky)

Možnost zapojení rodičů:

- Přineste upečené vánoční cukroví na ochutnání
- Najděte básničku nebo písničku o pekaři/pečení
- Přineste do školky recept

Pohybová činnost:

- Hra na hloupou pekařku/pekaře

Jedno dítě říká: „Já jsem hloupá pekařka a upekla jsem Vám koláče z názvů zvířat/z barev apod.“

Ostatní děti si vymyslí zvířata (opice, králík, kuň atd.) a pošeptají učitelce.

Učitelka vyjmenuje všechna zvířata.

Dítě v roli hloupé pekařky zvolí jedno zvíře – dítě s názvem daného zvířete musí oběhnout určený prostor a vrátit se zpět na své místo. Pokud ho pekařka chytí, střídají si role.

- Hra na Červenou karkulku

Děti dostanou do ruky košík a musí projít dráhu k domečku. Cestou do košíčku sbírají předměty/obrázky, které mohou donést babičce a které jsou pečené (mrkev/bábovka/koláč/okurka/jablka/víno/chléb/salát/sýr/salám)

Reflexe:

Poněkud známějším řemeslem byl pro děti pekař. S pečivem se přeci jen setkávají denně. Je to pro ně naprosto běžná potravina, přesto měly někdy větší problémy s odpověďmi na otázky. Jako například „Z čeho se dělají rohlíky nebo kde pečeme chleba?“ Proto jsem se opět snažila o to, abychom šli hlouběji do jádra a navrhovala další činnosti, jimiž by si děti toto řemeslo přiblížily. Uspořádali jsme závody v pytlích, hráli jsme si na mouku, stavěli jsme pec atd. Jedna maminka vlastní pekařství a tak jsme se v rámci dopolední procházky zastavili v jejím obchodu. Děti ochutnaly čerstvý rohlík, a pověděli jsme si něco o dalším povolání „prodavačka“. V komunitním kroužku jsme si poté vysvětlovaly rozdíl mezi pekárnou a pekařstvím, kdo pracuje v pekařství, kdo v pekárně, jak se liší práce těchto lidí. Dále jsme si povídali o tom, koho potřebuje pekař ke své práci. Vymysleli jsme například pečeře, kominíka nebo mlynáře a činnosti pak děti navrhovaly spontánně a samy. Pec nám představili také při exkurzi v Doteku v Horním Maršově, což je jakýsi dům obnovy tradic, ekologie a kultury. Velmi dobře se znám s provozovateli tohoto úžasného střediska a tak jsem byla velmi ráda, že nám umožnily tuto prohlídku a krásně se o nás postarali. Děti se dozvěděly mnohé o starých lidových řemeslech.

Kovář

Cíle:

- prohlubovat znalosti ve vnímání okolního světa
- spolupracovat při kolektivních činnostech
- dávat si dohromady souvislosti
- rozvíjet tvořivost a fantazii

- rozvíjet jemnou a hrubou motoriku
- uvědomovat si důležitost vlastní práce i práce ostatních
- umět ocenit snahu a píli
- rozvíjet zrakovou paměť a pozornost
- rozvíjet před-matematické představy
- porozumět slyšenému

Očekávané výstupy:

- odlišit řemeslo kovář od ostatních řemesel a povolání
- rozeznat barvy, tvary a materiály
- dokázat roztřídit podkovy podle daného pravidla
- bezpečně zacházet při práci s kladivem
- fyzicky koordinovat pohyby
- dorozumět se slovy
- rozeznat kovové předměty od jiných materiálů
- rozpoznat geometrické tvary
- nalézat samostatně řešení

Motivace:

- Báseň „Kovej, kovej, kováříčku“
Kovej, kovej, kováříčku,
okovej mi mou nožičku.
Okovej mi obě,
zaplatím já Tobě.
- Píseň „Já mám koně“
- Pohádka „O neposlušných kůzlátkách“

Ranní úkoly vhodné k plnění s rodiči

- Víte, co dělá kovář?
- Přiřaďte obrázky/předměty, které patří ke kováři
- Přehrajte si nahrávací kolíček „Kovej, kovej kováříčku...“ Jak říkanka pokračuje?

- Vymodelujte podkovu
- Vytleskejte slovo kovář, na jakou hlásku začíná a končí?
- Znáte nějakou písničku o koních? Zazpívejte
- Zatlučte do podkovy dva hřebíčky

Komunitní kruh

- Rozhovor, kdo je to kovář, co potřebuje ke své práci? (kovy, teplo)
- Jaký je rozdíl mezi kovářem a podkovářem?
- Jaké znáte předměty z kovu?
- Co má společného s kovářem rytíř?
- Nácvik písně „Já mám koně“
- Nácvik říkanky „Kovej, kovej, kováříčku“

Činnosti v centrech aktivit

Domácnost:

- Upečte podkovu z listového těsta, ozdobte lentilkami
- Uvařte sekyrkovou polévku, ochutnejte

Knihy, obrázky a písmena:

- Sestavte z písmen názvy (rytíř, brnění, princ, podkova, kůň, olovo)
- Najděte v knize, časopise kovový předmět

Kostky:

- Postavte z kostek meč, podkovu, koně, rytíře, rytířský štít
- Postavte z kostek ohniště
- Po kovářskou dílnu

Manipulační a stolní hry:

- Tříděte meče podle velikosti
- Tříděte podkovy podle barev
- Zahrajte si hru „Cesta kováře za ohněm“ – Házejte barevnou kostkou – a posouvejte se po políčkách (červené, modré, zelené). Kdo první dojde do cíle, vyhrává. Žluté políčko – znamená úkol na kartičce, plňte.

Dramatizace:

- Zahrajte si na kováře
- Zahrajte si na rytíře/prince
- Zdramatizujte pohádku „O neposlušných kůzlátkách“

Hudba:

- Zazpívejte si píseň „Já mám koně“ s klavírem, doprovoděte se na hudební nástroje z kovu
- Vytvořte si hudební nástroj z kovových předmětů (například kovové připínáčky v plechové dóze)

Pokusy a objevy

- Určete, která podkova je lehčí (papírová X kovová)
- Který předmět se ponoří do vody (kovový X dřevěný)

Ateliér

- Vytvořte podkovu z alobalu, ozdobte papírovými vločkami
- Namalujte koně, podkovu
- Vytvořte z kartónu meče
- Vytvořte z kartónu rytířský štít

Grafomotorika

- Obtáhněte podkovu (nácvik oblouku)
- Dokreslete druhou půlku podkovy/rytířského štítu

- Obtáhněte plameny ohně
- Dokreslete plot – vedení vodorovné a svislé čáry

Voda a písek

- Vylovte podkovy z písku
- Vylovte podkovu z vody pomocí pinzety
- Najděte v písku kovové věci

Pohyb

- Uspořádejte šermířské závody
- Jezděte koňské dostihy
- Hledejte na pokyn ztracené podkovy

Logohrátky

- Předved'te, jak kluše kůň
- Předved'te, jak cinkají podkovy
- Poslouchejte zvuk podkovy
- Poslouchejte zvuk zvonu
- Foukejte do ohně
- Odfoukněte papír/kovový předmět
- Foukejte do kovových autíček

Aktivity vhodné pro předškoláky

- Spočítejte, kolik kovář vyrobil podkov
- Určete, kde je méně/více kovových předmětů
- Zatloukejte hřebíčky do podkovy
- Do kousku plechu vytepejte rytířskou ozdobu
- Pracujte s kladivem
- Sestavte plot

Možnost zapojení rodičů:

- Přijďte do školky na den tatíneků – vyrobte si s dětmi meče
- Přineste do školky nějaký kovový předmět

Reflexe:

Vzhledem k tomu, že v naší třídě, kde byl projekt realizován, máme převážně samé chlapce, bylo kovářské řemeslo asi nejoblíbenějším. Chlapci, ale i dívky s velkým nadšením plnily úkoly, kdy například museli pracovat s kladivem a zatloukat hřebíčky. Lovili jsme podkovy z vody a písku, hledali jsme při pohybových činnostech ztracené podkovy po třídě. Zkoumali jsme různé materiály a určovaly, v čem se kov od ostatních materiálů liší. Kovářské řemeslo jsme spojili s příležitostí slavností Svatého Martina, děti vyráběly podkovy, závodily na koních a více si uvědomovaly souvislosti. V komunitním kroužku jsme si vysvětlovali rozdíl mezi klasickým kovářem, uměleckým kovářem, či podkovářem. Rodiče společně s dětmi plnily ranní úkoly, přinesly do školky kovové předměty. Ty jsme si prohlíželi, povídali si o nich. Bohužel se nám nepodařilo uspořádat ve školce „Den tatínků“, kdy měly děti, společně s nimi, vyrábět meče a užít si takový rytířský den, ale určitě se pokusíme zrealizovat tento nápad koncem školního roku, až bude hezké počasí.

Tkadlec, Švadlena, Krejčí, Přadlena, Švec

Cíle:

- prohlubovat znalosti ve vnímání okolního světa
- dávat si dohromady souvislosti
- vnímat všemi smysly
- rozvíjet tvořivost a fantazii
- rozvíjet jemnou a hrubou motoriku
- uvědomovat si důležitost vlastní práce i práce ostatních
- umět ocenit snahu a píli
- rozlišovat mezi světem pohádek a reálným životem
- rozvíjet zrakovou paměť a pozornost
- podporovat trpělivost
- rozvíjet matematické představy
- podporovat spolupráci

Očekávané výstupy:

- odlišit řemesla švec, švadlena, přadlena, krejčí, tkadlec od ostatních řemesel a povolání
- rozeznat barvy, tvary a materiály
- vnímat spojitosti mezi danými řemesly
- dokázat rozlišit co k jakému řemeslu patří
- bezpečně zacházet při práci s kladivem, jehlou
- fyzicky koordinovat pohyby
- dorozumět se slovy, vyjádřit myšlenku
- rozeznat látku od jiných materiálů
- spolupracovat ve skupině

Motivace:

- Pohádka od Marie Kubátové – Tkalcovská bída
- Pohádka – O třech přadlenách
- Audio pohádka – Statečný krejčík
- Pohádka – Císařovi nové šaty
- Pohádka O kohoutkovi a slepičce
- Píseň – Tkají tkalci

- Říkadlo - Švadlenka Madlenka
Naše malá Madlenka, šije jako švadlenka.
Ušije si nové šaty, slušivé a bez záplaty.
Ušije i kabátek na všední den, na svátek.

- Říkadlo – Krejčí
Náš kamarád krejčí,
pořád tady bejčí.
Polámal si jehličku,
a to tu nejtenčí.

- Říkadlo – Švec
Šije, šije švec,

zlámal kopytec.
Zlámal kopyto,
odpusťme mu to.

- Báseň – Švadlena
Švadlena ušije šaty
pro pány i pro dámy.
Peníze dostane za ty,
co jsou lidem prodány.
Musí umět šít na stroji,
přišít knoflík, entlovat.
Láska k šití je to, co ji
nutí s jehlou pracovat

Ranní úkoly vhodné k plnění s rodiči

- Víte, co dělají tkadlec, přadlena, švec, krejčí a švadlena?
- Co mají tkadlec, přadlena, švec, krejčí a švadlena společné?
- Zatlučte do podrážky bot tři hřebíčky
- Provlékněte nit skrz jehlu
- Oblékněte panence šaty
- Najděte mezi obrázky, co potřebuje ke své práci švec
- Které obrázky nepatří ke švadleně
- Nalámejte len
- Namotejte nit na klubíčko

Komunitní kruh

- Posílání klubíčka přátelství, vytváření pavučiny
- Rozhovor, co by se stalo, kdybychom neměli švadlenky, krejčí?

- Rozhovor, co mají švadlenka a krejčí společné? V čem se jejich práce liší?
- Z čeho se vyrábí boty?
- Poslech Tkalcovské pohádky
- Poslech pohádky O třech přadlenách
- Krteček a kalhotky – rozhovor o tom, jak pohádka souvisí s řemeslem
- Poznávání různých materiálů poslepu
- Hledání látkových věcí v okolí
- Jaké máme druhy oblečení? (Sportovní atd.)
- Nácvik říkadel

Činnosti v centrech aktivit

Domácnost:

- Upečte panenku, a ozdobte ji šaty
- Vyžehlete šaty

Knihy, obrázky a písmena:

- Sestavte názvy řemesel podle předlohy
- Sestavte posloupnost pohádky pomocí obrázků
- Vyhledejte v časopisech věci, které jsou vyrobené z látky
- Vyhledejte v encyklopediích zmínky o daných řemeslech

Kostky:

- Postavte stav
- Postavte kolovrátek
- Postavte z kostek šaty/boty

Manipulační a stolní hry:

- Provlékněte nit skrz jehlu
- Oblékněte medvídka/panenku
- Spojte obrázky malé X velké (kolovrátek, jehla, šaty, boty atd.)
- Namotejte nit na cívku

Dramatizace:

- Zdramatizujte pohádku o třech přadlenách
- Zahrajte si pohádku o kohoutkovi a slepičce
- Zahrajte si na Šípkovou Růženku
- Zahrajte si na popelku
- Uspořádejte den pro princezny s maminkami
- Udělejte módní přehlídku
- Zahrajte si na tkalce/švadlenu/přadlenu/švece/krejčího

Hudba:

- Zaspívejte si píseň Barvy od Zdeňka Svěráka a Jaroslava Uhlíře
- Vytvořte si netradiční hudební nástroj
- Zaspívejte si písničku z pohádky O šípkové Růžence

Pokusy a objevy

- Zasaďte len – dlouhodobé
- Pozorujte vlákna pod lupou
- Roztrhněte kus látky, zkoumejte vlákna

Ateliér

- Namalujte šaty a ozdobte je knoflíky
- Navrhněte si vlastní látku/koberec
- Malujte na látku

- Batikujte tričko
- Vyroberte krtečkovi kalhotky
- Vytvořte papírovou botu, provlékněte dírkami tkaničky

Grafomotorika

- Vedení rovné a vlnité linie – šijte a provlékejte
- Dokreslete druhou polovinu šatů
- Provlékněte tkaničky botou
- Lámejte len – lomené čáry

Voda a písek

- Namočte do vody len
- Zasaďte lněná semínka do písku
- Vylovte z písku knoflíky pomocí pinzety
- Vylovte knoflíky z vody

Pohyb

- Slalomová dráha – provlékejte se jako nit
- Zahrajte si na stav – podlézejte a přelézejte dráhu

Logohrátky

- Foukněte do nitě
- Navlékněte jehlu
- Brčkem nasajte kousky látky a vytvořte z nich panence šaty

Aktivity vhodné pro předškoláky

- Provlékejte nit skrz papír
- Provlékejte papír skrz papír
- Udělejte uzel
- Udělejte smyčku
- Zavažte tkaničky
- Spočítejte, kolik knoflíků je na košili
- Které boty nejsou v páru?

Možnost zapojení rodičů:

- Navštivte s dětmi muzeum
- Navštivte Dům pod Jasanem
- Přineste do školky staré tričko na batikování
- Navštivte galanterii, obchod s oblečením

Pohybová činnost:

- Obměna hry „Kuba řekl“ – „Švec řekl“
- Cvičení s látkovými šátky
- Hledejte ztracený střevíček – všechny děti dají pravou bačkoru do určeného prostoru – říkají báseň „Šili, šili ševci“ na signál vybíhá jedno dítě a hledá svůj ztracený střevíček mezi ostatními, najde-li, vybíhá další

Reflexe:

Navštívili jsme muzeum v Trutnově, kde si děti mohly prohlédnout, jak vypadá stav, kolovrátek, jak se lámal len a jak přadleny předly a tkalci tkali například i obrazy. Tato řemesla jsou pro Krkonoše a Podkrkonoší typická, vzájemně na sebe navazují a činností na ně lze vymýšlet nespočet. V rámci třídních akcí navštěvujeme také Dům pod Jasanem ve Voletinách, kam s dětmi chodíme do keramické dílny. Mají tam taktéž tkalcovské muzeum, děti si mohou vyzkoušet zpracovat len, připravit přízi, nebo utkat látku. V komunitním kroužku jsme se co nejvíce snažili o to, aby děti samy přicházely s nápady. Měly skvělé postřehy například, co se týče materiálů. Vysvětlovaly jsme si rozdíly mezi tkaninou a pleteninou. V návaznosti na to, děti plnily různé grafomotorické listy, při nichž trénovaly správný úchop psacího náčiní, jemnou motoriku a koordinaci pohybů. Uspořádali jsme Den pro maminky, při němž maminky vyráběly střevíčky pro své princezny a látkové pytlíčky pro kluky na poklady. Taktéž jsme zatloukali hřebíčky při hře na „Ševce“. Děti si užily také pohybové činnosti, při kterých procházely různé překážkové dráhy. Jako jehla a nit běhaly slalom nebo podlézaly a přelézaly jako na tkalcovském stavu. Závodili jsme v navlékání nitě na cívku atd.

6.3 Shrnutí praktické části

Pro praktickou část své bakalářské práce jsem vybrala několik řemesel, jenž jsou z hlediska historie typická pro Krkonoše a Podkrkonoší, a které se vyskytují v pohádkách autorů tohoto regionu. (Navlékač korálek, Pekař, Kovář, Tkadlec, Švadlena, Krejčí, Přadlena, Švec) Cílem práce bylo přiblížit dětem pohádkovou tvorbu místa, ve kterém žijí a řemesla, která se v ní vyskytují. Proto myslím, že byl, z hlediska očekávání, naplněn. Veškeré činnosti byly motivované pohádkami, převážně od Marie Kubátové. Ty jsem dětem předčítala nebo je poslouchaly v audio nahrávkách. Zjistila jsem ovšem, že audio verze není pro děti příliš poutavá. Při opakování dějové linie a kladení otázek nebyly příliš schopné reagovat, špatně si obsah pamatovaly, proto jsme volili spíše knižní podobu. Jednotlivé úkoly jsou rozloženy do center aktivit tak, aby byla rozvíjena celková stránka osobnosti dítěte. Projekt byl realizován v MŠ Srdíčko ve speciální třídě Myšiček, kde máme celkem 12 dětí, z toho 3 dívky a 9 chlapců. Do činností se s nadšením pouštěly všechny děti. V rámci projektu jsme navštívili Muzeum v Trutnově, kulturní a ekologické středisko Dotek v Horním Maršově a venkovské stavení Dům pod Jasanem v obci Voletiny v blízkosti Trutnova.

Výstupem praktické části je sborník aktivit a nabídka pracovních materiálů vztahujících se k tématu.

V příloze A jsou navrženy pracovní listy.

V příloze B je malá ukázka z průběhu činností.

Závěr

Každý jedinec, který přijde na tento svět, prochází celý svůj život různými vývojovými fázemi a učením, které vede k jeho socializaci a pochopení hodnot, na kterých je společnost založená. Řemesla a povolání hrají velmi důležitou roli při vytváření mezilidských vztahů. V podstatě jsme na sobě všichni závislí a potřebujeme jeden druhého k životu. Proto je třeba v dětech podporovat povědomí o fungování společnosti o různých řemeslech a povoláních, bez kterých bychom se mnohdy neobešli. Podporovat myšlenku, že každá práce má svou váhu a důležitost.

Pohádky jsou pro děti jednou z nejpřirozenějších vnějších motivací. Proto jsem se rozhodla ve své práci tyto dvě odvětví spojit. Veškeré pracovní činnosti mohou být pohádkově motivovány, tak, aby byly pro děti poutavé. Dalším hnacím faktorem je motivace vnitřní, kdy prostě již z principu děti chtějí činnost dělat, protože je pro nás všechny potřeba práce přirozená a stejně tak i touha něco umět.

V teoretické části popisuji nejdříve pohádku z hlediska její historie a formy, vymezuji předškolní věk a definuji pojmy řemeslo a povolání. V návaznosti na to charakterizují oblast, na níž se zaměřuji, tedy Královéhradecký kraj, Krkonoše a Podkrkonoší. Dále představuji autory a tvorbu tohoto regionu.

V praktické části nejdříve charakterizují místo, kde byl celý projekt realizován, tedy Mateřskou školu Srdíčko v Trutnově, kde pracuji jako učitelka ve speciální třídě. Naše mateřská škola ctí některé principy programu „Začít spolu“, tedy nabízím konkrétní činnosti rozvržené do jednotlivých center aktivit, neboť v centrech v naší mateřské škole běžně pracujeme. Tyto aktivity jsou nabízeny tak, aby podporovaly děti ve všech žádoucích oblastech, podněcovaly je v samostatném rozhodování a zároveň je učily spolupráci. V Srdíčku hodně dbáme na to, aby byly děti samostatné, uměly se samy rozhodnout, nést odpovědnost za své činy a reflektovat své chování. Proto si i samy určují, které aktivity chtějí v daný okamžik plnit, hledají samostatně řešení a reflektují tyto činnosti.

Mým hlavním zájmem bylo, aby má práce nabízela především praktické informace a byla svým obsahem přínosná. Tedy i v teoretické části můžeme nalézt mnoho pohádek, z nichž můžeme čerpat, chceme-li dětem přiblížit řemesla a povolání. V praktické části

je pak upořádan sborník plný tematických aktivit, které jsou přiměřené dětem předškolního věku, tyto aktivity jsou pro děti obohacující, zábavné i naučné, jsou vytvořeny tak, aby jejich plnění nebylo zbytečně zdlouhavé, aby byly pro děti snadno pochopitelné a aby si v nich každé dítě našlo činnost, v níž bude vynikat nebo jej bude těšit.

Celý projekt „Řemesla a povolání v pohádkách interpretované v MŠ“ shledávám úspěšným. Děti aktivity plnily ochotně a s nadšením. Pro mě to bylo v začátcích mého pedagogického působení obzvláště přínosnou zkušeností. Přišla jsem na to, že není potřeba v naší práci hledat složitosti, že někdy méně znamená více, že ne každá činnost se podaří zrealizovat způsobem, který bychom očekávali. Je důležité vnímat potřeby dětí, poslouchat je a snažit se porozumět jejich myšlení. Často nám samy děti aktivity nabízejí. Přicházejí s ohromnými nápady a i ony jsou pro nás mnohdy učiteli.

V příloze nabízím materiály vytvořené pro práci s předškolními dětmi i s ukázkou jejich vypracování.

Seznam použitých zdrojů

ADAMEC, Radek a Antonín ADAMEC. *Krakonoš a pohádky z hor*. Velká Buková: GMP Group, 2017. Colibris. ISBN 978-80-906184-4-2.

BEAN, Reynold. *Jak rozvíjet tvořivost dítěte*. Čes. vyd. Praha: Portál, 1995. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-7178-035-9.

BETTELHEIM, Bruno. *Za tajemstvím pohádek: Proč a jak je číst v dnešní době*. Přeložila Lucie LUCKÁ. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1172-3.

ČAPEK, Karel. *Marsyas, čili, Na okraj literatury: (1919-1931)*. Praha: Fr. Borový, 1941. Kmen (Fr. Borový).

ČERNOUŠEK, Michal. *Děti a svět pohádek: kouzlo vyprávěného slova*. Praha: Portál, 2019. ISBN 9788026214342.

ČERVENKA, Jan. *O pohádkách: sborník statí a článků*. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1960. Knižnice teorie dětské literatury (SNDK).

EDELSBERG, L. *Defektologický slovník*. 3. vyd. Jinočany: H § H, 2000. ISBN 80-86022-76-5.

FROLEC, Ivo. *Kovářství*. Praha: Grada, 2003. Řemesla, tradice, technika. ISBN 80-247-0611-3.

HAMANOVÁ, Naděžda. *Pohádky dědečka Aloise z Pecky*. Ilustroval Vladimíra VOPIČKOVÁ. Říčany u Prahy: Junior, [2018]. ISBN 978-80-7267-649-1.

HNÍK, Karel. *Bejvávalo na horách*. Hradec Králové: Garamon, 2003. ISBN 80-86472-14-0.

CHALOUPKA, Otakar. *Příruční slovník české literatury od počátků do současnosti*. Brno: Centa, 2005. ISBN 80-86785-03-3.

CHALOUPKA, Otakar. *Rodina a počátky dětského čtenářství*. Praha: Victoria Publishing, 1995. ISBN 80-85865-40-8.

KUBÁTOVÁ, Marie. *Pohádky z Krkonoš*. Ilustroval Andrej ČEREVKA. Havlíčkův Brod: Knihy nejen pro bohaté, 2001. ISBN 80-86499-01-4.

- LANGMAJER, J. *Vývojová psychologie*. 3.vyd. Praha: Grada, 1998. ISBN 80-7169-195-X.
- LEHÁR, Jan. *Česká literatura od počátků k dnešku*. Praha, 1998. Česká historie. ISBN 80-7106-308-8.
- MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. ISBN 80-7185-669-X.
- MATĚJČEK, Z. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. 1. vyd. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-085-5.
- MATĚJČEK, Zdeněk a Marie POKORNÁ. *Radosti a strasti: předškolní věk, mladší školní věk, starší školní věk*. Jinočany: H & H, 1998. ISBN 80-86022-21-8.
- PELCOVÁ, Ludmila. *Než Krakonošovi narostly vousy*. Ilustroval Milada KUDRNOVÁ. Praha: Petrklíč, 1993. Zvonky (Petrklíč). ISBN 80-85243-41-5.
- PRŮCHA, Jan a Soňa KOŤÁTKOVÁ. *Předškolní pedagogika: učebnice pro střední a vyšší odborné školy*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0495-4.
- RICHTER, Luděk. *Pohádka-- a divadlo*. Praha: Dobré divadlo dětem, 2004. ISBN 80-902975-2-8.
- SIROVÁTKA, Oldřich. *Česká pohádka a pověst v lidové tradici a dětské literatuře*. Brno: Ústav pro etnografii a folkloristiku AV ČR, 1998. ISBN 80-85010-06-2.
- ŠIMKOVÁ, Božena. *Anče a Kuba mají Kubička*. Ilustroval Alena JANOUŠKOVÁ VANČUROVÁ. Praha: Motto, 2005. ISBN 80-7246-302-0.
- TOLKIEN, J. R. R. *Pohádky*. Přeložil Andrej PASTOREK, přeložil Jan ČERMÁK. Praha: Winston Smith, 1992. ISBN 80-85643-05-7.
- ULRYCHOVÁ, Irina, Vlasta GREGOROVÁ a Hana ŠVEJDOVÁ. *Hrajeme si s pohádkami: dramatická výchova v mateřské škole a na 1. stupni základní školy*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-355-2.

Citace elektronické publikace na www:

Animovaný film: In: Wikipedie [online]. 12. 09. 2019 22:15 [cit. 2019-10-12].
Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Animovan%C3%BD_film

Hamanová: Zavítejte do pohádkové pecky in: jicinsky.denik.cz [online]. 28. 10. 2019
20:00 [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: https://jicinsky.denik.cz/kultura_region/nada-hamanova-zavitejte-do-pohadkove-pecky-20140730.html

Filmová pohádka: In: Wikipedie [online]. 12. 09. 2019 22:15 [cit. 2019-10-12].
Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Filmov%C3%A1_poh%C3%A1dka

Kubeczková: Literatura pro děti a mládež in: docplayer.cz [online]. 22. 10. 2019 20:00
[cit. 2019-10-22]. Dostupné z: https://docplayer.cz/1219596-Literatura-pro-deti-a-mladez.html#show_full_text

Pohádka: In: Wikipedie [online]. 12. 09. 2019 22:15 [cit. 2019-10-12]. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Poh%C3%A1dka#Historick%C3%BD_v%C3%BDvoj_po_h%C3%A1dky

Stručné dějiny královéhradeckého kraje in: kr-kralovehradecky.cz [online]. 25. 10. 2019
20:00 [cit. 2019-10-25]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/kralovehradecky-kraj/historie/strucne-dejiny-kralovehradeckeho-kraje-35/>

Přílohy

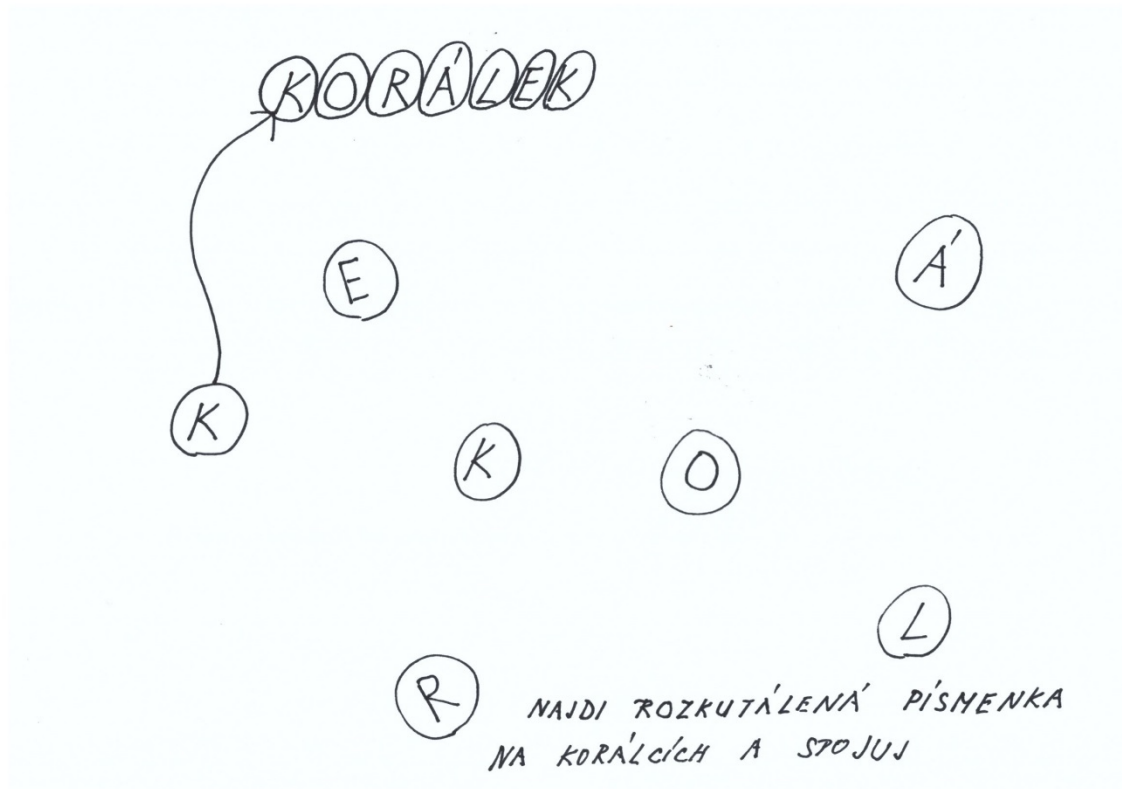
A - Pracovní listy

B - Fotodokumentace

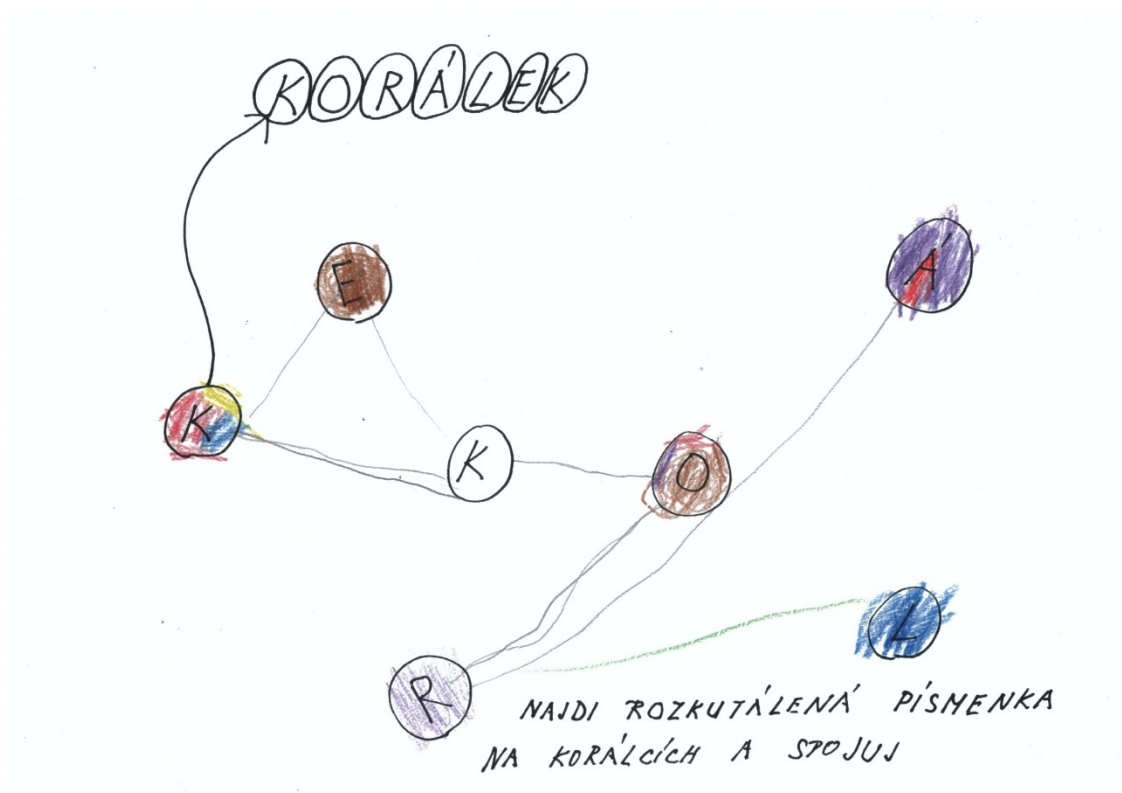


„ PRINCEZNIČKA NA BÁLE...“
(Vybarvi princezně korále
na šňůrce, roztřidej
všechny barvy.
červený korálek se zakusál
k trávě, žlutý kámenek
je vedle žabky, na rážovém
korálku, sedí motýl,
hnědý korálek je
před houbovou,
poslední
zakusálený
kámenek
je (oranžový).

KDE VŠUDE NAJDEŠ KORÁLKY.
ZOPAKUJ SI BÁSNIČKU

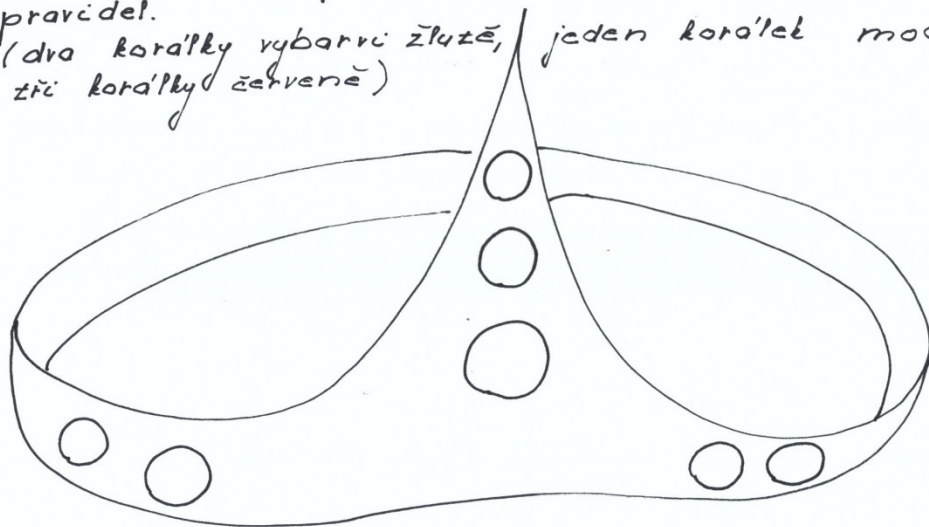


Pracovní list 2



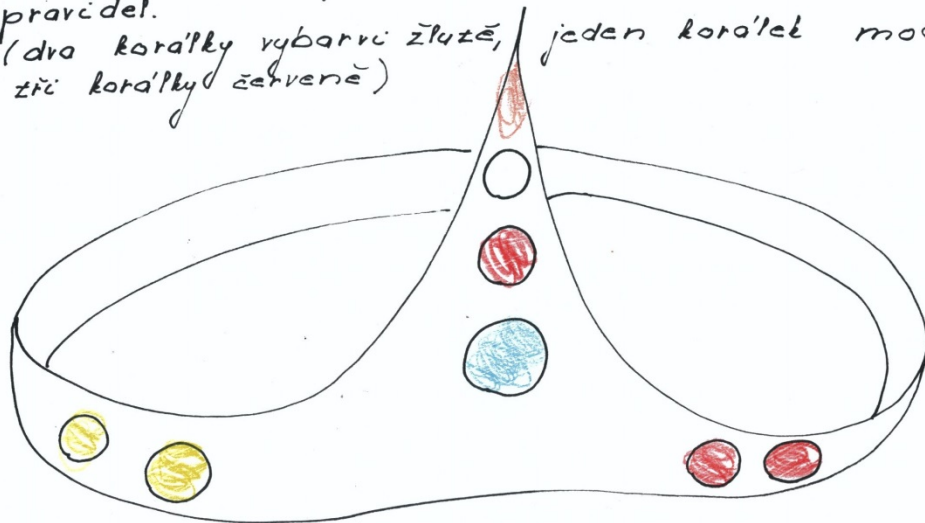
Vypracovaný pracovní list 2

Nazdob želenku pro sroji princeznu podle pravidel.
(dva korálky vybarvi žlutě, jeden korálek modře, tři korálky červeně)



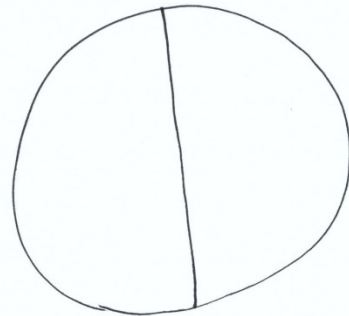
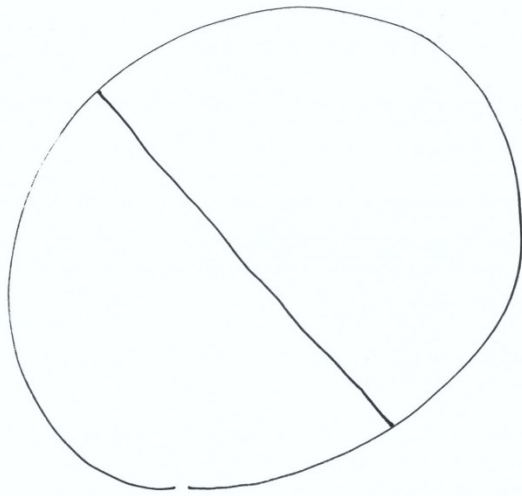
Pracovní list 3

Nazdob želenku pro sroji princeznu podle pravidel.
(dva korálky vybarvi žlutě, jeden korálek modře, tři korálky červeně)

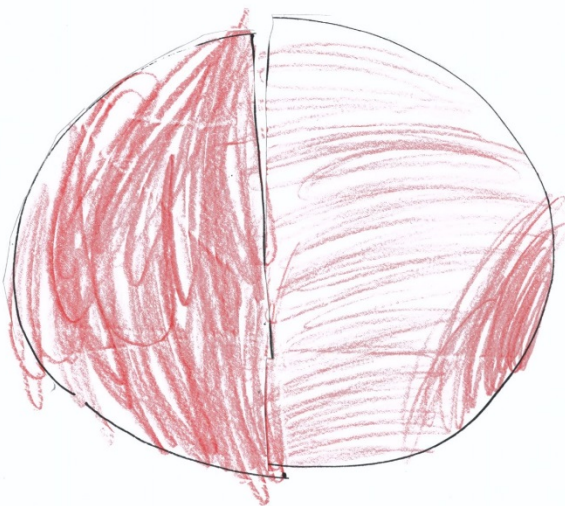


Vypracovaný pracovní list 3

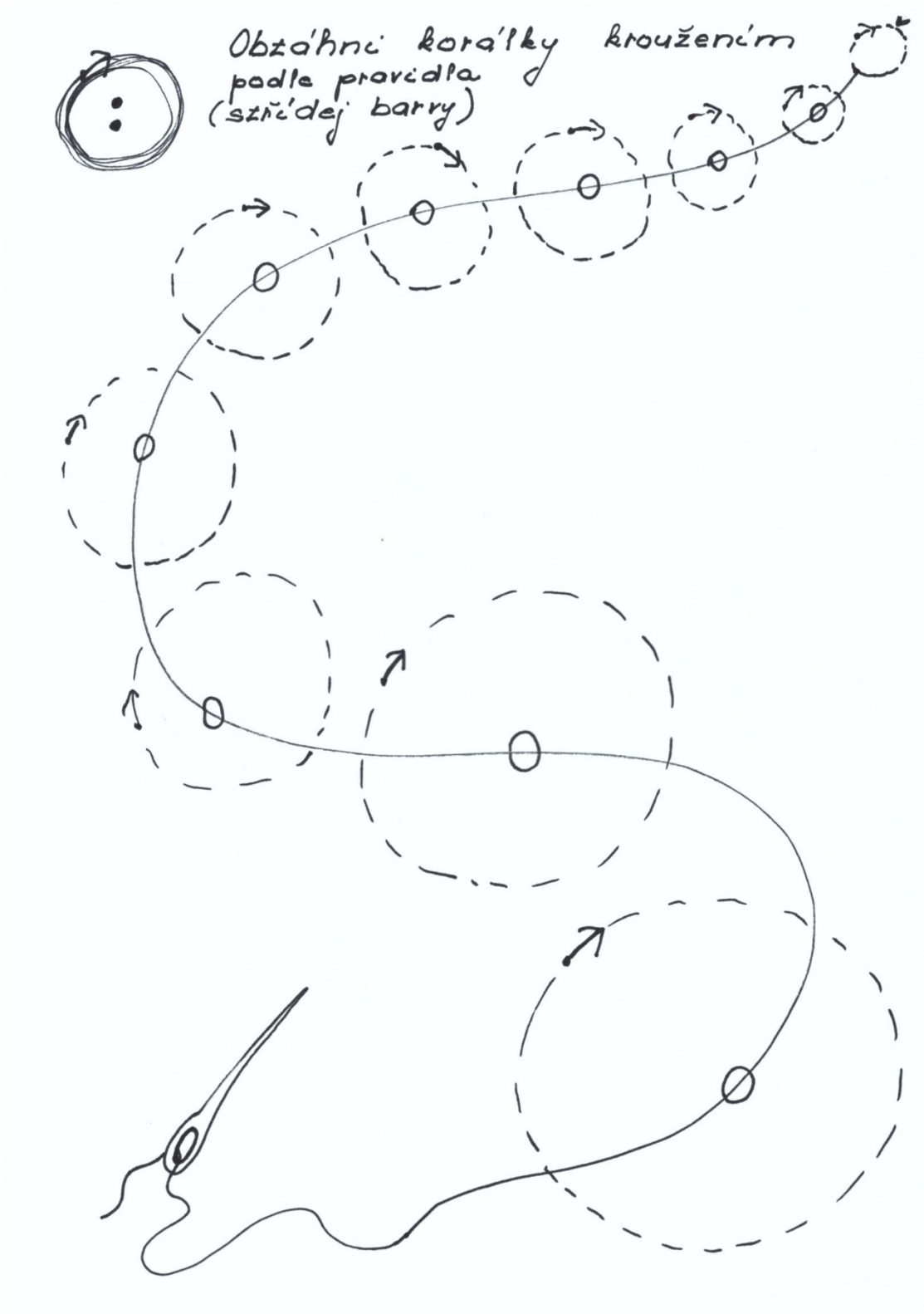
Vyššíhni korálky,
rozšířej.
(Skládej, nalep, vybarvi)

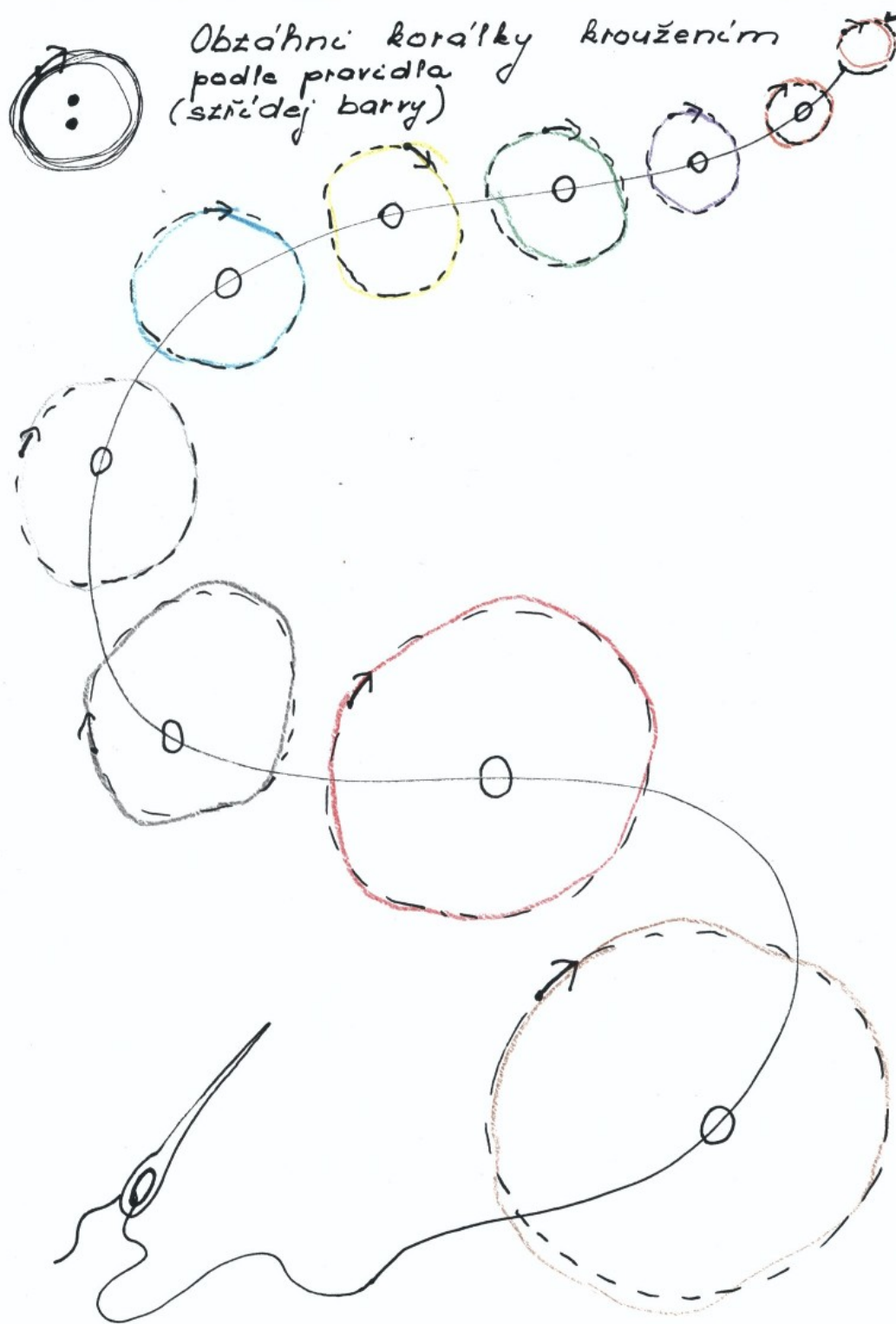


Pracovní list 4



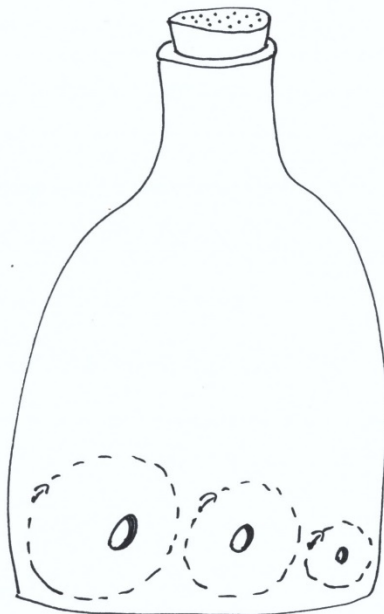
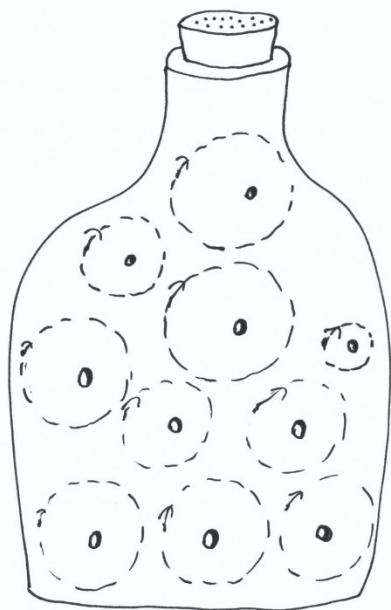
Vypracovaný pracovní list 4







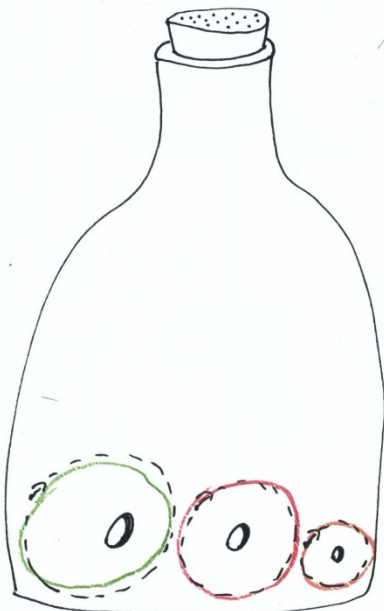
KROUŽENÍM OBTÁHNĚ VŠECHNY KORÁLKY PODLE PRAVIDLA.
(POROVNÁVEJTE KORÁLKY, VYBARVI ZÁTKU TĚ SKLENIČKY,
VE KTERÉ JE VÍČ KORÁLKŮ)



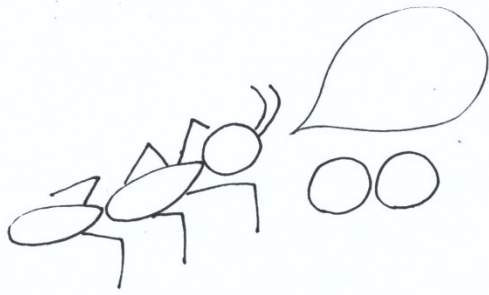
Pracovní list 6



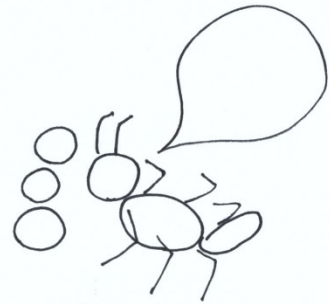
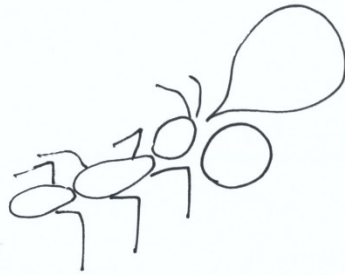
KROUŽENÍM OBTÁHNĚ VŠECHNY KORÁLKY PODLE PRAVIDLA.
(POROVNÁVEJTE KORÁLKY, VYBARVI ZÁTKU TĚ SKLENIČKY,
VE KTERÉ JE VÍČ KORÁLKŮ)



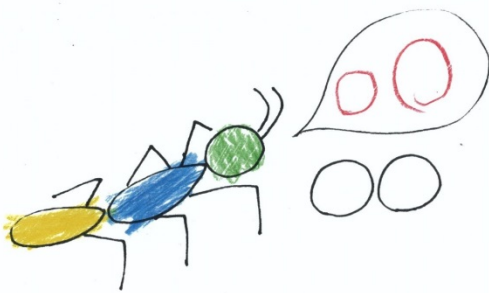
Vypracovaný pracovní list 6



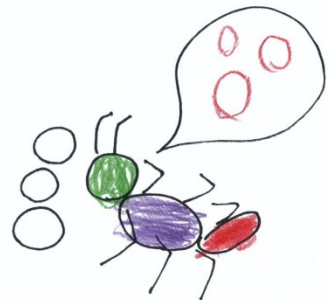
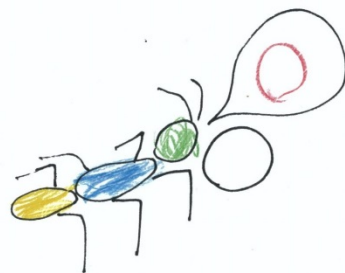
KOLIK KORÁLKŮ NAŠLI
JIŘÍKOVI PRO KLATOVLÁSKU
HRAVENEČCI?
(DOKRESLI DO OKÉNKA
STEJNĚ PUNTÍKŮ)



Pracovní list 7

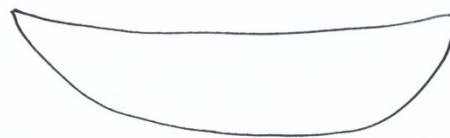
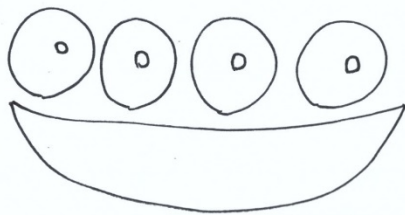


KOLIK KORÁLKŮ NAŠLI
JIŘÍKOVI PRO KLATOVLÁSKU
HRAVENEČCI?
(DOKRESLI DO OKÉNKA
STEJNĚ PUNTÍKŮ)



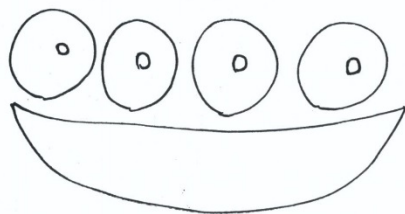
Vypracovaný pracovní list 7

Do prázdné misky dotešle
méně korálků.



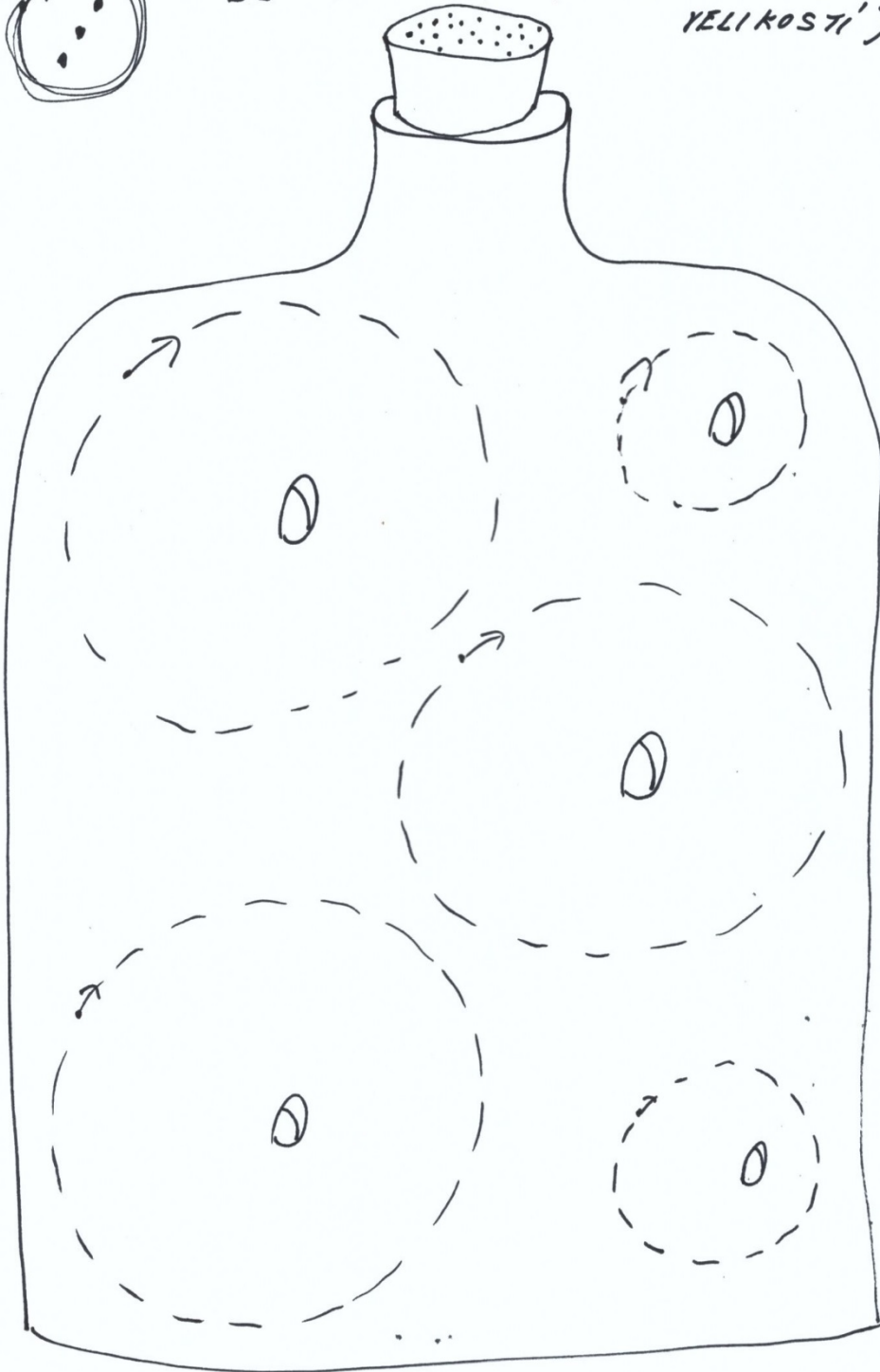
Pracovní list 8

Do prázdné misky dotešle
méně korálků.

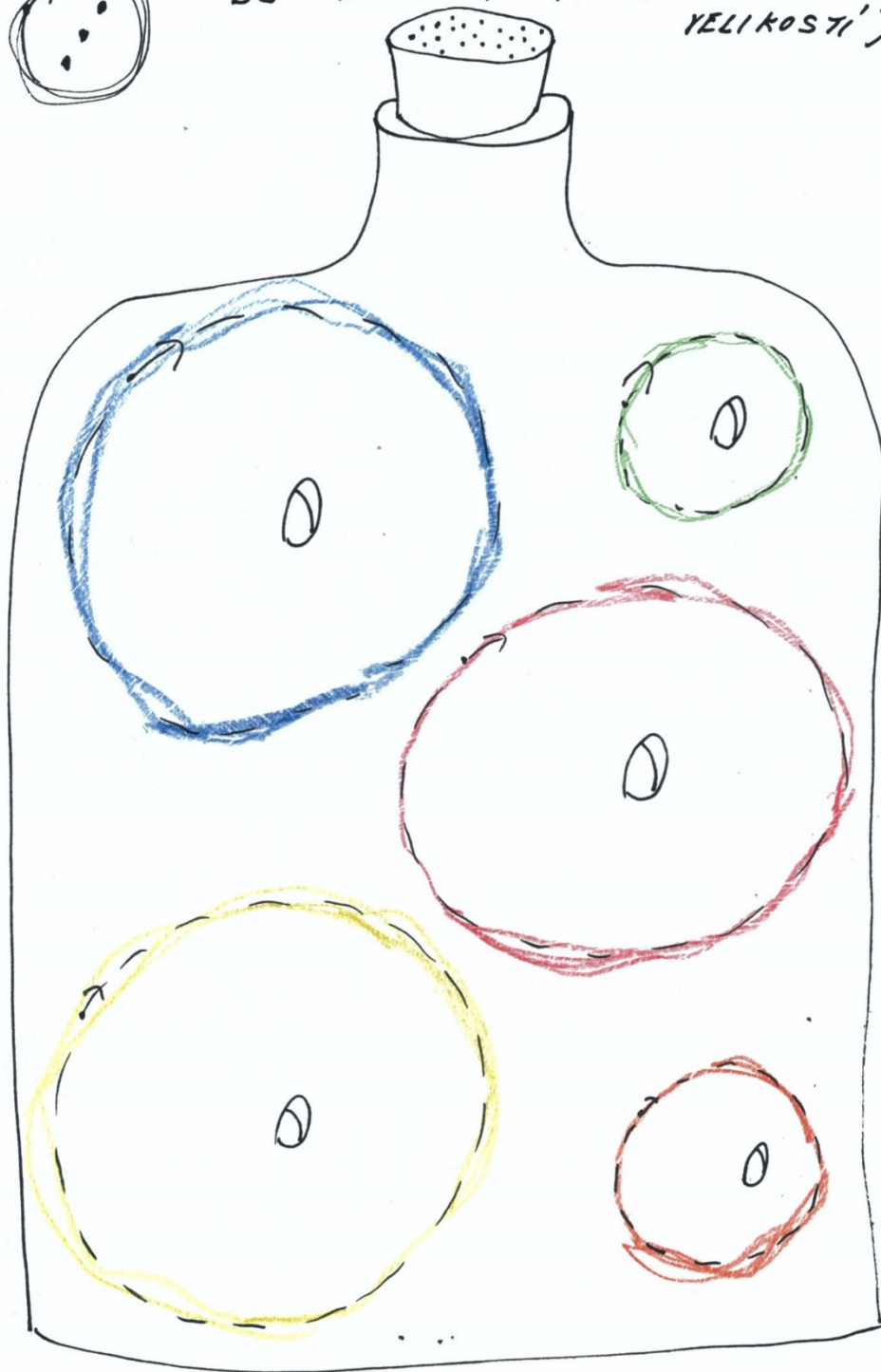


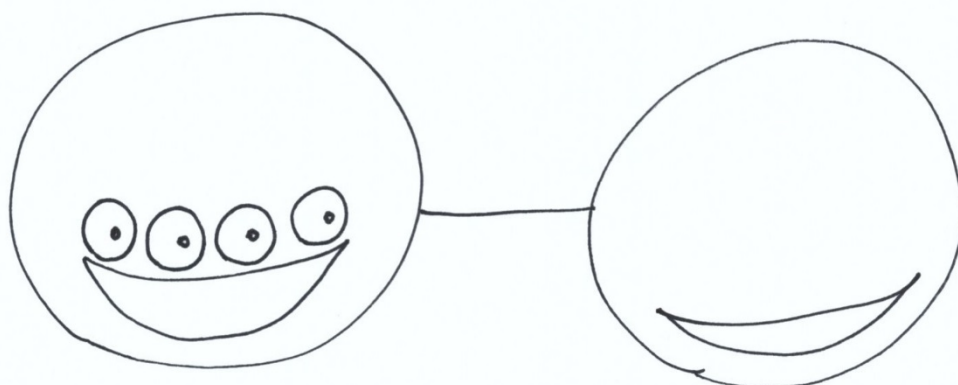
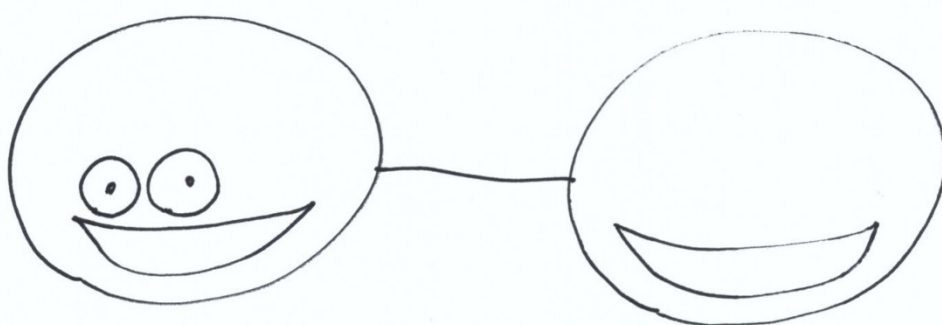
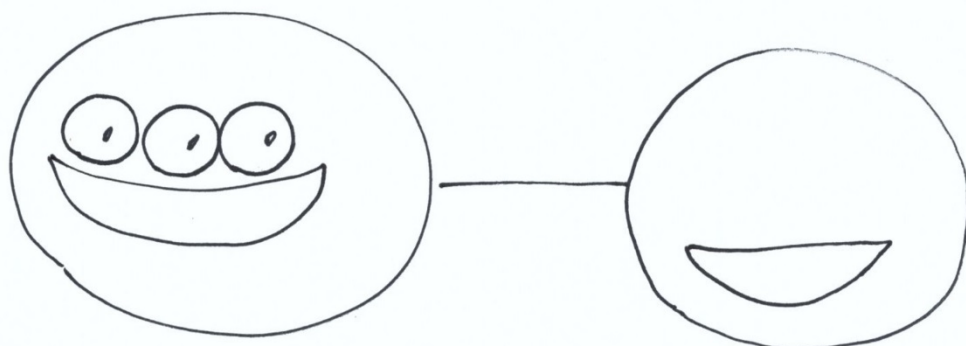
Vypracovaný pracovní list 8

DOKRESLI KROUŽENÍM KORÁLKY
DO LAMPIČKY (PROCVIČOVÁNÍ BAREV,
VELIKOSTI')

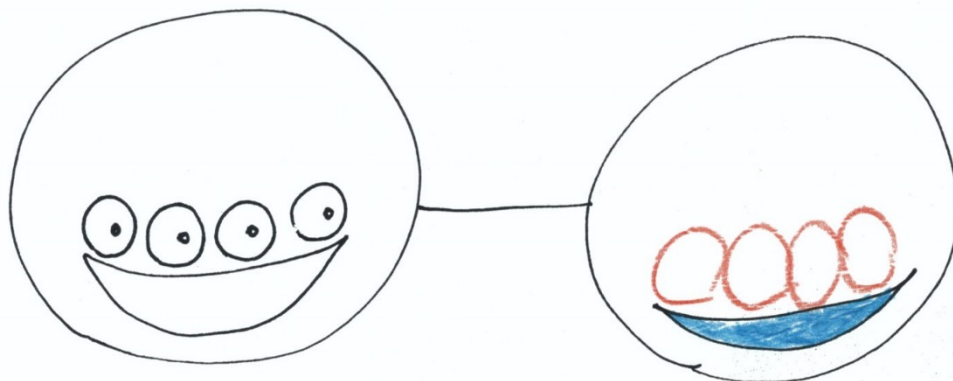
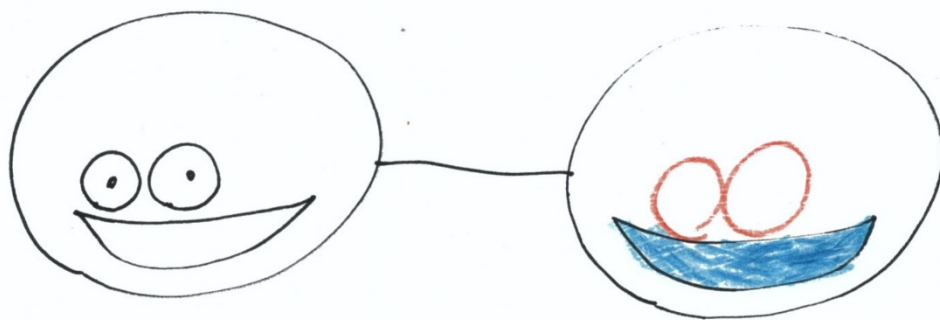
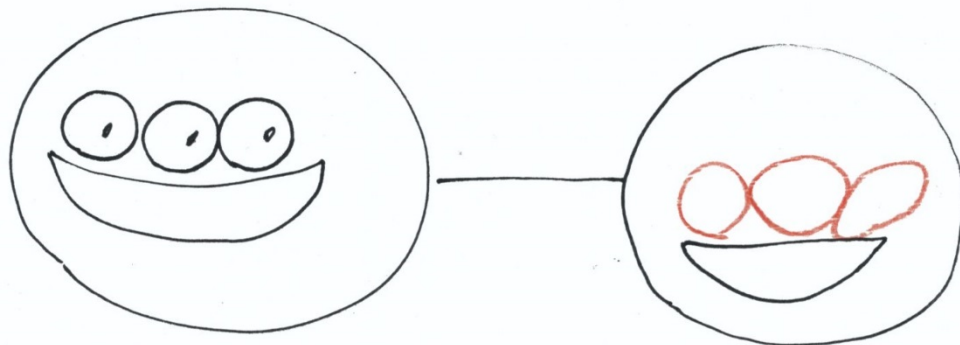


DOKRESLI KROUŽENÍM KORÁLKY
DO LAMPIČKY (PROCVIČOVÁNÍ BAREV,
VELIKOSTÍ)

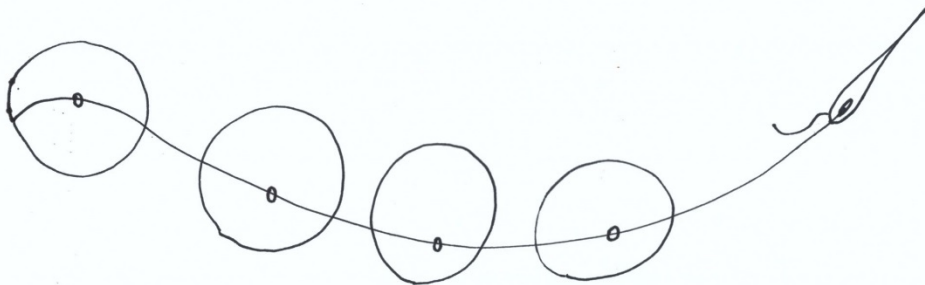
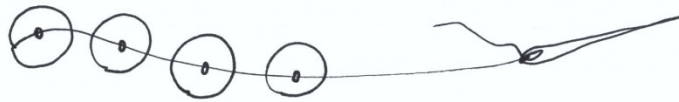




Dokresli do prázdných misek
tolik korálků, kolik korálků je
ve druhé misičce.

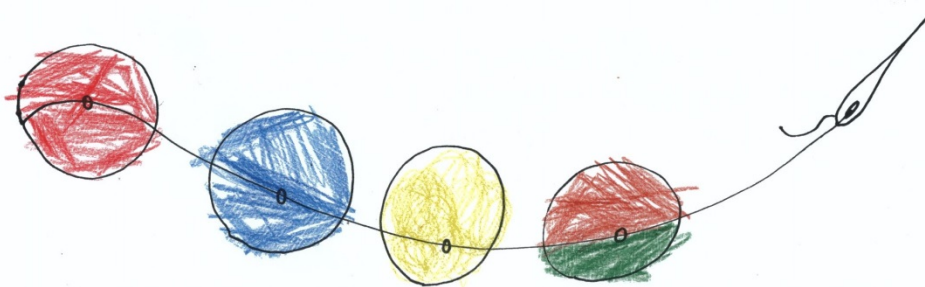
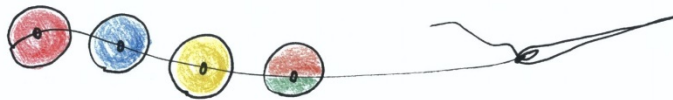


Dokresli do prázdných misek
tolik korálek, kolik korálek je
ve druhé misce.



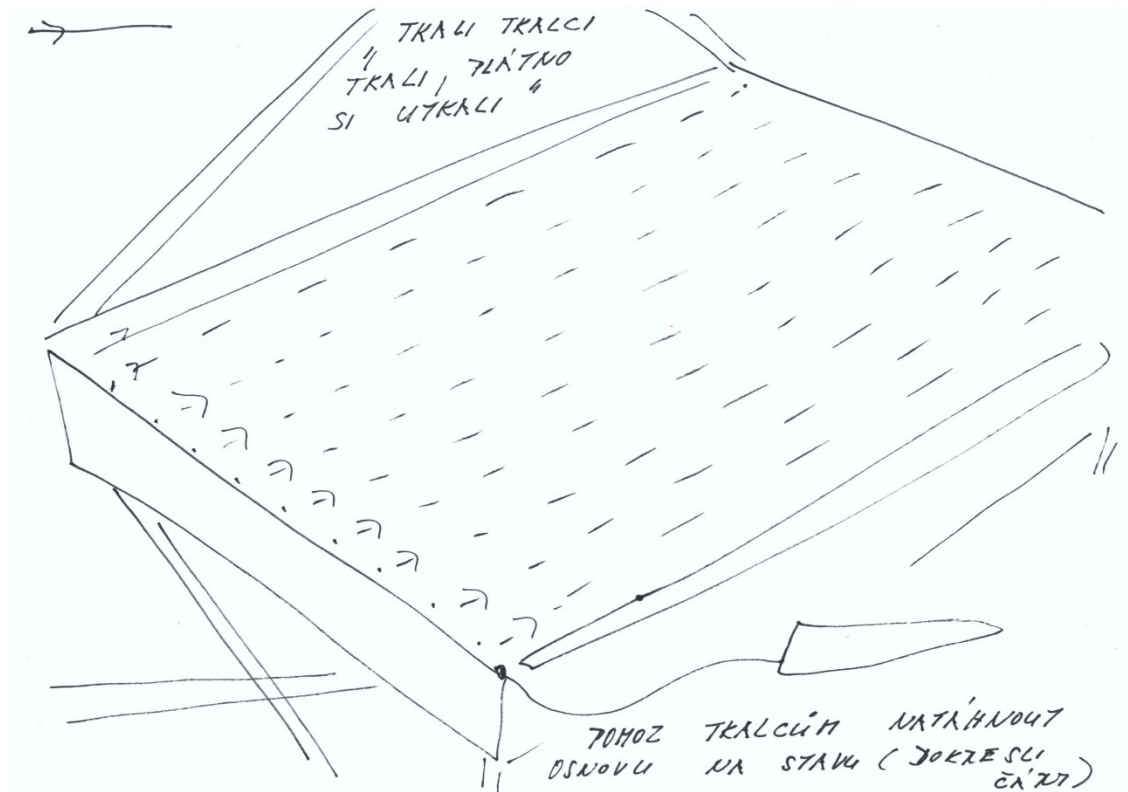
Vybarvi korálky podle vzoru.
(počítejte, procvičte si základní barvy: červenou,
žlutou, modrou, zelenou)

Pracovní list 11

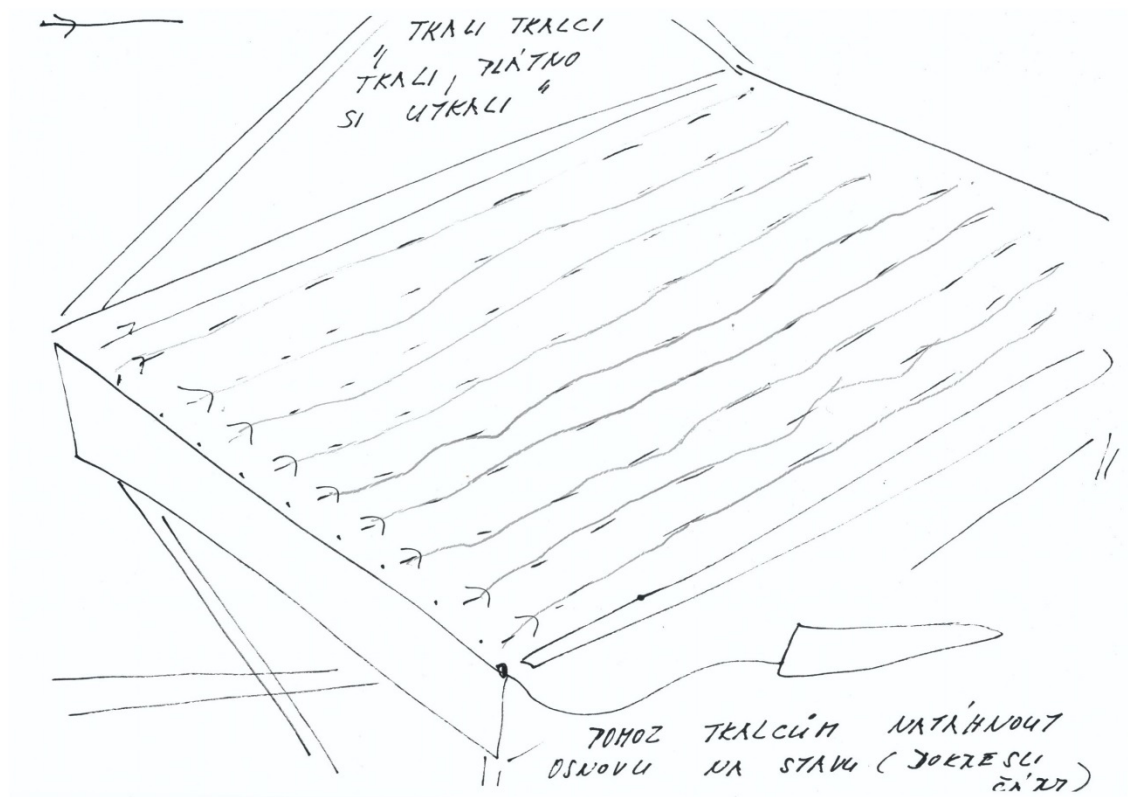


Vybarvi korálky podle vzoru.
(počítejte, procvičte si základní barvy: červenou,
žlutou, modrou, zelenou)

Vypracovaný pracovní list 11

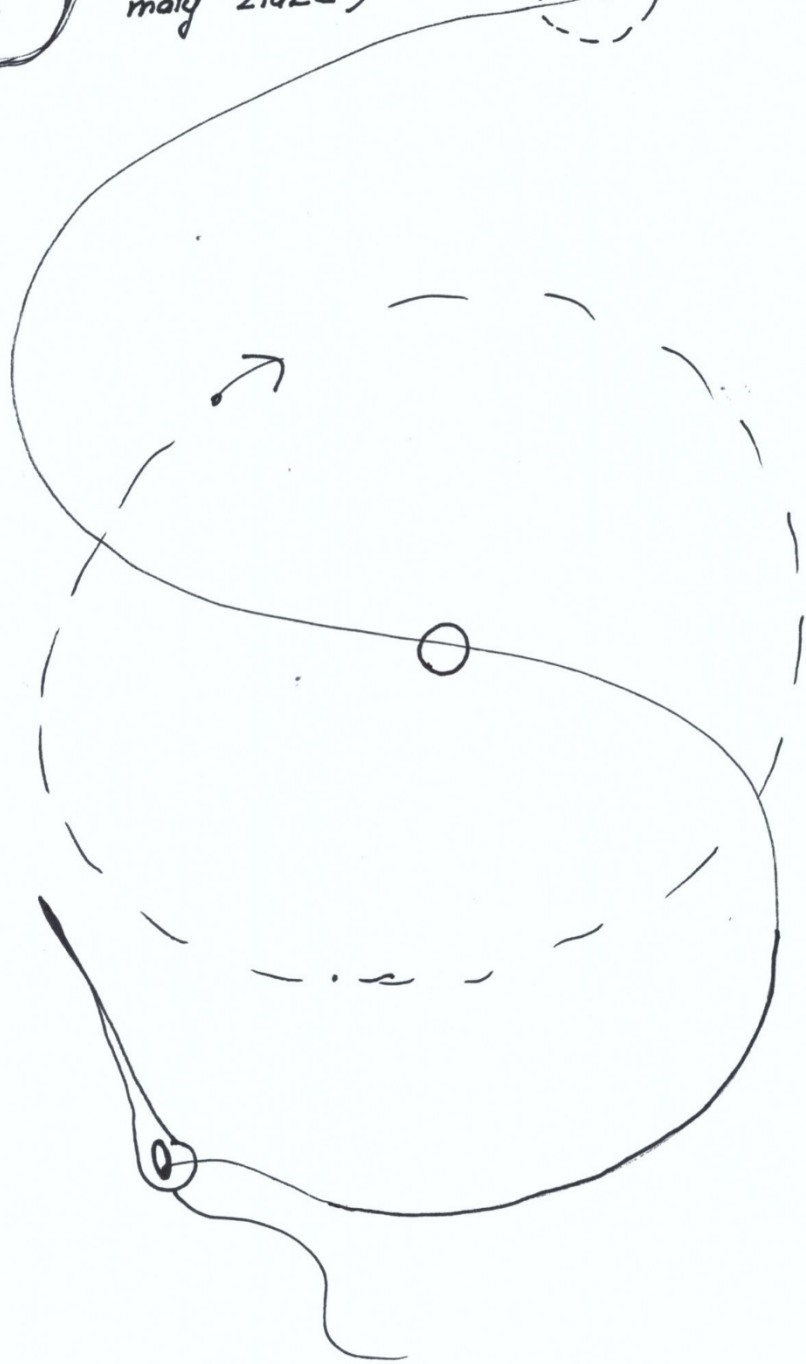


Pracovní list 12

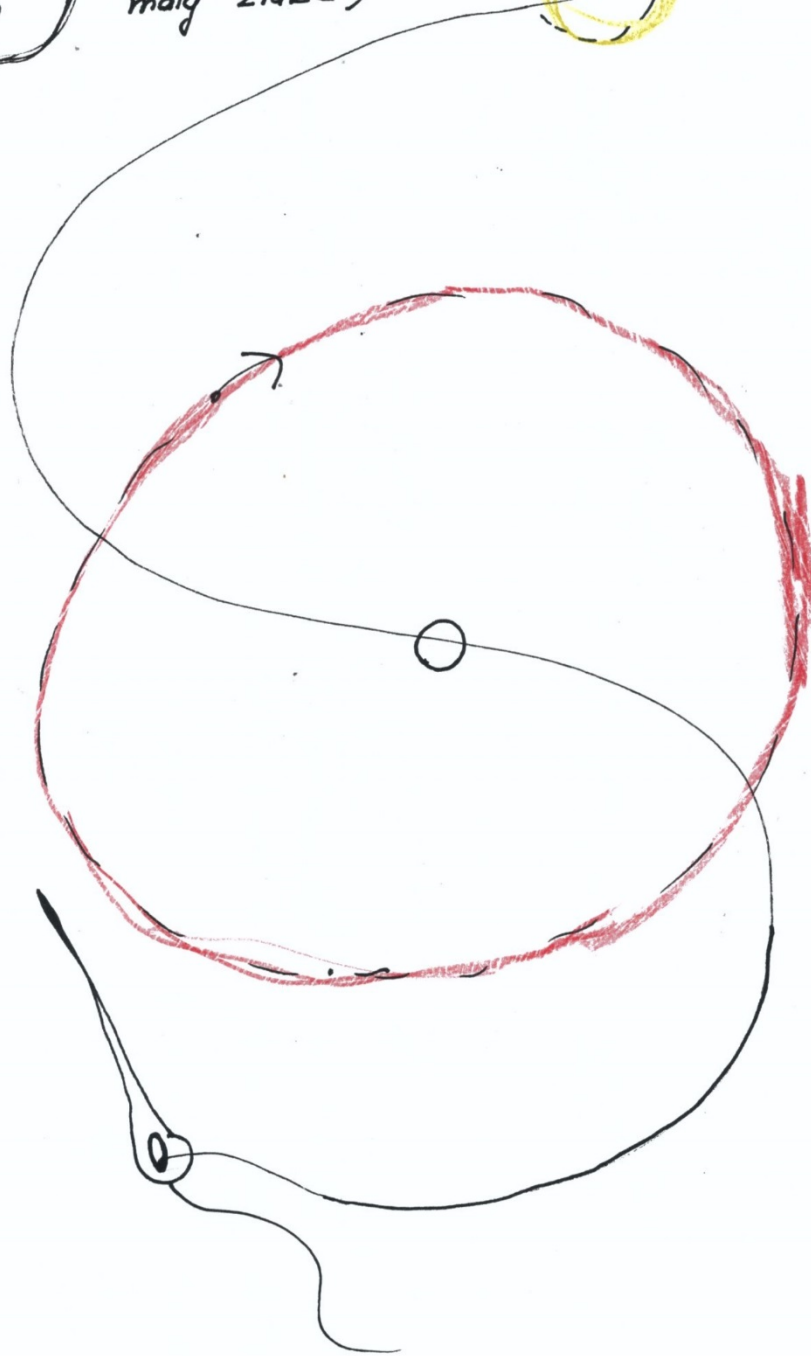
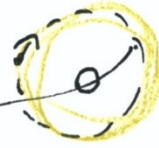


Vypracovaný pracovní list 12

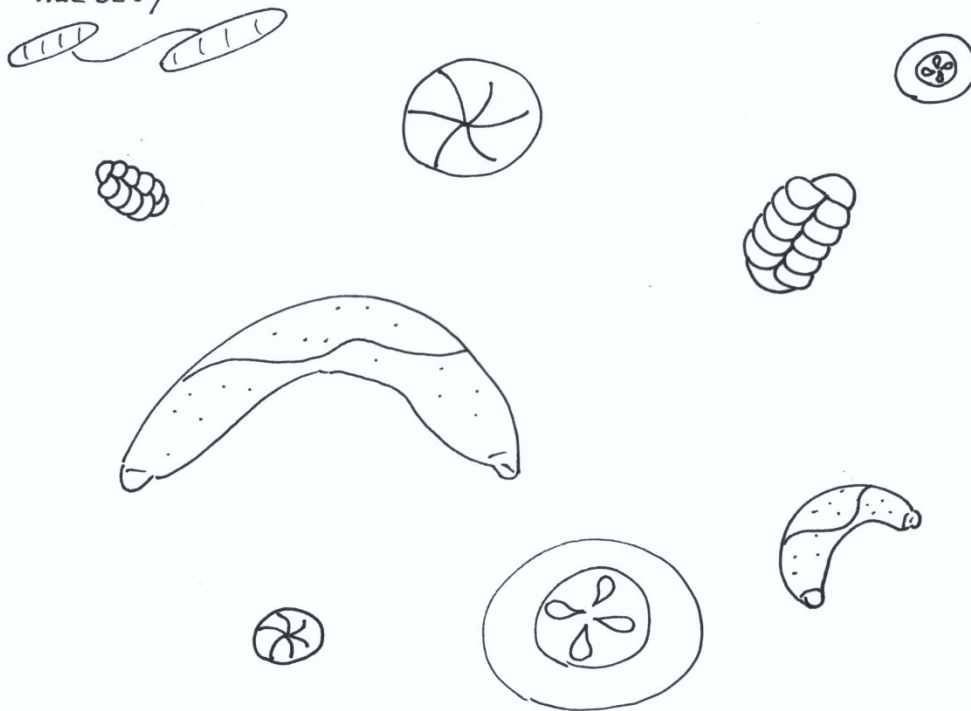
Obzáhni korálky kroužením
podle pravidla.
(velký červeně,
malý žlutě)



Obzáhni korálky kroužením
podle pravidla.
(velký červeně,
malý žlutě)

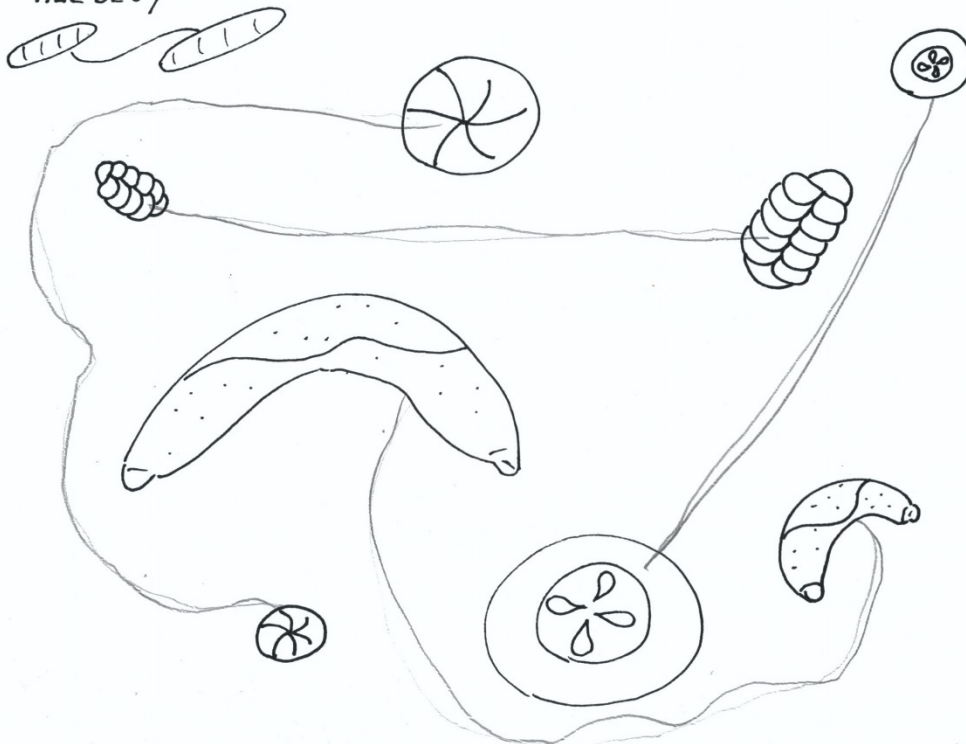


HLEDEJ, POJMENUJ A SPOJ STEJNE DRUHY PEČIVA

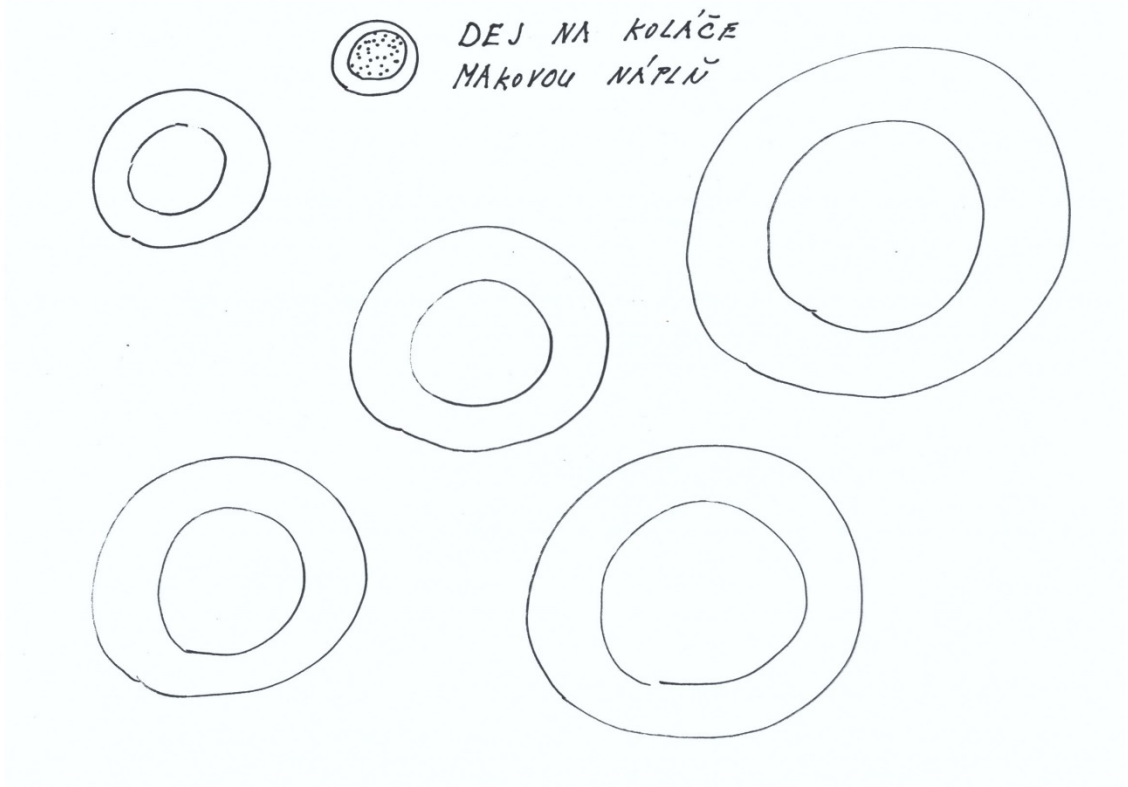


Pracovní list 14

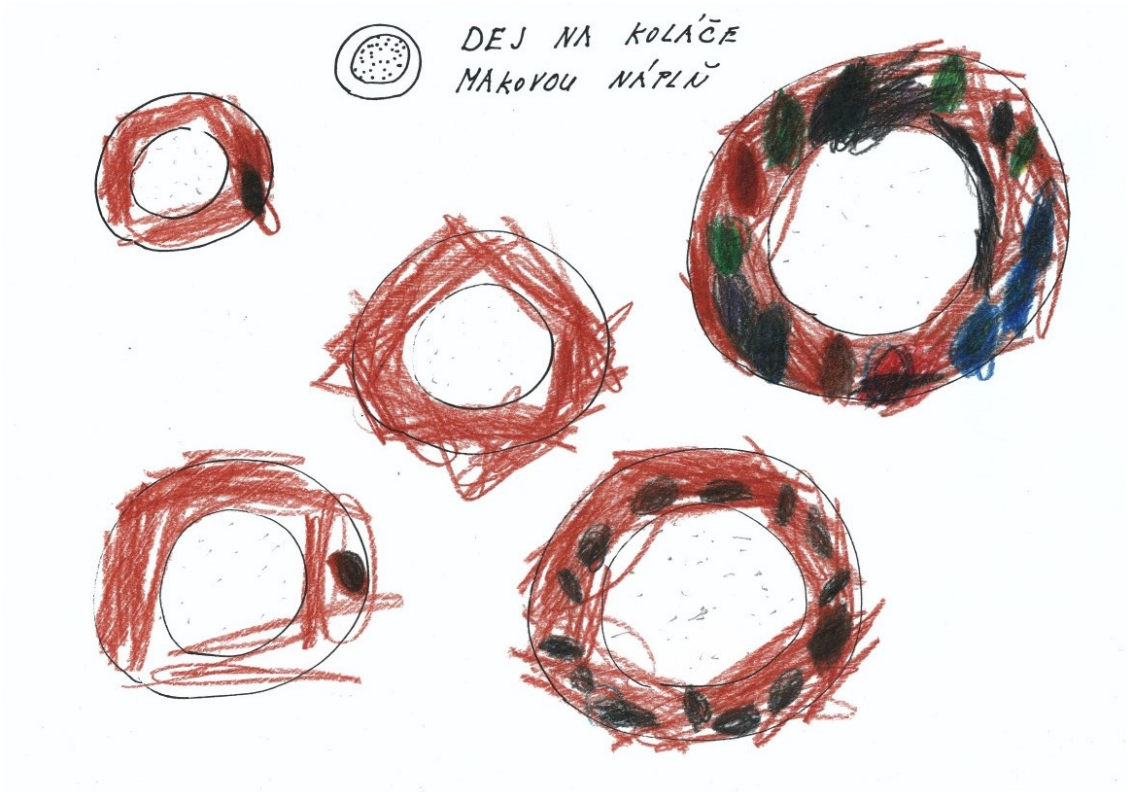
HLEDEJ, POJMENUJ A SPOJ STEJNE DRUHY PEČIVA



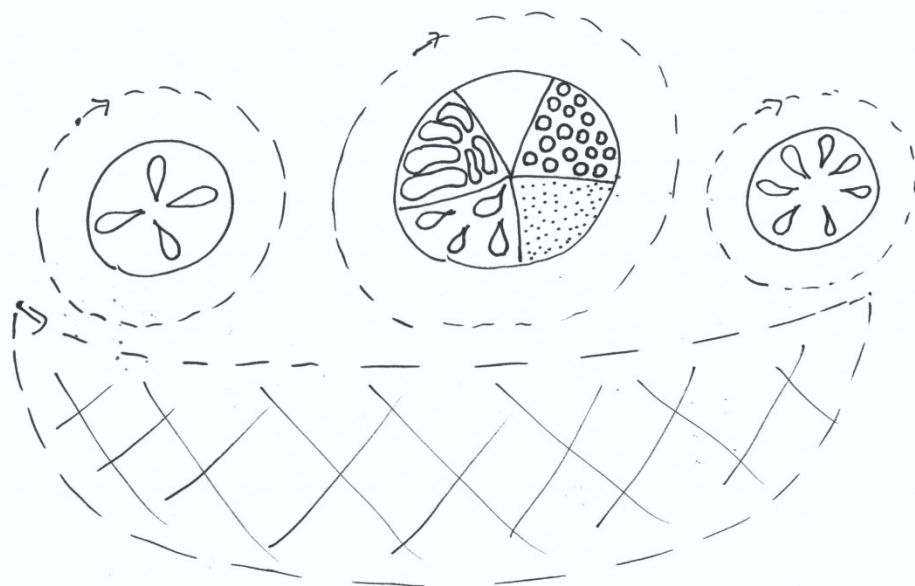
Vypracovaný pracovní list 14



Pracovní list 15



Vypracovaný pracovní list 15



OBTÁHNI KOLÁČE A OŠATKY

Pracovní list 16



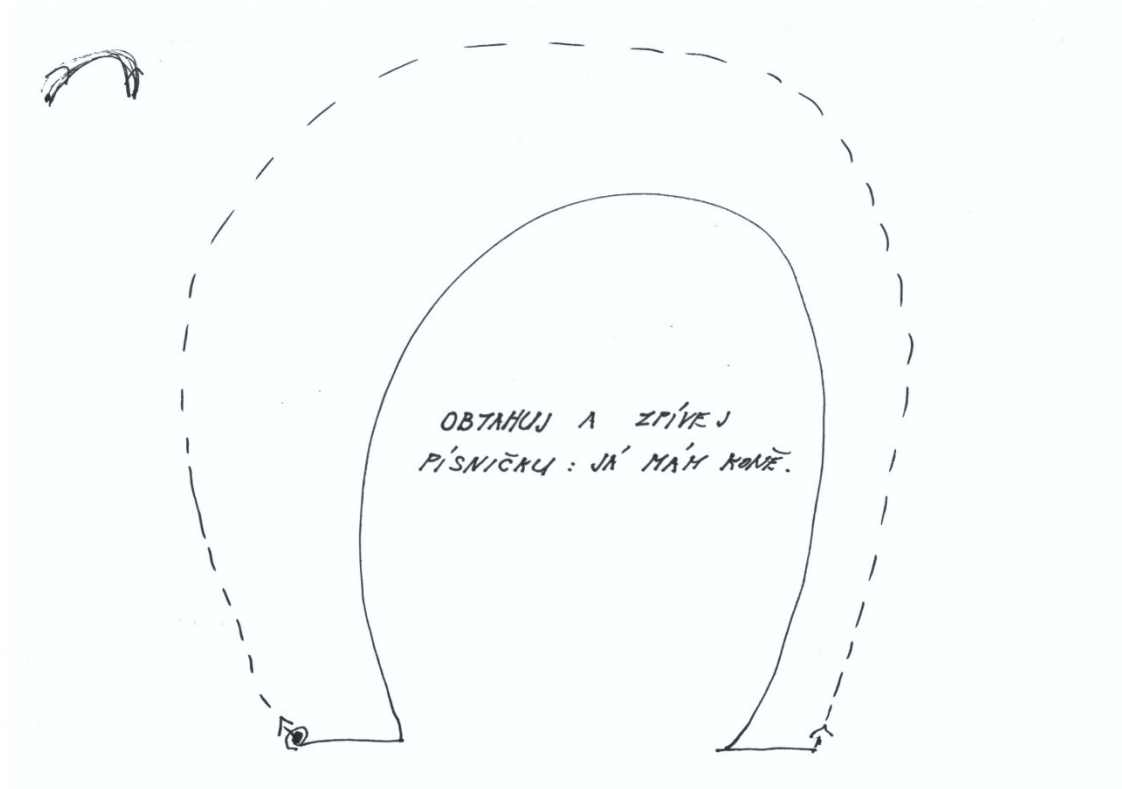
OBTÁHNI KOLÁČE A OŠATKY

Vypracovaný pracovní list 16

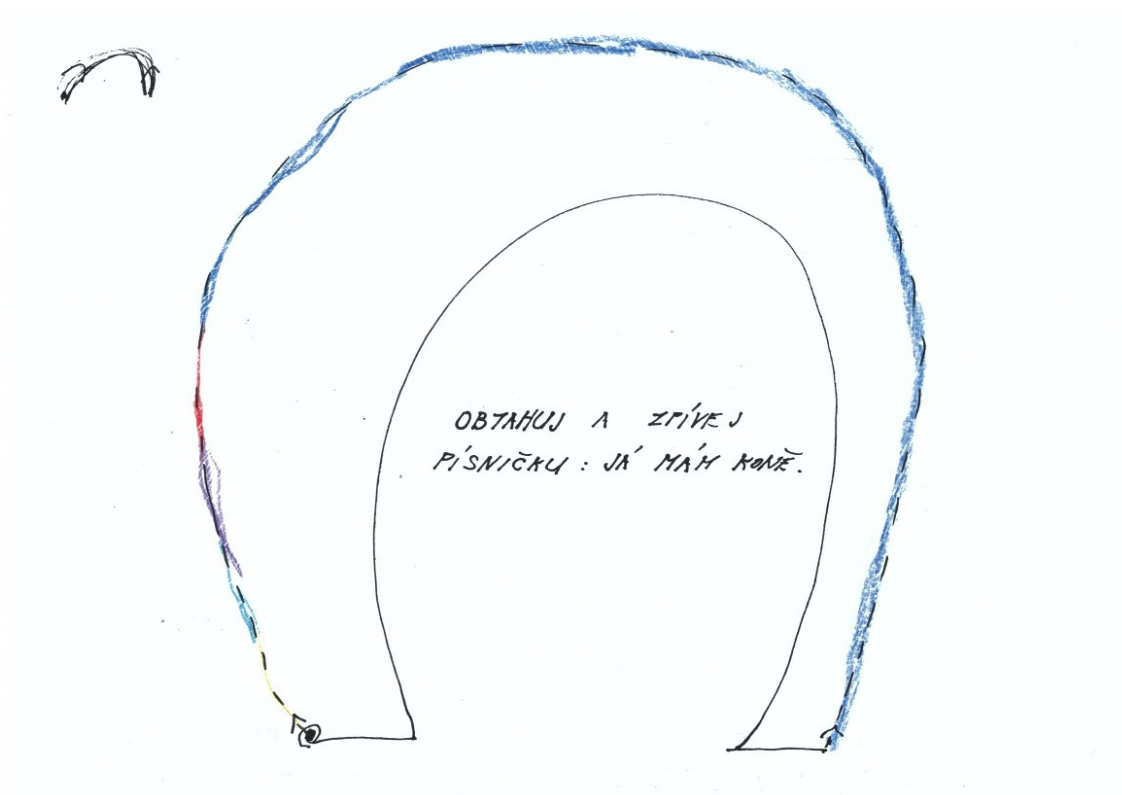




Vybarvi, co do nákupu v pekařství
nepatří.



Pracovní list 18



Vypracovaný pracovní list 18

KOLIK PODKOV POTŘEBUJE KOVÁŘ NA OKOVÁNÍ
KONÍKA? SPRÁVNÝ POČET PODKOV VYBAŤVI

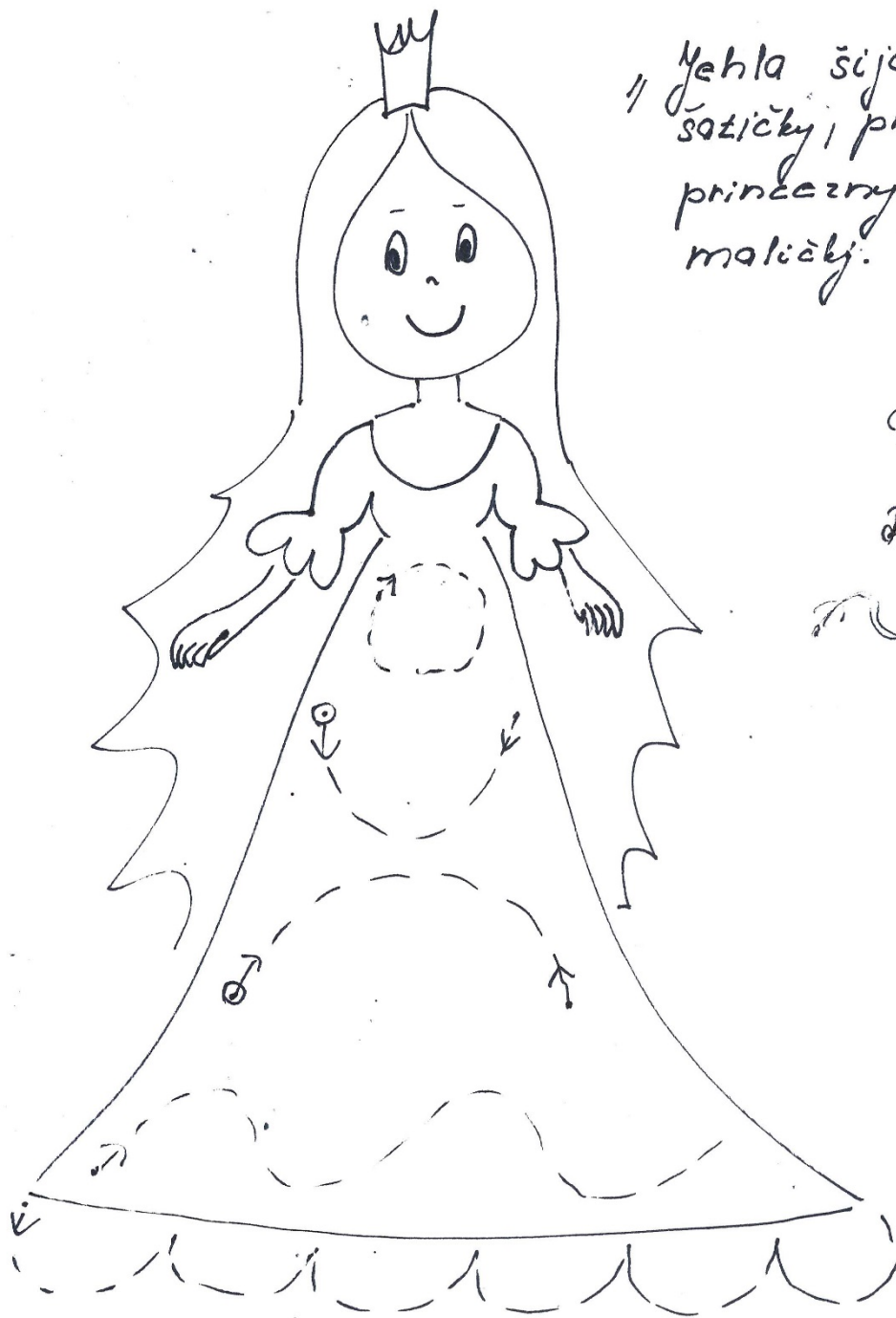


Pracovní list 19

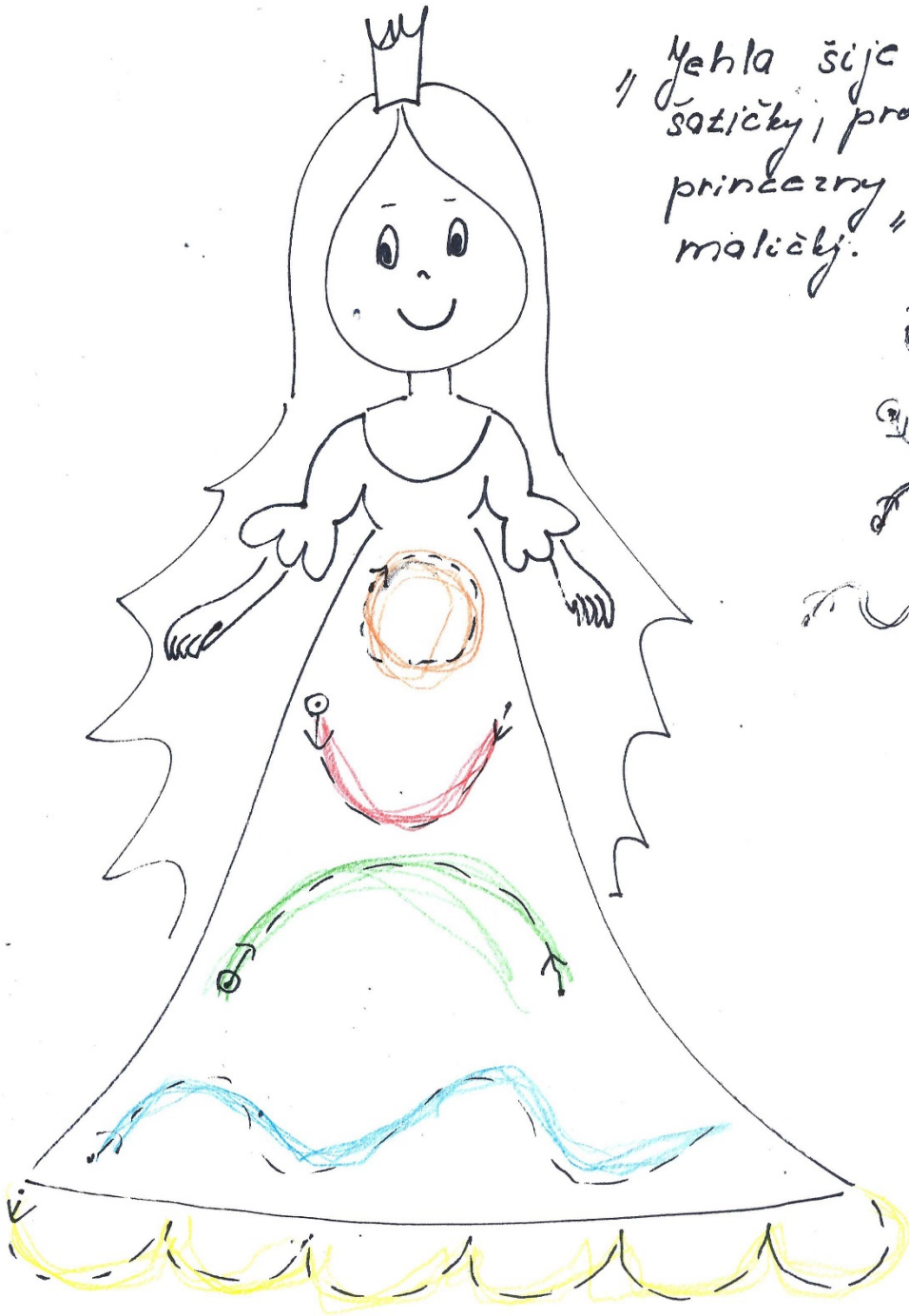
KOLIK PODKOV POTŘEBUJE KOVÁŘ NA OKOVÁNÍ
KONÍKA? SPRÁVNÝ POČET PODKOV VYBAŤVI



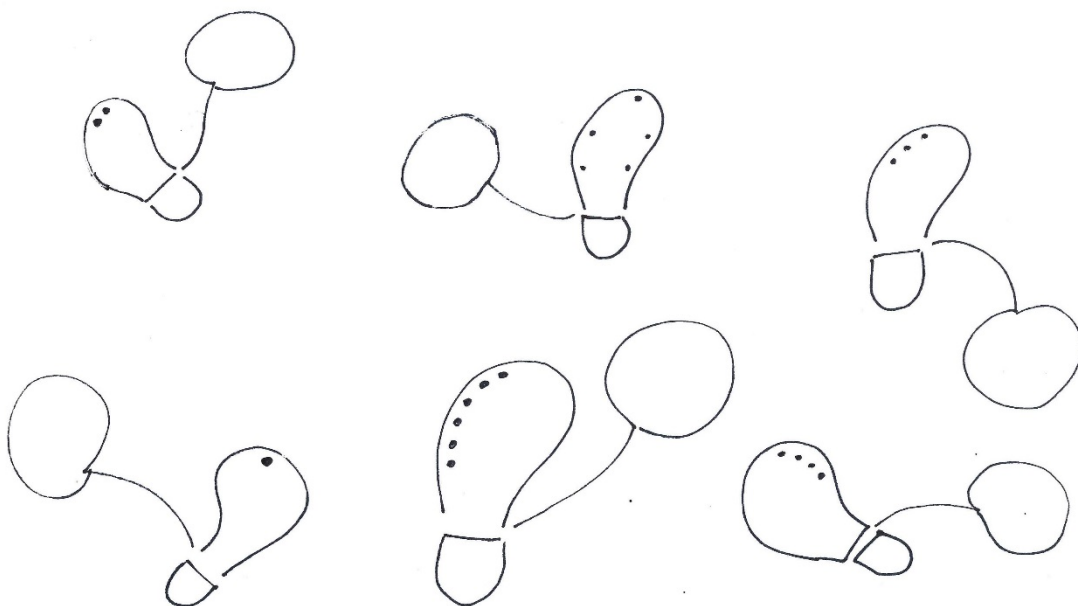
Vypracovaný pracovní list 19



„Vehla šije šatičky pro princezny maličky.“

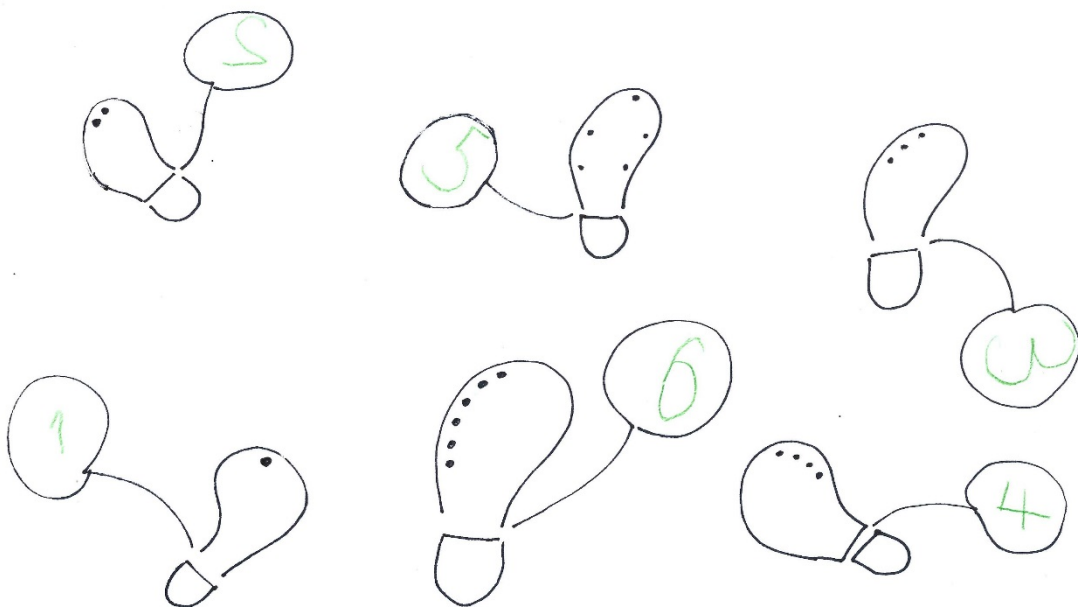


„Měla šije
šatičky, pro
princeznu
maličky.“



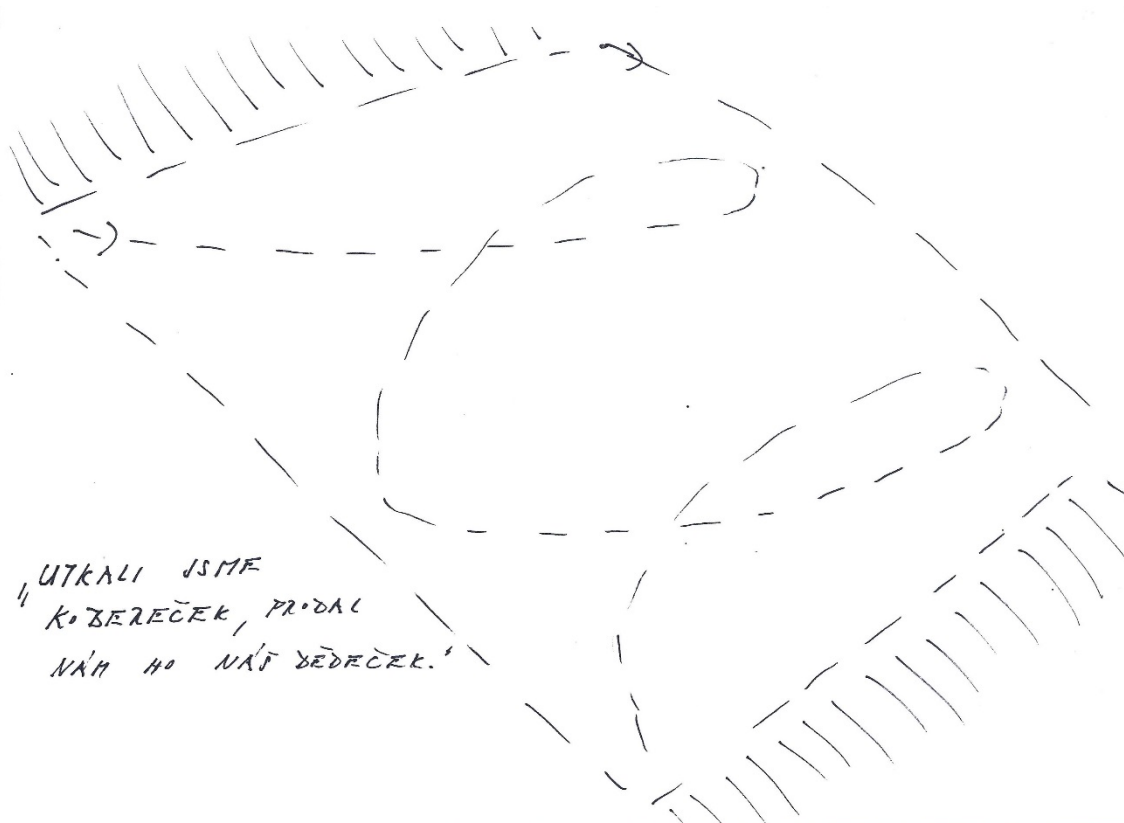
KOLIK CVOČKŮ ZATLOUKL ŠVEC DO TOBÁKŽEK ?
 (DO OKRMEK UŠĚLEJ STEJNÝ POČET TUNTÍKŮ NEBO
 NAPIŠ ČÍSLO. NA JAKOU NOHU BY BOTY S TOBÁKŽKOU
 PATŘILI ? VŠECHNY NA LEVOU ? OVĚŘTE S BAČKOŮKAMI).

Pracovní list 21



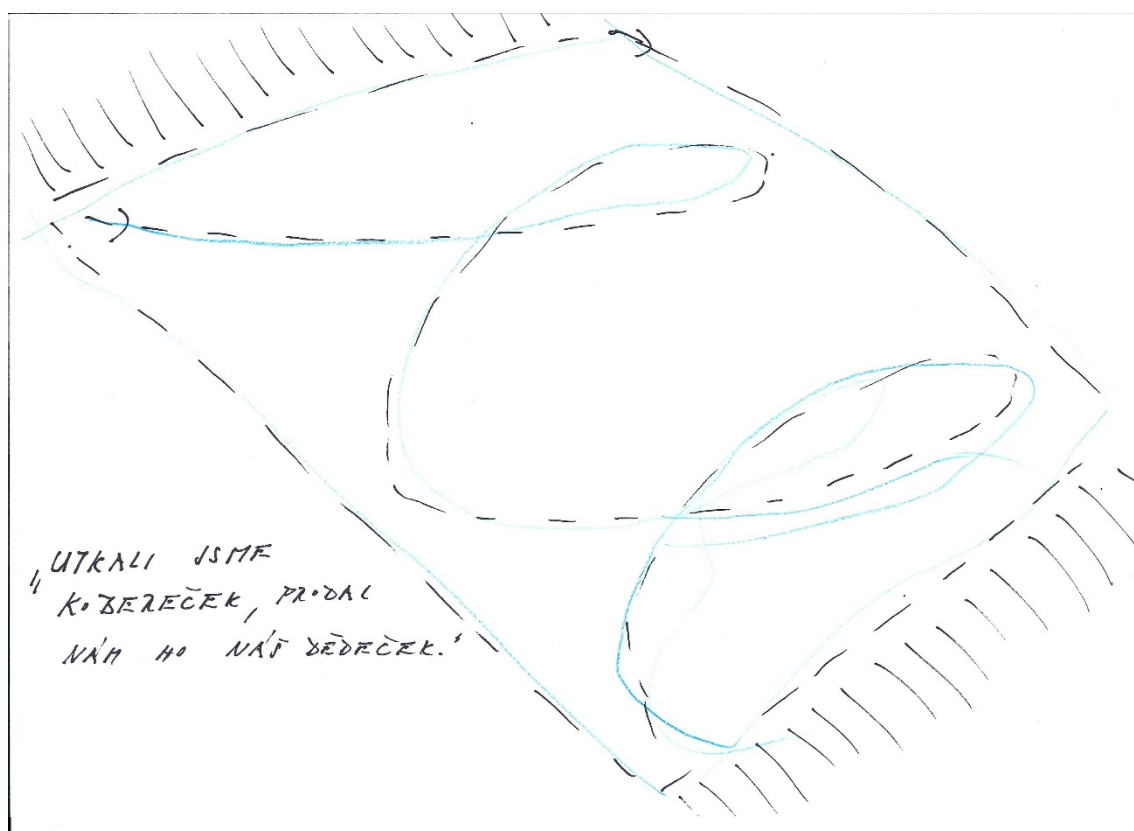
KOLIK CVOČKŮ ZATLOUKL ŠVEC DO TOBÁKŽEK ?
 (DO OKRMEK UŠĚLEJ STEJNÝ POČET TUNTÍKŮ NEBO
 NAPIŠ ČÍSLO. NA JAKOU NOHU BY BOTY S TOBÁKŽKOU
 PATŘILI ? VŠECHNY NA LEVOU ? OVĚŘTE S BAČKOŮKAMI).

Vypracovaný pracovní list 21



UTKALI JSME
K. BĚRĚČEK, PŘIDAL
NĀM HO NĀŠ BĚRĚČEK.

Pracovní list 22

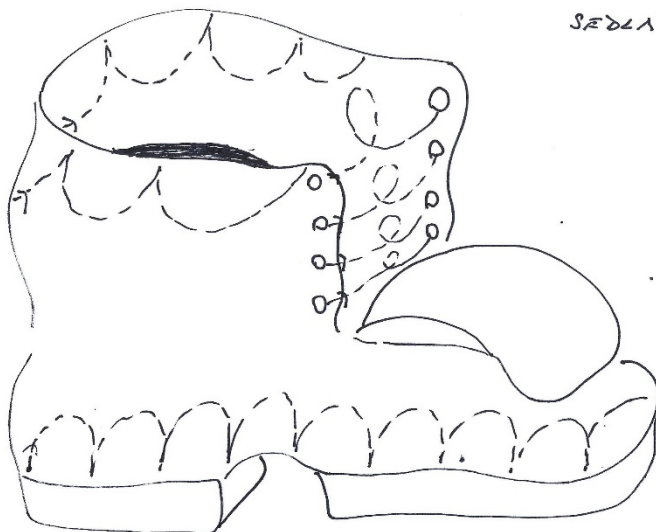


UTKALI JSME
K. BĚRĚČEK, PŘIDAL
NĀM HO NĀŠ BĚRĚČEK.

Vypracovaný pracovní list 22

AM
AM
7-P

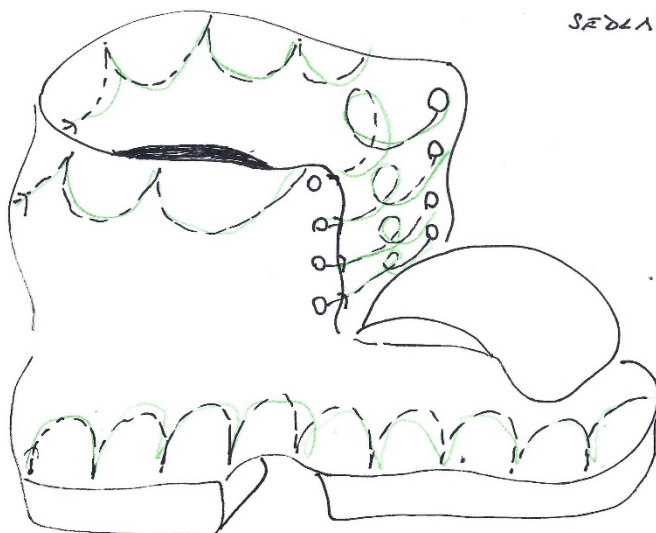
ŠILI ŠILI ŠEVCI BOTY
SEDLÁKOVÍ DO ROBOTY,
ŠILI ŠILI ŠEVCI BOTY
SEDLÁKOVÍ DO ŽITA.



Pracovní list 23

AM
AM
7-P

ŠILI ŠILI ŠEVCI BOTY
SEDLÁKOVÍ DO ROBOTY,
ŠILI ŠILI ŠEVCI BOTY
SEDLÁKOVÍ DO ŽITA.



Vypracovaný pracovní list 23



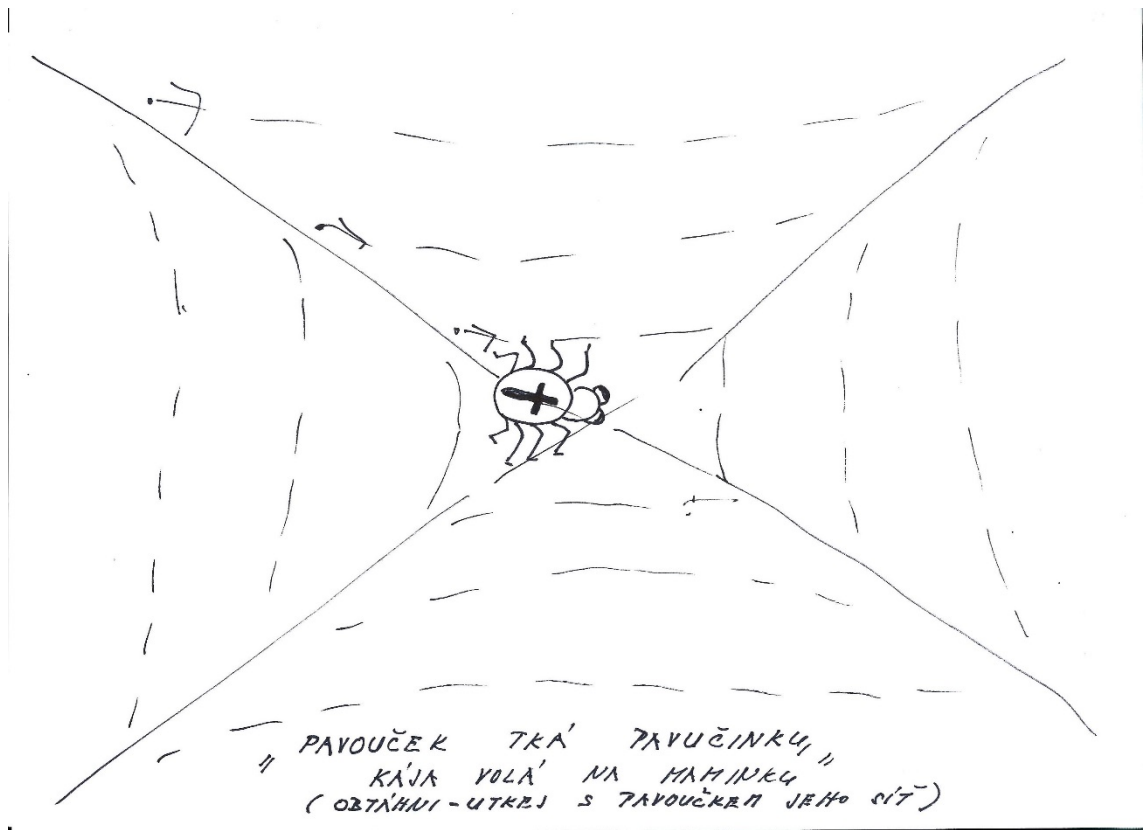
UDĚLEJ NA KÁMEN
 TOLIK TUNTÍKŮ, KOLIK
 UTKAL ZAVOUK SÍŤI.
 ŘÍKES, KDE VŠUDE SÍŤE
 UTKAL...

Pracovní list 24

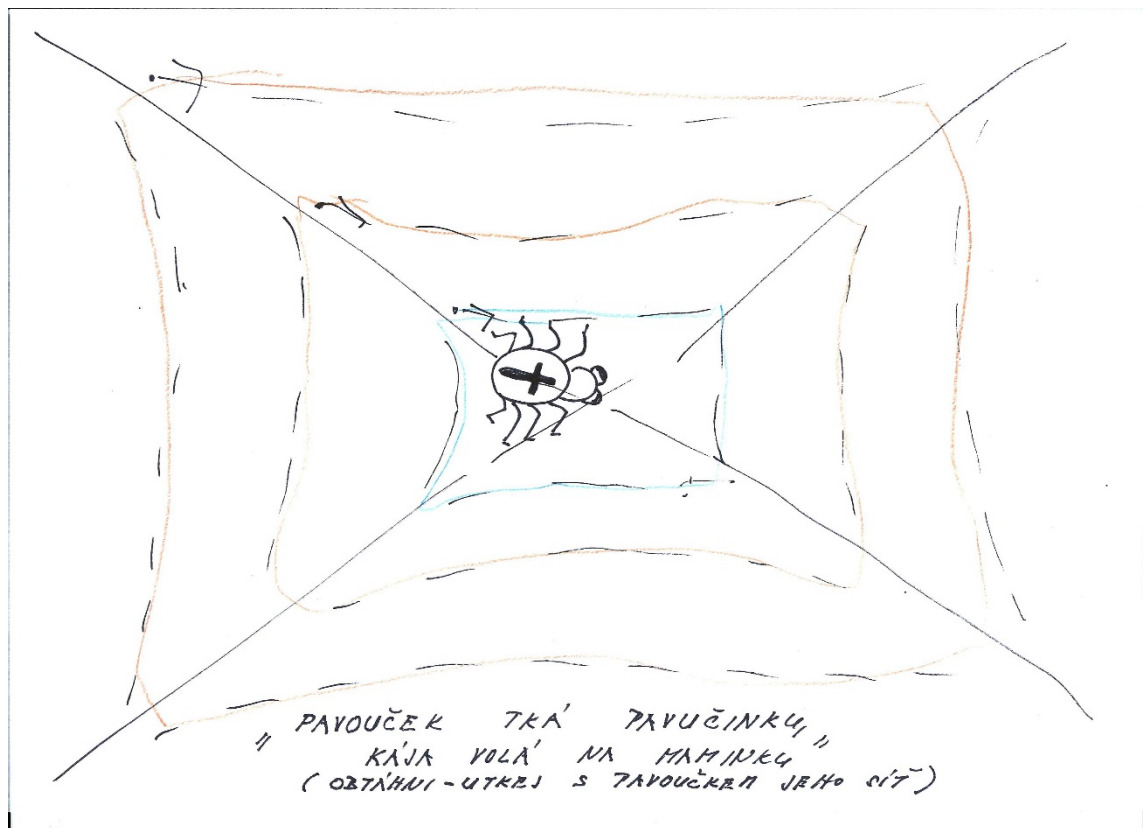


UDĚLEJ NA KÁMEN
 TOLIK TUNTÍKŮ, KOLIK
 UTKAL ZAVOUK SÍŤI.
 ŘÍKES, KDE VŠUDE SÍŤE
 UTKAL...

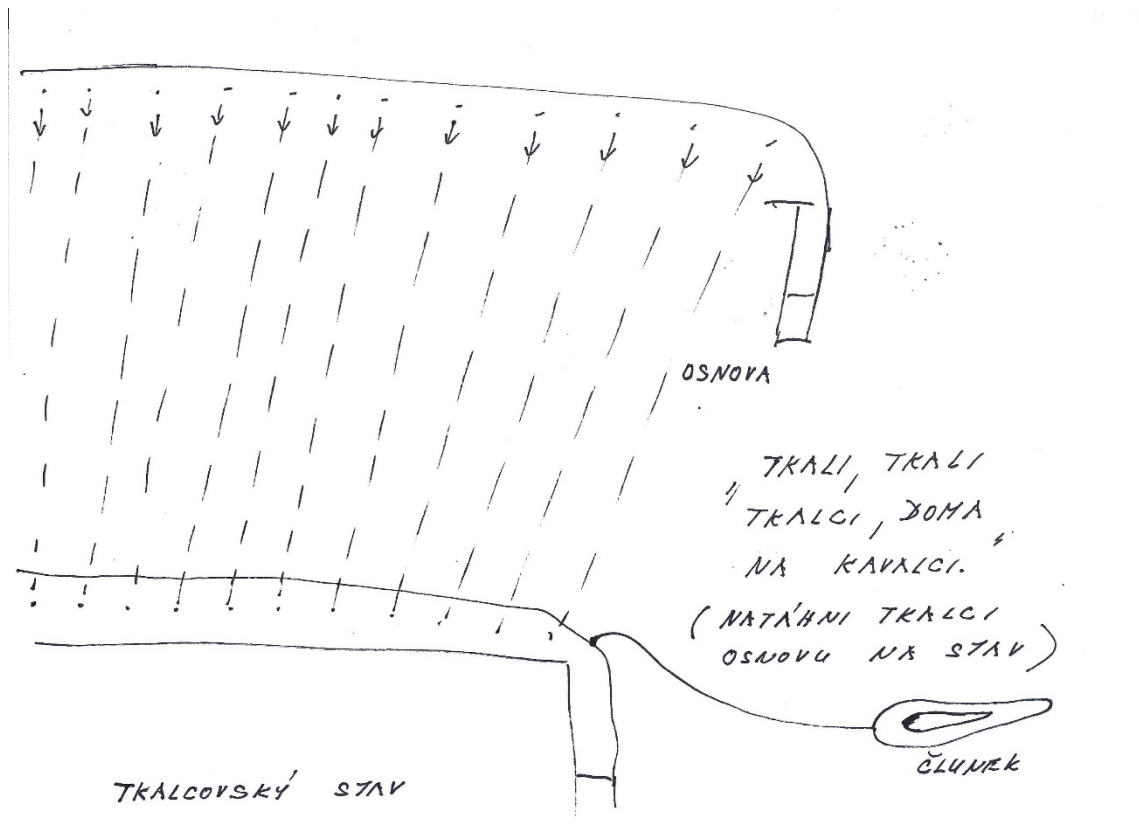
Vypracovaný pracovní list 24



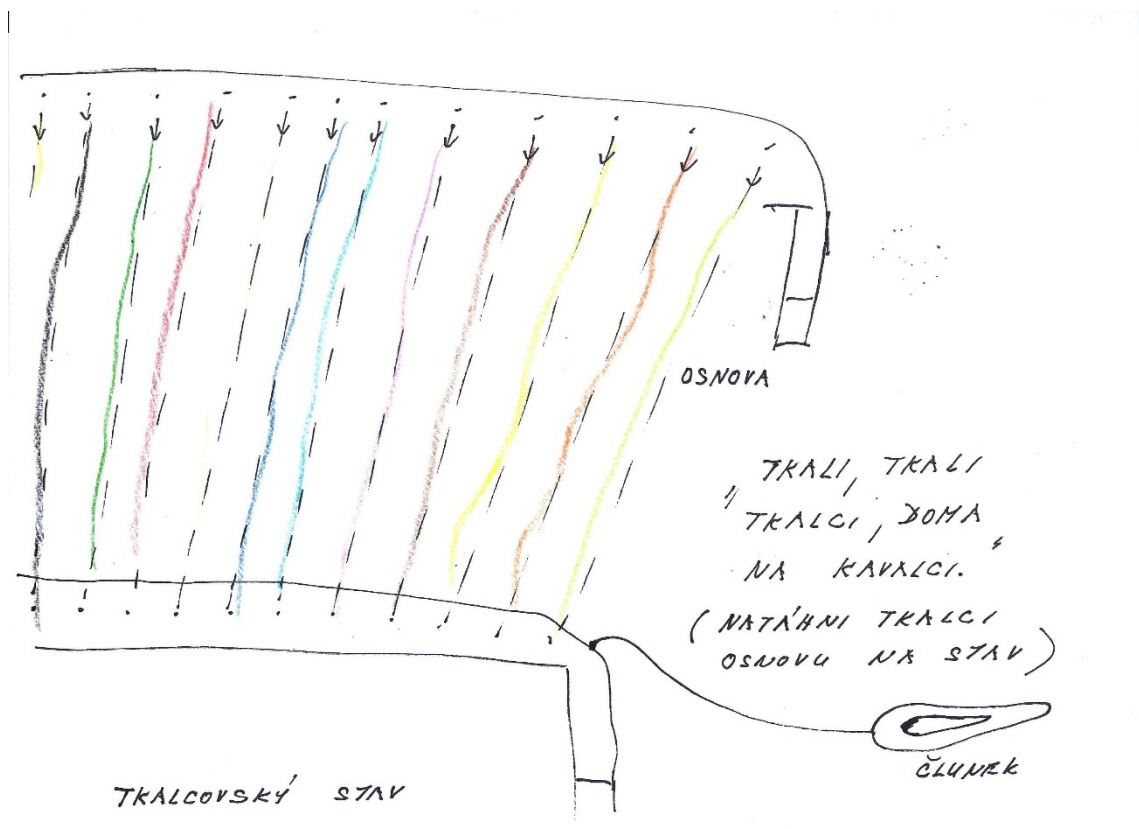
Pracovní list 25



Vypracovaný pracovní list 25



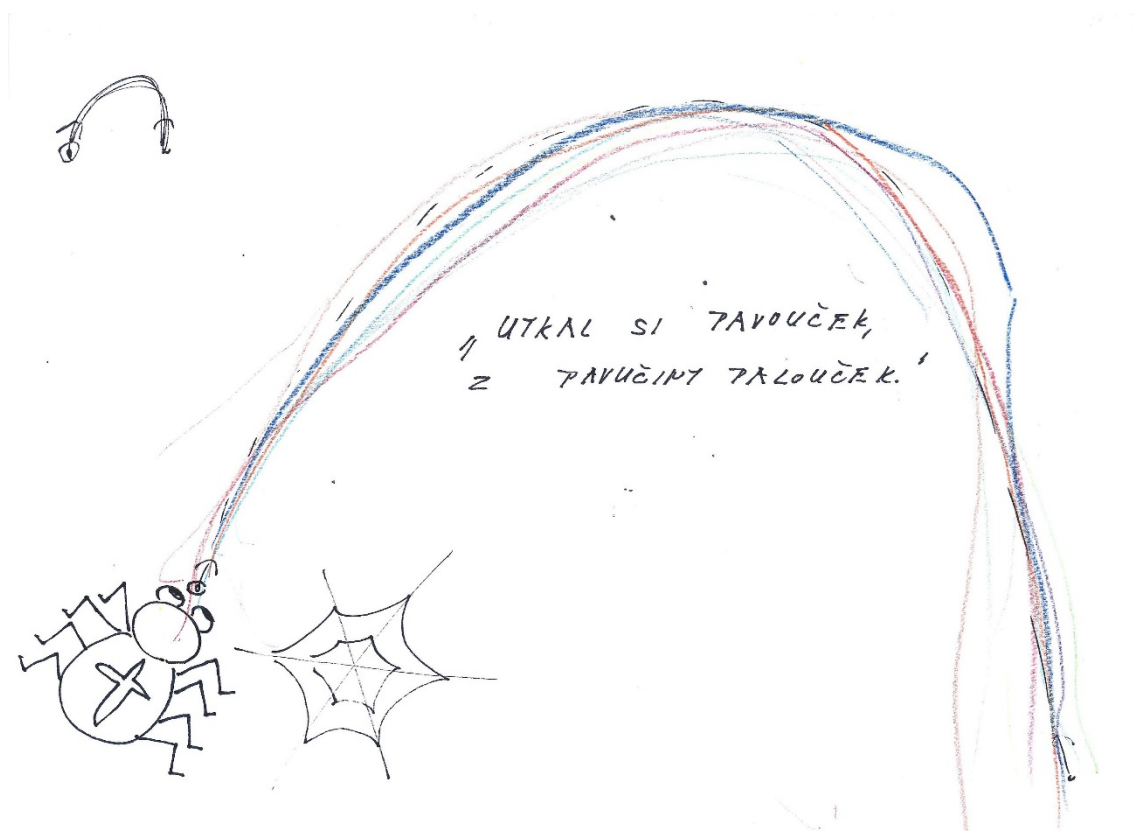
Pracovní list 26



Vypracovaný pracovní list 26



Pracovní list 27



Vypracovaný pracovní list 27

|| KREJČÍK UŠIL ZYKAVICE, PRO TETY
I HODNĚ STRÁČE. '
(OZKRESLI NA TUTO STRÁNKU ODE ZUCE A
JE Z TEBE KREJČÍK)

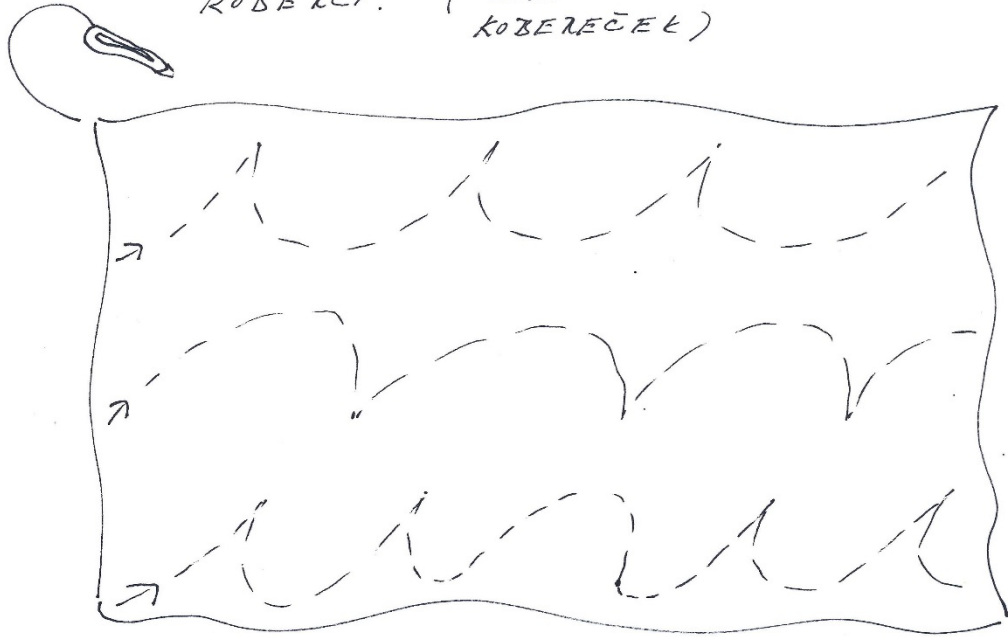
Pracovní list 28

|| KREJČÍK UŠIL ZYKAVICE, PRO TETY
I HODNĚ STRÁČE. '
(OZKRESLI NA TUTO STRÁNKU ODE ZUCE A
JE Z TEBE KREJČÍK)



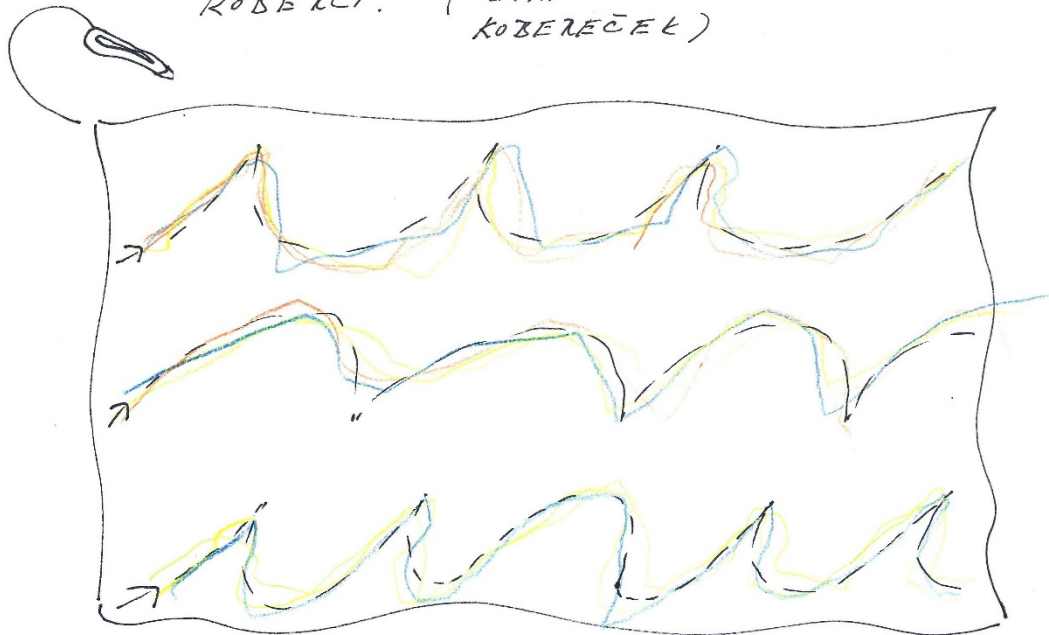
Vypracovaný pracovní list 28

TKALI, TKALI TKALCI, NITKU NA
KOBERCÍ. (ÚTRKĚ PASTELKAMI BAREVNĚ
KOBEREČEK)



Pracovní list 29

TKALI, TKALI TKALCI, NITKU NA
KOBERCÍ. (ÚTRKĚ PASTELKAMI BAREVNĚ
KOBEREČEK)

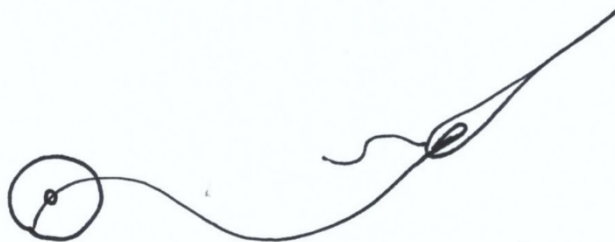
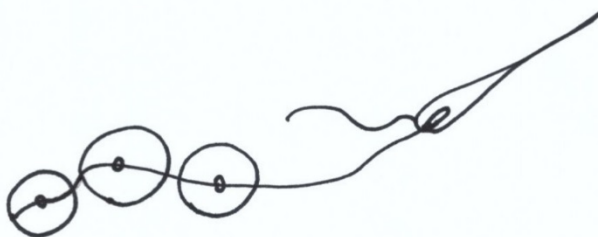
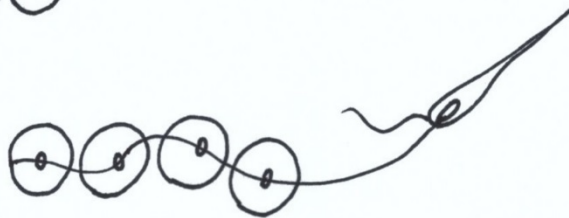
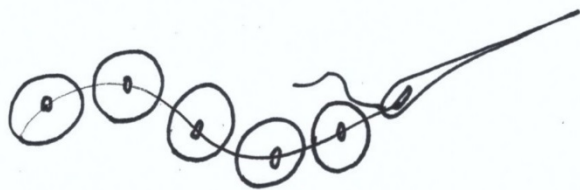


Vypracovaný pracovní list 29

"Dra kovářky ve zrně svíží,
čičha' má ně kočka, čipak
jsou zo očka."

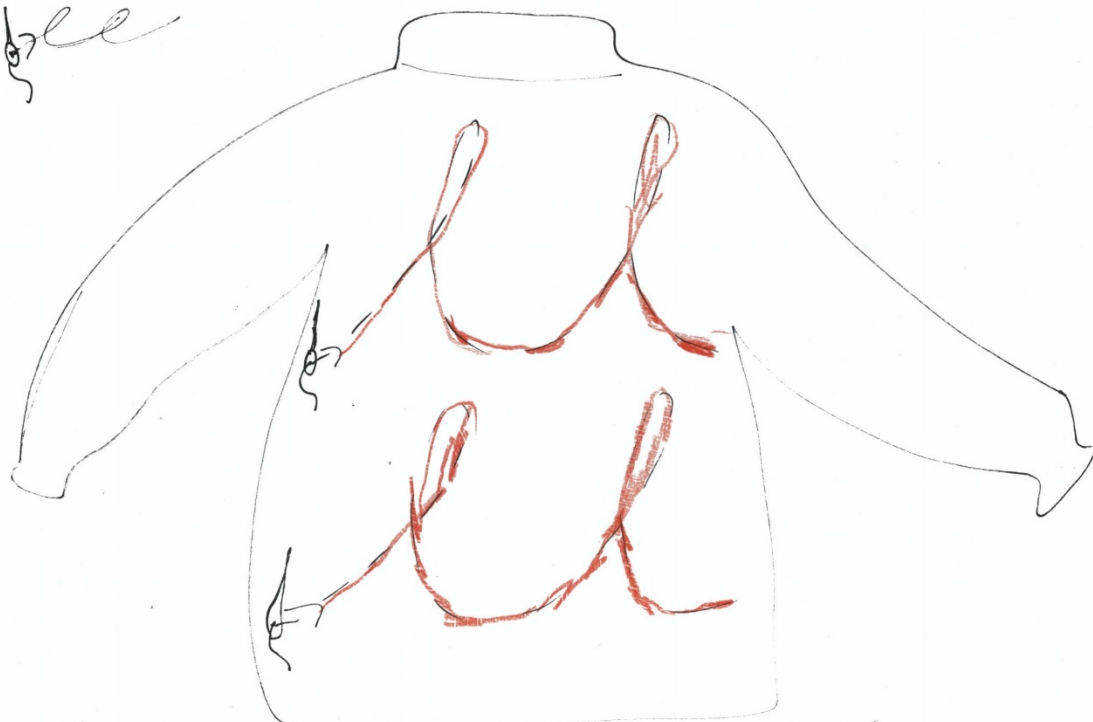


POJMENUJ ZVÍŘÁTKA A VYBAZVI NEBO
JEJ DO KROUŽKU TO ZVÍŘÁTKO, KTERÉ MÁ
PODLE ŘÍKANKY OČKA, JAKO KOVÁŘKY A
ČIHA' MÁ NĚJ KOČKA...



KTERÉ KORÁLKY CHYBÍ?
(počítej, ukazuj, dokresli)
• nejprve potvorná vejce, kolik je kde
navlečených korálek

šle

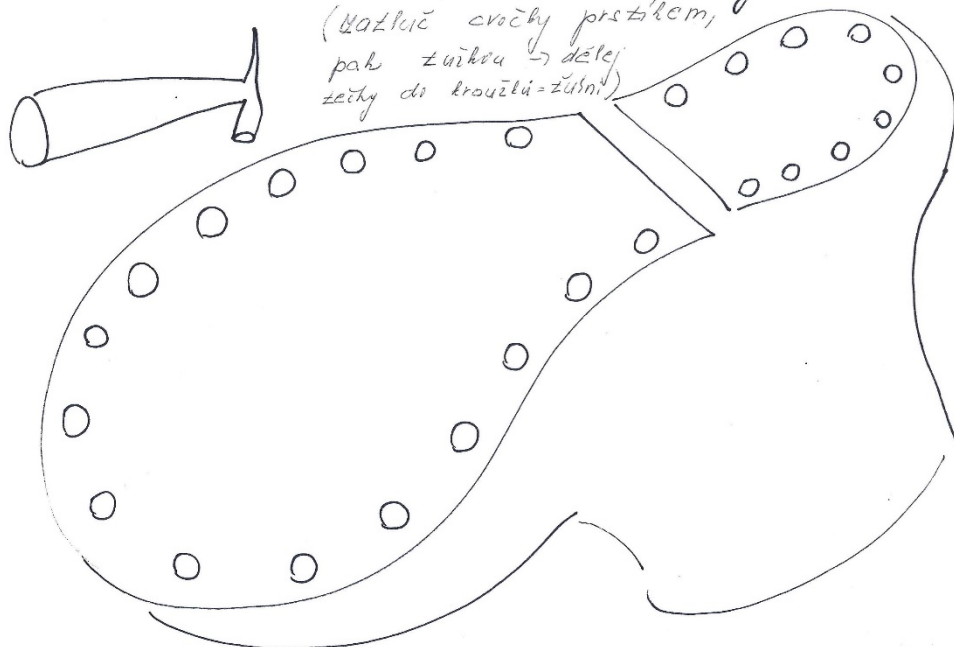


ŠIJU, ŠIJU ŠATIČKY, PRO DĚTI I LIDIČKY. ?

Pracovní list 32



„ Šili, šili ševci boty,
sedlákovci do roboty
(važlivě ovčy prstěm,
pah zůtkou → dělej
zěhy do kroužků = žůbní.)



Pracovní list 33

B – Fotodokumentace



Obrázek 1- Přenášení korálků



Obrázek 2- Skládání cestiček z korálek



Obrázek 3- Výroba papírového pečiva



Obrázek 4- Lovení a hledání kovových předmětů



Obrázek 5- Zdobení pečiva semínky



Obrázek 6- Cukrování koláčů



Obrázek 7- Výroba šatů



Obrázek 8 - Hra kloboučku hop



Obrázek 9- Výroba papírových bot



Obrázek 10- Papírové boty



Obrázek 11- Ranní úkol pro děti a rodiče



Obrázek 12 – Pečení



Obrázek 13- Kovář a švec



Obrázek 14- Stavění pece z kostek



Obrázek 15 - Válení těla



Obrázek 16 - Návštěva muzea v Trutnově



Obrázek 17- Muzeum v Trutnově



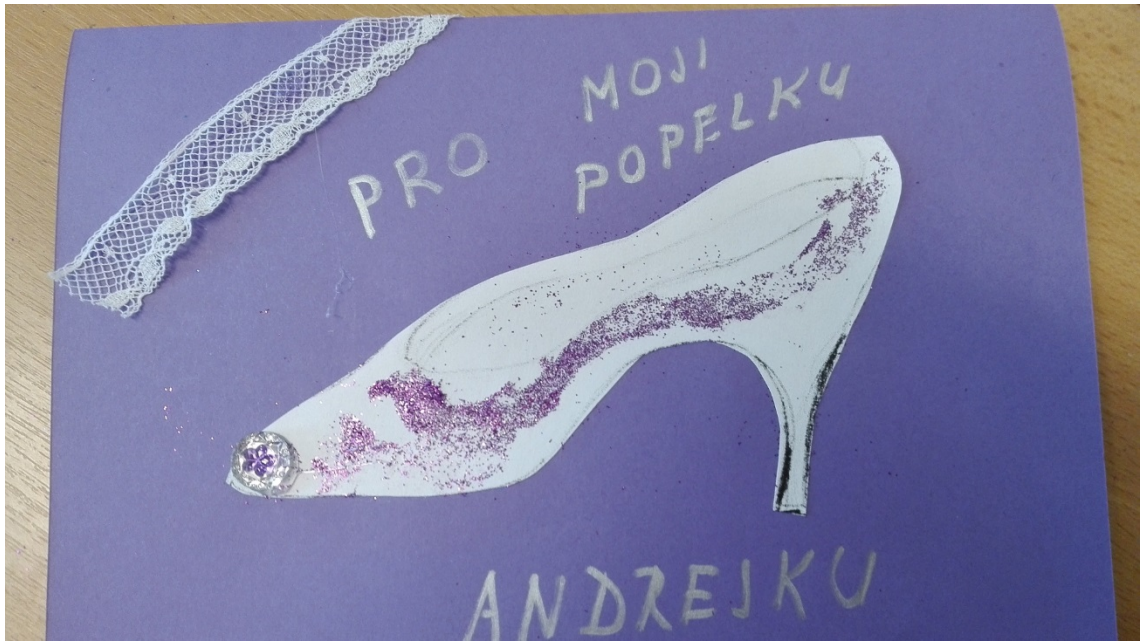
Obrázek 18 - Pečení koblížků



Obrázek 19 - Zdobení koláčů



Obrázek 20 - Výroba pece, dramatizace



Obrázek 21- Den pro maminky, výroba střevíčků



Obrázek 22 - Návštěva Doteku v Horním Mrašově



Obrázek 23 - Tvoření z korálků



Obrázek 24 - Návštěva Krakonošova království - Svoboda nad Úpou



Obrázek 25 - Závody - pytle mouky



Obrázek 26 - Rozsypané korále - třídění barev